

9 TL (KDV DAHİL)

EKOİQ

ŞUBAT 2012 SAYI:14

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Arap Baharı Desertec'i de Sallıyor!

Türkiyeli Şirketlerin Sürdürülebilirlik Stratejileri Var mı?

“Öpmeden
Salma
Denize!”

Elektrikli Arabaların İntikamı

İki Teker
Üstünde
Eskişehir

Termitler, Yalıçapkınları ve Biomimikri

DOĞAL BİR YAŞAM ve MUTLULUK KAYNAĞI

E.C.A. olarak doğaya saygılı, kaliteli, şık ve kalıcı ürünler üretiyoruz. Ürün tasarımına ve AR-GE'ye ayırdığımız zaman ve kaynakları her daim daha iyi bir geleceğe atılmış adımlar olarak gördük. Bugün, çiderek daha tasarruflu ve kaliteli hale gelen ürün yelpazemize bakarak, insan yaşamlarına kalıcı değerler katabilmenin gurur ve sevincini yaşıyoruz.

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Geçmiş Çağın Söylemleri Bunlar!

Bilmiyorum siz de bazen bu hisse kapılıyor musunuz? Aslında miadı çoktan dolmuş, anakronik bazı olaylar çevremde dönüp duruyormuş gibi hissediveriyorum bazen. Bir süredir televizyonlarda dönen ve kredi kartımızla bir gergedan alabileceğimizi büyük bir şevkle anlatan bir kredi kartı reklamı var mesela. Afrika'nın düzlüklerinde, büyük bir keyifle koşturup duran dev bir gergedanı satın almayı, espri de olsa, bir kredi kartının finansal gücünü anlatmak için kullanmak sizce de biraz garip, daha da ötesi arızalı bir durum değil mi?

Ama öyle değil herhalde ki, hâlâ birileri çıkıp "Küresel Isınma için Rahatlatıcı Düşünceler" başlıklı bir yazı kaleme alabiliyor. Ama sakın, uluslararası bazı kurumların veya Çin hükümetinin Küresel Isınma konusunda nihayet önemli adımlar atmaya karar verdiklerini anlatan bir yazıyla karşı karşıya olduğunuzu sanmayın. Heartland Institute Çevre Politikaları uzmanı ve Environment & Climate New editörü gibi gayet

afili unvanları olan James Taylor, "Bugünkü sıcaklıklar yüksek değil, olağandışı düşük görünüyor" veya "Yeryüzü'nün uzun vadeli sıcaklık tarihi bize, yüksek sıcaklıkların gerçek dünyada insan medeniyeti için düşük sıcaklıklardan daima daha iyi olduğunu ortaya koyan deliller ortaya koyuyor" gibi, özür dilerim, deli saçmalarını kaleme alabiliyor. Hem de nerede? Gayet saygın bir ekonomi dergisi olan Forbes Türkiye'nin Ocak sayısında. Hangi ilişkilerle ve gerekçelerle, her sayısında Yeşil Haberler yayınlayan bir dergiye sızdığını bilmiyoruz. Birleşmiş Milletler'den NASA'ya, aklınıza gelebilecek tüm uluslararası saygın bilim enstitülerini, insanların ve üniversitelerini, yüzbinlerce sayfa rapor ve araştırmayı bir kalemde çizip atan James Taylor ne ilginçtir ki tek bir bilimsel kaynağa bile atıfta bulunmuyor. Üyesi bulunduğu Heartland Institute'un ne menem bir bilim yuvası olduğunu ise, küçük bir google araması ortaya koyuyor. Tamamen petrol tekelleri tarafından fonlanan, Amerika'nın belki de gelmiş geçmiş en gerici ve ırkçı siyasi akımlarından "Tea Party" ile arasından su sızmayan bir sözde enstitü.

"Bir asır boyunca petrol şirketlerini besledik, artık yeter".

Bu sözler "birtakım militan çevreci grupların" olsa, dünyanın hâlâ aynı açı ve hızla güneşin

çevresinde döndüğüne belki bizi inandırabilirdi bazı kişiler. Ancak kazın ayağı öyle değil; bu sözler, biz tam dergiyi tamamlarken, 24 Ocak'ta Beyaz Saray'da Barack Obama tarafından, "Yıllık Ulusa Sesleniş" konuşmasında dile getirildi. İşte bu yüzden, böyle büyük bir güvenle, yukarıda anlattıklarımızın geçmiş çağın söylemleri olduğunu hiçbir kuşku duymadan dile getirebiliyoruz. Bu arada, Obama'nın seçim startını, Amerika'nın temiz teknolojilere ve enerjiye ihtiyaç duyduğunu; ancak Temiz Enerji Yasası'yla enerjide dışa bağımlılıktan kurtulabilecekleri anlatan bir konuşmayla verdiğini de hatırlatalım.

Belki Obama yalnızca bu sözleri dile getirdiği için, dev petrol, silah ve kömür tekelleri tarafından bir sonraki seçimde sandıklara gömülecek. Belki biz bugün, Türkiye'nin devasa cari açığının, yurtdışından aldığımız fosil yakıtlardan kaynaklandığını; bu açığın kapanmasının neredeyse yegane yolunun yenilenebilir enerjilere yapılacak yatırımlar olduğunu bir süre daha, yönetici ve karar vericilere anlatamayacağız. Ama olsun, işte buradan tekrar söylüyoruz: Geçmiş çağın politikaları, söylemleri, reklamları bunlar. Ve ne olursa olsun değişecekler. Bir kredi kartı, gergedan satın almak gibi gergedanın koruma altına alınmasına hizmet ettiğinde ve siz bunu anlatan bir reklam hayal ettiğinizde değişecek mesela...

BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
adına sahibi
Zülfükar Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Dicleli dergi@ekoIQ.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D.

Editör
Balkan Talu balkan@ekoIQ.com
Duygu Yazıcıoğlu duygu@ekoIQ.com

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve Arı Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğan - Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü,
Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu Üyesi, Yeşil Bilgi
Platformu Yöneticisi
Dr. Erhan Baş - Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding Kurumsal İletişim
Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Bilişim Vakfı Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye
Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding Karbon Geliştirme Müdürü
Engin Güvenç - İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma
Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç - Özyeğin Üniversitesi, Enerji,
Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Ergem Şenyuva - Climate Project Türkiye Temsilcisi
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji,
Çevre Projesi Genel Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim Kurulu Başkanı

Reklam Koordinatörü
Semra Akyüz semra@ekoIQ.com

Yazı Kurulu
Barış Gencer Baykan, Deniz Sözüdoğru

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Mutlu Dişer, Eren Dönmez, Hilal Gülyurt, Özgür Güvenç

Üretim Sorumlusu
Ahmet Muhtar Sökücü

Abonelik
Neslihan Öztürk
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Yayın Adresi:
BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdağ Caddesi, Yanyol Sokak, No: 5 SBK İş Merkezi,
B Blok Kat: 3 Kısıklı - Üsküdar 34692 / İst.
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL
Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Dağıtım: Dünya Süper Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.
Tel: 216 68119 67-68 Fax: 0216 680 39 73

Ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın
ISSN 1309-441-6

www.ekoIQ.com

Kapak Fotoğrafi: Caner ÖZKAN

İÇİNDEKİLER

20 Elektrikli Araçların İntikamı

Elektrikli araçlar artık hafızalardan silindi. Peki neden? Amerikalı yönetmen Chris Paine de bu soruyu sorarak bir belgesel çekiyor: “Elektrikli Araçları Kim Öldürdü?” Bitmedi, filmin devamı da geldi. “Elektrikli Araçların İntikamı” Sundance Film Festivali’nde görücüye çıktı bile.

26 “Sahi Siz Bu Gürültülü Yerlerde Nasıl Yaşıyorsunuz?”

Eski yapı stoklarını dönüştürerek, sürdürülebilir hâle getiren Mimar Stefan Forster, kentsel dönüşüm tartışmalarının giderek arttığı Türkiye için önemli şeyler söylüyor.

28 Türkiyeli Şirketlerin Sürdürülebilirlik Stratejileri Var mı?

Yerli şirketlerin sürdürülebilirlik stratejileri var mı? Bu soruya cevap vermek için sürdürülebilirlik stratejisinin ne olduğu konusunda uzlaşmak gerekiyor. CSR Consulting’den Bahar Keskin ve Özlem Çevik Koper işin püf noktalarını anlatıyor.

38 Yeşil Bloglar Âlemi

Web üzerindeki blog’ları tarayan Tecnorati yeşil kategorisinde 9 bin 400 tane blog listeliyor. Best Green Blogs adlı sitedeyse 295 kategoride 10 bin 338 blog listelenmiş. Peki, Türkiye’de durum nasıl?

44 Arap Baharı Desertec’i de Sallıyor

Fas Kralı, projenin arkasında dursa da, Tunus, Libya ve Mısır’daki siyasi istikrarsızlık sebebiyle Desertec tehdit altında.

48 İki Teker Üstünde Eskişehir

Eskişehir’i bisikletçiler bastı. Kendilerini ifade ettikleri cümleler, biraraya gelişi koşulları farklı ama uğraşları aynı: Bu doğa dostu vasıtayı tüm Eskişehir’e yaymak.

54 GDO’lu Gıdaları İnek mi İçti?

2008 yılında yayınlanan Dünya Tarım Raporu, GDO’lara dair iki temel sonuç ortaya koydu: “GDO’lar verimi artırmamaktadır” ve “GDO’lar açlığa çare değildir”.

57 Yeşil Elektronik Doğru

Diğer bütün sektörler gibi elektronikler de yavaş yavaş yeşilleniyor ama nasıl? Konuyla ilgili kafa karıştıran tüm soruların yanıtları EKOIQ’nun yeşil elektronik dosyasında...

68 Termit, Yalıçapkını ve Biyomimikri

62 Bosch Ev Aletleri'nin Yeşil Kutu'su Milyonlara Ulaşıyor

Bosch Ev Aletleri'nin de desteğiyle düzenlenen Yeşil Kutu Projesi vasıtasıyla 11 bin öğretmen ve 1 milyonu aşkın öğrenciye çevre eğitimi verildi.

66 "Türkiye İki Yıldır Önemli Bir Dönüşüm Yaşıyor"

Siemens Ev Aletleri Pazarlama Müdürü Ayşe Özkaya'ya göre, elektrik faturaları şiştiğinde, tasarruflu aletlere yönelik talep de artacak.

68 Termit, Yalıçapkını ve Biyomimikri

Doğaya bakarak tasarım, mimari, inşaat ve mühendislik alanlarındaki sorunlarımıza sürdürülebilir cevaplar bulmak mümkün mü? Yanıt, "biomimikri"de...

72 Ubuntu mu İklim Değişikliğinin Yeni Jeopolitiği mi?

Durban'ın izini sürmeye devam ediyor, Marmara Üniversitesi Siyaset Bilim ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Semra Cerit Mazlum'un rehber niteliğindeki değerlendirmesini sizlerle paylaşıyoruz.

80 İklim Değişikliği İnkârcıları TapON

Heartland Institute'un "çevre politikaları uzmanı" ve sıkı inkar propagandacısı James Taylor'ı Forbes sayfalarında görünce, George Monbiot'nun inkarcıları anlattığı yazısını yayımlamak farz oldu.

84 Güneşin Önündeki 10 Temel Engel

Ateş Uğurel, nam-ı diğer Solar Baba, Türkiye'de güneş enerjisinin yaygınlaşmasının önündeki 10 engeli, EKOIQ için yazdı.

90 "Çimlere Basmayın" dan "Çimleri Ekmeyin" e: XERISCAPE

1980'lerde Amerika'nın kurak bölgelerinde uygulanmaya başlayan XERISCAPE yöntemiyle, bölgenin iklimine göre peyzaj tasarımları yapmak mümkün.

99 Yeşil Reklama Güvenilebilir mi?

Reklamın "yeşil" i olur mu? Bahçeşehir Üniversitesi Reklamcılık ve Marka İletişimi Yönetimi bölümünden Dilara Dolu Köksal'ın, konuyla ilgili tezi EKOIQ'da.

102 Başarısız Teknolojiler Müzesi: Zwentendorf Nükleer Santrali

Dr. Cüneyt Başbuğu bir bisiklet yolculuğuna çıkıyor ve Avusturya'da karşısına hiç faaliyete geçmemiş, hayalet bir nükleer santral çıkıyor. Zwentendorf Nükleer Santrali'nin hikayesi EKOIQ'da.

104 Bir Rüzgâr Serüvencisi: Metin Atamer

Türkiye'de rüzgâr üzerine yatırım yapan ilk işadamı Metin Atamer'le rüzgârın geleceği üzerine konuştuk.

HER SAYIDA

4 Haberler Ormanda Öldü, Adı Ormanda Yaşayacak; Tohumdan Sofraya; Asıl Canavar Kim?..

108 Yeşil Trend U2'nun muhalif vokalisti Bono'nun çevreci markası Edun; ünlü tasarımcı Vivienne Westwood'dan "eko tavsiyeler"; Dünyaca meşhur KeepCup kupaları bu sefer çevre dostu rock'çılara hitap ediyor: Rocker...

110 Gözümüzden Kaçmayanlar Kumkapı'da 60 adet trol kapağı ele geçirildi; artık Türkiye'nin de hortumları var; İsrail'de arı popülasyonu küçülüyor; Ankara'da dokuz ayı dumandan zehirlendi; Seattle'da naylon poşet kullanmak yasaklandı...

112 Kitap Ekolojik Anayasa, Kritik Eşik, Yeşil Yakalı Ekonomi

Asus, Bambudan Notebook Yaptı

Teknoloji hayatımızın o kadar içine girdi ki, çocuklarımıza alacağımız ilk hediyeleri dahi teknolojik ürünler arasında seçiyoruz. Genellikle tasarımlarına bakarak aldığımız teknolojik ürünlerde doğadan esinlenen ürünler de yer alıyor. Geçtiğimiz yıl Greenpeace'den "Çevreye en duyarlı teknoloji firması" ödülü alan Asus, bambudan ürettiği U53SD notebook ile PAS 2060:2010 Nötr Karbon Standard'ını alan ilk üretici oldu. Yapımında, enerji tüketimini yüzde 20 oranında düşüren Super Hybrid Engine (SHE) teknolojisi kullanılan Asus Bambu Serisi notebook'ların dış kısmı, birçok dizüstü bilgisayarda kullanılan plastik yerine bambuyla kaplı. Ambalajda ise yüzde 100 doğal ve geridönüşümlü bambu kâğıt ve özel dokulu kumaş kullanılmış.

"Duygu'nun Yeri" Ödül Aldı!

EKOIQ geçen haftalarda sevinçli bir haber aldı. Dergimizin editörü ve sosyal medya sorumlusu Duygu Yazıcıoğlu, "Duygu'nun Yeri" bloguyla Turkcell Blog Ödülleri Kişisel Bloglar kategorisinde üçüncülüğü kimselere kaptırmadı. Kendisine nice başarılar diliyor, sanal alemde "Yeşil" in bayrağını daha da yükseltmesini bekliyoruz...

GDO Sadece Hayvanlara Zarar Verirmiş!

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker'den ilginç bir açıklama geldi. Bakan, 26 Aralık tarihinde yaptığı bir konuşmada, GDO'ların hayvanlara zarar verdiğini itiraf etti: "GDO'lu mısır zarar verirse, hayvana verir." Açıklama bize oldukça ilginç geldi, zira Bakan, GDO'lu gıdaların canlı metabolizmasına zarar verdiğini kabul ediyor ancak hayvanlara zarar vermesinin çok da önemsenmeyecek bir durum olduğunu ima ediyor. Peki, GDO'lu gıdayla beslenen insan zarar görmez mi? Ya da GDO'dan zarar görmüş hayvansal gıdalarla beslenen insan zarar görmez mi? Ya da kimyasal

bir işlemde hayvanların zarar görmesi önemsenmeyecek bir şey mi?

Burada şunu da belirtelim, Biyogüvenlik Kurulu Sosyo Ekonomik Değerlendirme Komitesi'nin raporunda İtalya'nın Catania Üniversitesi'nden Antonella Agodi ve arkadaşlarının yaptığı çalışma, başta süt olmak üzere çeşitli hayvansal gıdalarda GDO'lu yem kaynaklı, GDO DNA'sı parçacıkları bulunduğu belirtilmişti. Bu konuda duyarlı olan herkesi, Greenpeace'in "tüm canlıların" GDO tehlikesinden korunması için başlattığı kampanyaya davet ediyoruz. Detaylı bilgiyi www.greenpeace.org sitesinden alabilirsiniz.

Ormanda Öldü, Adı Ormanda Yaşayacak

Sabahattin Ali, ilk öyküsü *Bir Orman Hikayesi*'nde ormanı şöyle anlatır: "Orman bizim her şeyimizdir delikanlı, anamız, babamız, evimiz..." Bu alıntıyı yapmamızın nedenini açıklayalım şimdi de... İdefix Sanal Kitap Fuarı süresince gerçekleşen Yazar Ormanı anketi 21 Aralık'ta sona erdi. Ankete göre, daha önce Yaşar Kemal ve Nazım Hikmet'in adına iki ormana hayat veren İdefix, bu yıl kuracağı ormanı üyelerinin oyları doğrultusunda Sabahattin Âli'ye ithaf edecek. Yapılan ankette, İdefix üyeleri %13 oyla Sabahattin Ali'yi seçtiler. Ali'nin Sinop Cezaevi'nden çıktıktan sonra yurtdışına kaçmaya çalışırken katledildiği ve cesedinin bir ormanda bulunduğu düşünülünce bu anket sonucu çok daha anlamlı oluyor.

"Tohumdan Sofraya"

"Tohumdan Sofraya" programı Beşiktaş Belediyesi'nin desteğiyle Ekim 2011'de Beşiktaş'taki Lütfi Banat İlköğretim Okulu'nda başladı. Program kapsamında bugüne kadar 250 çocuğa sağlıklı beslenmenin önemi ve yöntemleri anlatıldı. Çocukların evde ve dışarıda daha fazla sebze ve meyve tüketmelerini sağlamayı hedefleyen programda, sağlıklı beslenmek için yenmesi gereken gıdalara, bilinçli tüketim ve yerel üretimin önemine dikkat çekiliyor. Yapılan çalışmalarda çocuklar teorik bilgi almanın yanı sıra, aşçılarla birlikte yemek yapma ve yaptıklarını tatma şansını da yakalıyor.

Elektriğin ve suyun faturasını, Dünya'ya ödetmeyen makine.

Bosch ActiveWater Eco², 13 kişilik bulaşığı yıkamak için sadece 7 litre su ve 0,67 kWh elektrik harcar.

ActiveWater Eco² yalnızca sudan değil, elektrikten de tasarruf ediyor. A+++ enerji sınıfıyla, 13 kişilik bulaşık için sadece 7 litre su ve 0,67 kWh elektrik tüketiyor. Bosch mühendisleri tarafından geliştirilen ActiveWater teknolojisi sayesinde her bir su damlasından 400 damlanın etkisini elde ediyor. Patentli Zeolit® teknolojisi ise nemi hapsedip en verimli kurutmayı gerçekleştiriyor ve yıllık enerji tüketimini 195 kWh'a kadar düşürüyor. Bu devrim yaratan doğa dostu teknolojiler sayesinde ActiveWater Eco², hem sizin, hem de dünyanın geleceğine katkıda bulunuyor. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

Pil mi? Gerek Yok!

Saatte enerji verimliliği denince ilk akla gelen markalardan biri de **Seiko** şüphesiz. Marka özellikle Kinetik, Spring Drive ve Solar teknolojileriyle çevreye verilen zararı minimuma indirmeyi başarıyor. Bu teknolojilerdeki en önemli özellik, pil değişimi gerekliliğini ortadan kaldırması ve çalışmak için kimyasal maddelere ihtiyaç duymaması. Seiko'nun ilk olarak 1969 senesinde görücüye çıkardığı **quartz** kol saatlerinin teknolojisini de adım adım ileri taşımış gibi görünüyor, zira, enerjisini ışıktan alan ve yüksek verimlilikte enerji üretimi sağlayan solar hücreleri sayesinde tam şarj olduğunda 10 aylık güç rezervi sağlayabiliyor.

Nem Neymiş; Burada Akcor Var!

Malum, üç tarafı denizlerle çevrili olması nedeniyle nemden yana bereketli bir memlekette yaşıyoruz. Fazla nem ise astım, nefes darlığı gibi hastalıklara yol açarak insan sağlığına, ayrıca binalara da zarar veriyor. Tam bu noktada imdada Akcor nem alma cihazları yetişiyor. **Akcor D serisi** nem alma cihazlarıyla günde 45 ila 200 litre nem alınması mümkün. İstenen nem oranına ulaşana kadar çalışan ünite, havadan aldığı nemi yoğuşturarak su giderine gönderiyor.

Asıl “Canavar” Kim?

İşte “müthiş” bir gazetecilik örneği! **Milliyet**, Tekirdağ açıklarında avlanan, biri 1,5 diğeri 3 metre boylarındaki köpekbalıklarını haber yapmış. Haberin detayı şöyle: “Marmara Denizi’nde kıydan 5 mil açıktaki avlanan Murat Timur Bek’in ağına 100 ve 350 kilo ağırlığında olan biri 1,5 diğeri de 3 metre uzunluğunda iki camgöz cinsi köpekbalığı takıldı. Tekneye çekilen köpekbalıkları, ardından balıkçı barınağına getirildi. Burada Murat Timur Bek ve diğer balıkçılar, **köpekbalığı** ile hatıra fotoğrafı çektirdi. Bek, ‘Yakaladıktan sonra bu balıkları kıyıya getirdik. Burada köpekbalığını görenler çok şaşırıldı. Ancak korkulacak bir şey

yok. Denizden 5 mil açıktaki, yaklaşık 150 metre derinlikte bu balık yakalandı. İki köpekbalığını 550 liraya bir balıkçıya sattık’ dedi.” Konuya uygun görülen başlık ise, “Bu canavar Marmara’da yakalandı”. Biz de soruyoruz: Asıl canavar kim? Balık mı? Balığı tutanlar mı, bu haberi yapanlar mı?

“Hayvanları Öldürmek Sizi Kahraman Yapmaz”

Avcılık anılarını bir kitapta derlemeye karar veren Cem Boyner’in “Bufalonun kalbine tekrar tekrar ateş ettim. Son anda ayağından da vurmasak bizi temize havale edebilirdi” açıklaması çevrecilerin tepkisine yol açtı. Vegan Kolektif’in Boyner’e yazdığı mektubun son bölümünü yayınlıyoruz:

*Sayın Cem Boyner,
(...) Elinize aldığımız ileri teknoloji ürünü silahlarla hayvanları öldürmek sizi kahraman yapmaz. O silahı elinize aldığımız anda ormandaki bütün canlılardan daha vahşisiniz; gücünüzü ise mermiler veriyor.
Silahtan aldığımız cesaretle yiğitlik taslamayınız. Ortaya çıkan vahşeti de marifetmiş gibi basında anlatmayınız. Hem tiksindirici hem de utanç verici oluyor.
Vegan Kolektif*

Yeşil Binalar Zirveye Taşınıyor

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği, Türkiye’de bir ilke imza atarak uluslararası bir zirveye ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor: Uluslararası Yeşil Binalar Zirvesi. 20-21 Şubat 2012 tarihlerinde, Swiss Otel’de düzenlenecek olan etkinliğin açılış konuşmasını Türkiye gayrimenkul piyasasında 25 yılın üzerinde deneyime sahip, Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği Başkanı **Haluk Sur** yapacak. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanı **Erdoğan Bayraktar**’ın konuşmasıyla devam edecek olan Zirve, ulusal ve uluslararası platformdan birbirinden değerli isimleri ağırlayacak. Zirvede, *Yeşil Bina Hareketi’nin Küresel Seyri, Yeşil Dönüşüm Politikaları ve Sosyal Konutların Yeşil Dönüşümü* başlıklı sunum ve tartışmalar yapılacak. Ayrıca Enerji Verimliliğinin Finansmanı konusunda örnek ve stratejilere değinilecek.

TÜRKİYE ENERJİ SEKTÖRÜNÜN

İLK

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU

Zorlu Enerji Grubu olarak, kalıcı değerler yaratmanın genc nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmakla mümkün olacağını biliyoruz. Bu nedenle sürdürülebilirlik ilkesini benimsedik ve enerji sektöründe ilk sürdürülebilirlik raporunu biz yayınladık.

Rulopan'la Yakıttan Tasarruf

Rulopan nedir? Kime denir? Hemen açıklayalım. İzocam Rulopan, çatı aralarında ısı yalıtımı yapılması için kullanılan, her iki yüzü camtülü kaplı ısı yalıtımı ürünüdür. Bilindiği üzere yalıtım, ısı kaybını engellemesi vesilesiyle enerji tasarrufunun en önemli maddelerinden biri. Bu bakımdan büyük önem taşıyan ürün hafif malzemeden üretilmesi ve çatıya kolayca taşınıp kesilebilmesi bakımından da oldukça avantajlı görünüyor. Ürün ısı yalıtımının yanı sıra, içeriğini oluşturan yanmaz özellikteki camyünü sayesinde yangın güvenliği de sağlıyor.

Öz Nashville'ler Çevreci Fast Food İşinde!

Amerika'dan yeni bir çevre haberi daha! Nashville şehrinde kendilerine "Nashville Originals" ismini veren bir grup fast food restoranı "Biz Nashville çocuğuyuz, millete sağlıksız gıda yedirmeyiz" diyerek, tarladan masaya hamburger işine girmişler. İşin bilirkişileri bu akımın en güzide örneklerinin Midtown Café, Bound'ry ve Tayst olduğunu belirtiyorlar. Tayst aynı zamanda bölgedeki ilk ve tek yeşil sertifikalı restoran. Bu restoranların diğer fast food restoranlarından farkı ne diye soracak olursanız, yerel gıdaları kullanmaları, hayvanların otlama koşullarına dikkat etmelerini sıralayabiliriz. Çevreci akımların pek revaçta olduğu bu yıllarda, yeşil fast food, bakalım büyük zincir mağazalarla başa çıkabilecek mi?

EcoBubble Hayat Kurtarır!

Samsung enerji tasarruflu ürün gamına bir yenisini daha ekledi: EcoBubble çamaşır makinesi ailesinin yeni üyesi Arno. 12 kg yıkama kapasitesi ve renkli LCD göstergesi ile kullanışlılık ve stili bir araya getiriyor. Samsung EcoBubble teknolojisi giysilerinizi yıpratmadan, yüzde 70 enerji tasarrufu sağlayarak, üstün yıkama performansı ve derinlemesine temizlik sağlıyor. Samsung EcoBubble'ın bu özelliği sayesinde kıyafetlerinizi tekrar durulamak zorunda kalmayarak ömürlerini uzatırken, cildinizi de

deterjanın zararlı etkilerinden koruyor, ayrıca fazladan su ve enerji tüketimi de yapmamış oluyorsunuz. A+++ enerji sınıfında bulunan EcoBubble, ayrıca dünyanın en az enerji tüketen çamaşır makinesi olma özelliğine de sahip.

Sütüme Bulaşma!

Muhelif eylemleriyle çevre sorunlarına dikkat çekmeyi başaran Greenpeace enteresan bir protestoya daha imza attı. Üzerinde "GDO'lu süt içer miydiniz?" yazan dev bir biberonu Beşiktaş Çarşısı'na salan Greenpeace GDO'lu mısırlara ithalat izni verilmesini eleştirdi. Burada şu bilgiyi not düşelim: Başka bir kısa haberimizde de değindiğimiz gibi, GDO'lu yemle beslenen hayvanlardan insan gıdasına GDO karıştığı bilimsel olarak kanıtlandı. İtalya'da süpermarketlerdeki sütlerin laboratuvar incelemesi sonucu, her dört süttten birinde GDO DNA'sına rastlandı.

Japonya Nükleersizleşiyor, Darısı Başımıza

Çevre ve dünyanın kötü gidişatı konusunda bilinçlenen hükümetler alternatif enerjiye her geçen gün biraz daha yaklaşıyor, bu konuda yeni adımlar atıyor. Bu durumun en önemli örneğini ülke sınırlarındaki nükleer santralleri kapatma kararı alan Almanya ve Avustralya'da görmüştük. Japonya da nükleersiz hayata adım adım yaklaşan ülkelerden biri. Zira Fukuşima'da yaşanan nükleer felaket, ülkeyi bu konuda önlem almaya ve alternatif enerji kaynakları üzerinde düşünmeye itti. Yaşanan felaketten sonra nükleer santral işleten şirketler incelenmeye başladı. Son olarak İkata 2 numaralı nükleer reaktörü geçen ay içinde etkisiz hale getirildi. Şimdiye kadar yapılan çalışmalardan sonra Japonya'da bulunun 54 nükleer reaktörden sadece beşi çalışır durumda, ayrıca nükleer reaktörlerden elde edilen elektrik yüzde 90 azaldı. Tüm bu veriler arasında en ilginç olanı ise bu azalmaya rağmen ülkede elektrik sıkıntısı yaşanmaması oldu. Demek ki neymiş? Elektrik için nükleer santral kurmak şart değilmiş!

faturaları seven sıcak evler

BASF'nin yüksek yalıtım kapasitesine sahip yapı çözümleri ve enerji tasarrufu sağlayan malzemeleri ile geleneksel yalıtım sistemlerine ve malzemelerine kıyasla çok daha tasarruflu şekilde ısınabilirsiniz. Neopor® ve Elastopor® gibi BASF ürünlerini kullanan evler kış aylarında sıcaklığını korur, enerji tasarrufu sağlar, enerji tasarrufu da faturaların azalmasını... Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.
www.basf.com.tr

 BASF

The Chemical Company

Bir Sonraki Durak: Gazze

Gazze, yalnızca İsrail'in açtığı savaş ve bir süredir uygulanan ambargodan çekmiyor. Şehir aynı zamanda hava kirliliği ve nüfus yoğunluğunun da en çok vurduğu coğrafyalardan biri. Buna karşın şehrin belli başlı bazı bölgelerinde yükselen "M" tabelaları da yer altından doğan bir güneş gibi şehre umut ışığı olmuş durumda. Tahmin edebileceğiniz gibi, bu "M" harfi, metroyu yani ulaşım sektörünün en büyük nimetlerinden birini simgeliyor. Şehre hali hazırda bir yeraltı metrosu hattı inşa edilmiş değil. Hareketlenmenin nedeni Filistinli sanatçı Mohammed Abusal'in bir projesi. Abusal projeye ilgili şunları söylüyor: Bu, reel değil görsel bir çözüm. Çünkü ben mühendis değilim ya da hükümet için çalışmıyorum. Bu bir rüya, bir idea. Ben onu ortaya attım, insanlar da yer metro yapılırsa, çok başka bir hayatları olacağını düşünmeye başladılar." Abusal'in yeşerttiği fikrin önünde yasal engeller var. Öncelikle bölgeye yapı malzemesi sokmak yasak. Ama bu projenin önemi, metroyu insanların kafasında normalleştiriyor olması. Umarız şu anda sadece bir fikirden ibaret olan proje "hayalken gerçek olur". Zira proje Gazze şehrinin hava kirliliği ve ulaşım sıkıntılarını da büyük ölçüde çözebilir.

Köpekbalığının da Hibridi Varmış

Köpekbalığı deyince çoğu insanın aklına, suda yüzerken arkadan sinsi sinsi yaklaşıp bir lokmada kendisini yutuverecek, korkunç bir yaratık gelir. Evet, yaratılış itibarıyla çok şirin sayılmaz ama algının bu denli ürkütücü olmasında **Jaws** filminin de etkisi olduğu yadsınmaz. Zira film köpekbalıklarını, her daim kana susamış, vaktinin büyük kısmını sığ sularda fink atıp, insan bekleyerek geçiren bir katil gibi sunmuş, bu mükemmel yaratığın doğanın döngüsünün vazgeçilmez bir parçası olduğunu unutturmuştu. Bilim insanlarının ortaya çıkardığı

yeni bir bulgu, köpekbalıklarından korkanları biraz daha terletecek: Avustralya açıklarında 57 adet hibrid köpekbalığına rastlandı. Üstelik Queensland Üniversitesi'nin raporuna göre, Siyah

yüzgeçli köpekbalığıyla (**Carcharhinus limbatus**) *Avustralyalı siyah yüzgeçli köpekbalığı* (**Carcharhinus tilstoni**) çiftleşmesiyle meydana gelen hibrid tür oldukça tehlikeli. Bilim insanları, köpekbalıklarını farklı türde bir köpekbalığıyla çiftleşmeye iten sebebin, okyanus sularının ısınması olabileceği görüşünde.

Yeni Yıla Yeni(lenebilir) Enerjiyle

Güneş Enerjisi Sanayicileri ve Endüstrisi Derneği (GENSED), 20 Ocak günü Taksim Hill Otel'de, "Fotovoltaik Sektöründeki Gelişmeler ve Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği'nin Değerlendirilmesi" konulu bir etkinlik düzenledi. Etkinlikle, 2011'in son günlerinde Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği'nin uygulanmasıyla ilgili hususlar netleştikten sonra başlaması beklenen uygulamalar ve fotovoltaik sektöründeki gelişmeler hakkında detaylı bilgi vermek amaçlandı. İki oturumdan oluşan etkinliğin ilk oturumunda GENSED Başkanı Prof. Dr. Engin Türe ve GENSED Uluslararası İlişkiler Sorumlusu Prof. Dr. Şener Oktik fotovoltaik sektöründe yaşanan Türkiye'de ve dünyadaki son gelişmeler hakkında bilgi verirken, ikinci oturumda konunun Türkiye'deki yetkin isimlerinden GENSED Genel Sekreteri Hakan Erkan, "Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği ve Uygulama Taslağının Değerlendirilmesi" konulu bir sunum gerçekleştirdi.

PSA, Çevre Dostu Araçlarda Pazar Lideri

Peugeot iOn ve **Citroen C-Zero** gibi çevre dostu araç modelleriyle dikkat çeken PSA Grubu, 2010 yılının sonundan itibaren Avrupa pazarında elektrikli araçları ticarileştiren ilk üretici firma oldu. Bu ürünler, yine 2010 yılında satışa sunulan iki elektrikli ticari araç Peugeot Partner Origin ve Citroën Berlingo First ile tamamlandı. Grup, stratejisini "elektrikli araç, otomobil üreticileri, yerel kuruluşlar, şirketler ve bireylerin birlikte üstesinden gelmek zorunda oldukları çevre zorunluluklarını karşılamak" olarak tanımlıyor ve her fırsatta elektrikli ulaşımın büyük bir potansiyel taşıdığını vurguluyor.

SIEMENS

Park halindeki otomobiller de enerji sağlıyor.

Siemens'in elektromobilite konusundaki çözümleri, yarının enerji ağı için altyapı oluşturuyor.

Siemens'in ilk elektrikli otomobili "Electric Victoria", 1905 yılında Berlin caddelerinde boy gösterdiğinde, tek şarj ile 80 kilometre yol kat edebiliyordu. Geleceğin otomobilleriyse sadece güneş ve rüzgar enerjisiyle çalışacak. Dahası, enerji depolama cihazları olarak

günlük hayatın enerji ihtiyacına katkıda bulunacaklar. Öyle ki evin önünde park halindeyken bile... Bu, Siemens'in yeni enerji çağında öncülük ettiği alanlardan ve gelecek nesillere sunmak için çalıştığı kalıcı çözümlerden sadece biri.

siemens.com/answers

İzmir'de "Green Lojistik"

Yaşanabilir bir dünya, temiz ve sağlıklı bir gelecek için karbon salımlarının azaltılması gerektiğini biliyoruz artık. Bütün uluslararası toplantılar, sürdürülebilirlik stratejileri de karbon salımlarının minimuma indirmeyi esas alır. Lojistik sektörü de bu konuda en önemli paya sahip sektörlerden biri. O nedenle bu alanda alınacak önlemler de hayati önem taşıyor. Bu konuda en önemli girişimlerden biri de İzmir'de faaliyete geçen **Green Lojistik Danışmanlık Şirketi** oldu. Green Lojistik Danışmanlık Genel Müdürü Osman Doğrucu, şirketin KOBİ'lere, lojistik firmalarına ve lojistik alanında yatırım yapan girişimcilere sürdürülebilir lojistik inisiyatifleri çerçevesinde danışmanlık hizmetleri vermeyi hedeflediğini belirtti.

Bana Yalıtımın Fotoğrafını Çekebilir misin?

Blue'Safe Mavi Kale enerji tasarrufuna dikkat çekmek için bir fotoğraf yarışması düzenledi. Fotoğraflar aracılığıyla

yalıtımı başka gözlerden anlatmayı ve geniş kitlelere ulaşmayı amaçlayan projeye, evlerimizde yapılan doğru ısı yalıtım uygulamalarının enerji tüketimini ve karbon salımını azalttığının da altı çizilmiş oldu. Türkiye Fotoğraf Sanatları Federasyonu'nun (TFSF) da desteğiyle düzenlenen yarışmaya amatör ve profesyonel, tam 520 fotoğrafçı katıldı. Yarışma sonunda yedi kişi dereceye girerken, 18 kişi de fotoğrafını sergileme ödülüne hak kazandı.

Türk Telekom Çocuklara İlham Veriyor

Size bir iyi, bir kötü haberimiz var. Önce iyiden başlayalım: Çevre duyarlı faaliyetleriyle dikkat çeken Türk Telekom'un ana sponsorluğunda 4 Ekim 2011'de **Santralİstanbul**'da açılan "**İklim Değişikliği Sergisi**"

amacına ulaşmış gibi görünüyor, zira açıldığı günden itibaren yoğun ilgi gören sergi, yaklaşık 10 bin ilköğretim, lise ve üniversite öğrencisi tarafından ziyaret edildi. Firmanın, geleceğe yatırım amaçlı

hayata geçirdiği ve eğitim konusunda Türkiye'de hayata geçirilen en büyük sosyal sorumluluk projelerinden biri olan Türk Telekom Okulları arasında yer alan Acıbadem Türk Telekom İlköğretim Okulu öğrencileri de sergiyi ziyaret etti.

Acıbadem Türk Telekom

İlköğretim Okulu öğrencileri özellikle anime küreler, interaktif öğeler ve teşhir objelerine büyük ilgi gösterdi. Kötü habere gelince... Sergi 15 Ocak 2012'de sona erdi.

Bu Rezidans Hayvanlar için!

Dört bir yanımız yüksek katlı, evlerin iç içe geçtiği, buna rağmen fahiş meblağlara alıcı bulan rezidanslarla doldu. Su çevresinde yaptığı projelerle bilinen Hollanda merkezli Waterstudio. NL isimli bir firma da geliştirdiği çok katlı bir yapı projesiyle dikkatleri üzerine çekti. Ama bu çok katlı yapı, parasını ve kaynakları nereye harcayacağını şaşırın insanlar için değil, hayvanlar için bina edilecek. **Deniz Ağacı** adı verilen proje, balıklardan kuşlara, böceklerle kadar hemen tüm canlıların beslenme ve barınma ihtiyaçlarını gidermek için düşünülmüş. Yapı kıyıdan uzak bir alana kurulacak ve su yatağına kablolarla bağlanacak. Yüksekliği, bölgenin spesifik özelliklerine göre belirlenecek. Üstelik yapım maliyetinin de uygun olması öngörülüyor. Çevreye ve doğal yaşama pozitif etkisi olacak olan deniz ağaçlarının bir an önce yapılması ve sayısının kısa sürede artması umut ediliyor.

Amcor-Dassault Elele, Daha Çevreci Ürünlere!

3D ve Ürün Yaşam döngüsü Yönetimi (PLM) çözümlerinde lider **Dassault Systèmes**, Avustralya merkezli çok uluslu ambalaj firması **Amcor** ile başarılı bir işbirliği gerçekleştirdi. Ambalajlı tüketim malları sektöründe iş süreçlerini daha verimli hale getirme amacıyla yapılan işbirliği kapsamında Amcor, ürün tasarımı ve geliştirme sürecine CATIA, ENOVIA ve SIMULIA dahil olmak üzere Dassault Systèmes "ürün yaşam döngüsü yönetimi" çözümlerini, 3 boyutlu sanal tasarımı, sonlu eleman analizini (FEA) ve iş akışı yönetimini de entegre ediyor. Böylece tasarım çevrim süresini yüzde 50 oranında azaltan Amcor, ekipleri arasındaki iletişimi geliştirmeyi, fiziksel prototip sürecini kısaltmayı, daha az plastik kullanarak daha hafif kaplar geliştirmeyi ve zamandan da tasarruf etmeyi planlıyor.

İşinizi, akıllı bilgi teknolojileri ile güçlendirin...

Çözümler Zirvesi 2012

Dünya hızla değişiyor ve iş dünyası bu hızla yetişmek için kendini geliştirmek zorunda.

Bu hızla ayak uydurmak için 2012'de işinize nasıl yön verebileceğinizi ve bu senenin bilgi teknolojileri açısından önemli konu başlıklarını bu zirvede bulacaksınız.

Bu sebeple; 20 çözüm ortağımızla birlikte; Türkiye'den farklı endüstrilere özgü 10 başan hikayesi ve 25 strateji sunumunun yer aldığı IBM Çözümler Zirvesi 2012'de 200 demoya yer verdik.

Paralel sunumlarda çözümleri dinleyip demoları izlemek ve IBM uzmanlarından bilgi almak istiyorsanız, sizi de 15 Şubat 2012, Çarşamba günü Swissotel'de IBM Çözümler Zirvesi'ne bekliyoruz.

<http://www.ibm.com/tr/cozumlerzirvesi2012>

**Swissôtel, İstanbul /
15 Şubat 2012, Çarşamba**

LCV: 0212 354 90 42 / Yağmur Orel
cozumlerzirvesi@modernistgroup.com

Ana Sponsorlar:

Medya Sponsorları:

Çocuklara Hurdadan Eğlence

Hindistan'ın kırsal kesimlerindeki okullar bu aralar "eğlencenin dibine vurmuş" gibi görünüyor. Hintli sanatçı **Shilpa Joglekar**, "çocukların oynayacağı alan kalmadı" diyerek "geridönüşümlü" bir eğlence yaratmaya karar vermiş. Şöyle ki Joglekar bölgede bolca bulunan araba hurdalıklarından eski araba parçalarını toplayarak, okul bahçelerine oyun alanları inşa ediyor. Joglekar kendi blogunda bu ilginç uğraşını şöyle anlatıyor: "Öğretmenlerle konuştuktan sonra, öğrencileri okula düzenli olarak gitmeye ve derslere katılmaya ikna etmekte zorlandıklarını anladım. Bu oyun alanlarını yaratarak, çocukları okula çekmek çok daha kolay oluyor. Ayrıca arabaların kullanılmamış parçalarını kullanılabilir hale getirerek çevreye de yarar sağlıyoruz." Çocukların oynayacağı bir alan kalmayan bir diğer ülke olarak, Türkiye'de de tıpkı bunun gibi hem çocuklara hem çevreye yararlı projeler geliştirilse ne güzel olur desek, çok şey mi istemiş oluruz?

Durmak Yok, Bebek Bezi Yıkamaya Devam

Annelerimiz hiç sıkılmadan bebek bezi reklamı ya da altı değiştirilen bir çocuk gördüklerinde maziye dönüş yapıp, "Bizim zamanımızda böyle miydi? Bezinizi bile elde yıkardık" derler. Biz de bu acıklı hikayeyi her dinlediğimizde bez yıkamayı tarihe gömen kullan-at bebek bezi teknolojisine hayır duaları ederiz. Yeni nesil yıkanabilir bebek bezleri ise yine yıkama gerektiriyor. Ama bu sefer annelerimiz gibi zahmete girip elde yıkamamıza da gerek yok. **BabyNEO** markasının piyasaya sunduğu bezler hem bebek sağlığı hem çevre açısından kullan-at bezlere oranla çok daha faydalı. BabyNEO ürünleri, nefes alabilen doğal anti-alerjik ve anti-

bakteriyel microfiber kumaştan üretildiği için bebeklerin cildinde pişik ve alerjiye neden olmuyor. Ürün doğal oluşunun yanı sıra, geridönüşüm özelliği sayesinde çevreyi de koruyor. Kullan at bebek bezlerinin aile bütçesine ve çevreye zararı düşünüldüğünde yıkanabilir bebek bezleri kulağa cazip gelmiyor değil hani.

"Halka Rağmen" 3. Köprü

İçinde İstanbul'a yapılacak 3. Köprü'yü de barındıran ve bedeli 6 milyar doları bulan **Kuzey Marmara Otoyol Projesi** için 10 Ocak tarihinde yapılan ihaleye sürpriz bir şekilde teklif gelmedi. Şartname alan yerli ve yabancı firmaların teklif vermeme gerekçeleri ise dünyada yaşanan ekonomik kriz oldu. Bir durum herkes açısından farklı sonuçlar doğuruyor elbette. Mesela bizim oldukça sevindirici bulduğumuz bu durum üzerine bir hayli üzülen Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı **Binali Yıldırım**, "İhalede erteleme söz konusu olamaz"

diyerek, vakit kaybetmeden B planını devreye soktu. Yıldırım, planın detayları hakkında bilgi vermedi. Başbakan **Recep Tayyip Erdoğan** ise köprüde ısrar ederek, "Üçüncü köprü ve Kuzey Marmara Otoyolu'nu gerekirse kendimiz yaparız" dedi. Bu arada 3. Köprüye karşı olanlar, ihalenin iptalini kutlamak için Greenpeace, Yeşiller Partisi ve Küresel Eylem Grubu ile birlikte Galatasaray Lisesi'nin önünde toplanarak seslerini yükseltti. Biz eyleme katılmadık ama sesimizi buradan yükseltelim: 3. Köprü değil, daha çok raylı sistem istiyoruz!

50

“Soyaklıyız duyarlıyız.”

Yönetim kurulumuzdan mimarlarımıza, planlamacılarımızdan mühendislerimize, teknik ekiplerimizden idari ekiplerimize bütün şirketlerimizdeki bütün Soyaklılar, 50. yılımızda da ‘insana duyarlı olmak, dünyanın geleceğine duyarlı olmaktır’ ilkesine tam bağlı olarak çalışırız.

Su tasarrufu konusunda örnek bir çalışma olan “Geleceğe Bir Damla Sakla” projemizle, gençleri çevreye duyarlı olmaya ve spora yönlendiren, “Bugün Aslında Yarındır” projemizle, holding binamızın yeşil dönüşümüyle, karbon ayak izi ölçümü konusundaki çalışmalarımızla gurur duyarız.

Soyaklıyız duyarlıyız.
Ne mutlu bize.

3. Ulusal Ekoloji ve Çevre Öğrenci Kongresi, 9-11 Şubat'ta

İstanbul Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği Kulübü'nün düzenlediği Ulusal Ekoloji ve Çevre Öğrenci Kongresi (UÇEK), 9-11 Şubat tarihlerinde İTÜ Maslak Kampusu'nda düzenleniyor. Kültür Sanat Birliği Büyük Salon'da gerçekleştirilecek 3. UÇEK Kongresi'nin dört ana teması şöyle belirlenmiş: Çevre Yönetimi ve Politikaları; Ekoloji, Kentleşme ve Yeşil Mimari; Bölgesel Çevre Sorunları ve Toplum, Çevre ve Ekonomi İlişkileri.

EKOIQ ve BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri olarak, son derece önemli bulduğumuz bu öğrenci organizasyonunun Altın Sponsorluğunu (keşke ismi altın değil de, mesela "Yakamoz Sponsorluğu" olsa, ondan daha parlak bir şey yok şu dünyada) üstlendiğimizi ve bundan sonra da desteklerimizi sürdürmeye çalışacağımızı duyurmaktan sevinçliyiz. Başarılar diliyoruz, gençler ve her zaman genç kalanlar...

İletişim için: cmk@itu.edu.tr

Nükleer Santral Kalmayacak Gibi

Bir nükleer haberi daha! Çevre konusunda yapılan yasal düzenlemelerle dünyaya önyak olan Almanya'da en geç 2022'de bütün nükleer santrallerin kapatılması kararlaştırıldı, ancak incelemeler için bir yıl daha opsiyon tanınması karara bağlandı. Nükleer enerjinin kökünü kazımak konusunda büyük çaba harcayan ve bu iş için Etik Komisyonu kuran Başbakan **Angela Merkel**, nükleer santrallerden vazgeçilmesiyle, enerji alanında yepyeni bir mimarinin ortaya çıkacağını müjdeledi. Etik Komisyonu Başkanı **Klaus Töpfer**

de, çevreye zarar vermeyecek yeni enerji kaynaklarının bulunması ve Almanya'nın enerji ithal etmek zorunda kalmaması durumunda, nükleer santrallerin tümünün gelecek 10 yıl içinde kapatılmasını önerdiklerini söyledi. Nükleerle fazlasıyla haşır neşir olan ve Almanya'daki çevre faaliyetlerini ağız açık izleyen Fransa ise Almanya'nın bu kararı sonrasında yine ikiye bölündü. Yeşiller Partisi'nin yüzü gülerken, **Sarkozy** idaresindeki iktidar partisi, keçi inadını sürdürdü: "Bizim enerji politikamızda değişiklik olmayacak!"

VİKO, "Enerji Tasarrufu" Diyor

Sosyal sorumluluk çalışmalarını "Sürdürülebilir ve Aydınlik Bir Gelecek" misyonuyla sürdüren elektrik anahtarı ve priz sektörünün lider kuruluşu VİKO, Enerji Tasarrufu Haftası kapsamında yine örnek bir etkinlik düzenledi. Sancaktepe ilçesindeki ilköğretim okullarında enerji tasarrufu çözümlerine yönelik "**DERS: Aydınlik Bir Gelecek, KONU: Enerji Tasarrufu**" konulu bir yarışma düzenleyen VİKO, dereceye giren okulları Samandıra Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen törenle ödüllendirdi. 21 okulun katıldığı, beş okulun finale kaldığı yarışmada enerji tasarrufu, doğal kaynakların korunması ve geridönüşüm

konularında okullarda gerçekleşen bilinçlendirme çalışmalarıyla ilgili projeler değerlendirildi. Değerlendirme sonucunda Ahmet Keleşoğlu İlköğretim Okulu birinci, Özel Küçük Prens İlköğretim Okulu ikinci ve Samandıra İlköğretim Okulu da üçüncü oldu. Törenin açılış konuşmasını yapan VİKO Genel Müdürü **Nusret Kayhan Apaydın**, "Artık enerji verimliliği, sürdürülebilir kalkınmanın ve rekabetçiliğin en önemli konusu haline geldi. Yaşlı dünyamız için beklemek ve 'sonra nasıl olsa bir şeyler yaparız' rehabetine kapılma lüksümüz kalmadı. Aydınlik bir gelecek için hepimiz üzerimize düşen görevleri yerine getirmeliyiz" şeklinde konuştu.

BORUSAN | CONTEMPORARY
PERİLİ KÖŞK İSTANBUL

TARİH NEHRİNDE SIRA DIŞI YOLCULUK...

14 OCAK–15 NISAN

Daniel Canogar

Küratör: Kathleen Forde

Su ve ışığı birleştiren bir yeni medya fenomeni "Tarih Nehri",
Ofis | Müze Borusan Contemporary'de.

İspanyol yeni medya sanatçısı Daniel Canogar'ın su temalı beş özgün enstalasyonunu içeren "Tarih Nehri" adlı yeni medya sergisi, 14 Ocak'tan 15 Nisan'a kadar Perili Köşk'te çağdaş sanat meraklılarını bekliyor.

Bağdatlımanlı Hisar Cad. No: 5 34470 Sarıyer İstanbul
www.borusancontemporary.com

Hafta sonları 10.00–20.00 saatleri arasında ziyarete açıktır.

Borusan Contemporary'ye
saygısına ulaşmak için kodu
okuyun.

Öpmeden Salma Denize...

35 yıllık balıkçı Kenan Kedikli, kıyı balıkçısının sesi oldu ve Greenpeace'in "Seninki Kaç Santim?" isimli kampanyasına destek çağrısında bulundu. Geçtiğimiz yıl bir düzenleme ile Tarım Bakanlığı üç balık türünün yasal avlanma boyunu değiştirmişti. Ancak sorun hala çözülmedi. Daha kurtarılması gereken balık türleri var. Balıkçı Kenan'ın mektubunu EKOIQ okurlarıyla paylaşıyoruz...

Yavru balık yakalandığında "öpmeden salma denize" derdi babalarımız. Öperek salardık denize, kırlangıç, kalkan, pisi ve onlarca balığın yavrusu, heyecanla bakardık arkalarından, huzurlu ve saygılı. Deniz işyerimizdi, balıklar ekmeğimiz. Zengin olamazdık belki ama aç da kalmazdık. Onlar beslenebiliyorsa, onlar üreyebiliyorsa, onların yavruları hayatta kalıp yaşamını devam ettirebiliyorsa, biz de varlığımızı devam ettirebiliyorduk. Kaderimiz kaderleri idi, kaderleri kaderimiz. Önce uskumruyu kaybettik, sonra kılıçları. Denizin kuru fasulyesi derdik istavrite, artık yok olmak üzere. Ağustos ayında başladık lüfer tutmaya, gazlı lüks lambalarının ışığında, Ocak'ta, Şubat'ta kofanalarla dolardı

livarlarımız. Orkinoslar koparırdı oltalarımızı, kızmazdık onlara. Saygı ve hayranlıkla seyrederdik kendilerini sudan fırlatışlarını. Büyüklerimiz zıpkın vurmazdı küçük kılıçlara. Palamut, kalkan, uskumru fakir balığıydı çocukluğumuzda. O kadar bol ve ucuzdular ki, sofralar şenlenirdi göç başladığında. Balık yok oldukça, balıkçı köylerimiz, kasabalarımız da yok olmaya başladı. Bizler yok olmaya başladık, sessiz çaresiz. Biz küçük kıyı balıkçıları olarak bundan sonra sessiz kalmayacağız. Balıklarımızı da kendimizi de kurtarmak, çocuklarımıza, balıklarla dolu denizleri ve mesleğimizi miras bırakmak istiyoruz. Yavru balıkları kurtarmak küçük kıyı balıkçısını kurtarmak demektir.

KAĞIT "BIOFORE" BİR ÜRÜNDÜR!

Nasıl mı?

Yenilenebilir hammaddelerden üretilir.

Üretim sürecinde biyoenerji kullanılır.

Geridönüştürülebilir ve doğada çözünebilir.

Sürdürülebilir gelişme ilkeleri doğrultusunda üretilen,
çok amaçlı kullanıma sahip, kusursuz bir üründür.

Biofore... Yarın değil, şimdi!

www.upm.com

UPM – The Biofore Company

UPM, biyo ve orman sanayileri entegrasyonunun, yeni, sürdürülebilir ve inovasyona dayalı bir geleceğe taşınmasında liderlik etmektedir.

Elektrikli Araçları Kim Öldürdü?

Kaliforniya eyaleti 1990 yılında Sıfır Emisyon Yasası'nı çıkarıyor. Ve General Motors (GM) EV1 isimli dünyadaki ilk elektrikli arabalarını 1996 yılında piyasaya sürüyor. Peki, bunların hiçbirini biz neden hatırlamıyoruz? Çünkü GM 2001 yılında elektrikli araç üretim departmanını kapatıyor. 2003 yılında da otomotiv ve petrol lobilerinin baskısıyla Sıfır Emisyon Yasası iptal ediliyor ve EV1'lerin tümü toplanıp imha ediliyor. İşte bu ilginç "cinayet" hikâyesi, Amerikalı yönetmen Chris Paine'in elinde, 2006 yılında "Elektrikli Arabaları Kim Öldürdü?" isimli muhteşem bir belgeye dönüştü. Bu yıl da belgeselin devamı, Sundance Film Festivali'nde boy gösterdi. İsmi ise manidardı: "Elektrikli Arabanın İntikamı!" Ne dersiniz, devran dönüyor mu?

 Balkan TALU

Mel Gibson kendini Batmobil'e binmiş Batman gibi hissediyordu. Tom Hanks, ünlü talk show'cu David Letterman'ın programına çıktığında elektrikli araba kullanarak ABD'yi kurtardığını söylüyordu. Gene de bütün bunlar ilk defa 1996 yılında General Motors tarafından üretilmiş olan EV1 model elektrikli araçların tümünün imha edilip tedavülden kaldırılmasını engelleyemedi. Peki, ne olmuştu? Yönetmen Chris Paine, "Elektrikli Araçları Kim Öldürdü?" isimli belgeselinde bu sorunun cevabını arıyordu. ABD tarihinde elektrikli araçların ilk görünüp kayboluşu da değildi bu. Mesela bundan yüz sene önce yollara çıkan ilk araçlar elektrikli araçlar mıydı desek ne buyurursunuz? Benzinli arabalar tabii varmış ama pek tercih edilmiyormuş. İlk ateşlemede kullanılan o manivela kolunu habire çevirmek çok zor oluyormuş. Ayrıca, çok gürültülüymiş ve dışarı çok fazla egzoz gazı veriyorlarmış. Peki, ne

değişmiş? İçten yanmalı motorlar icat olmuş, mertlik bozulmuş. İşte 1920'lerden itibaren, sonraki bahtsız nesilleri yakan da bu olmuş.

Hem de öyle bir yanmışız ki, yaklaşık 90'lı yıllardan itibaren ABD Kaliforniya'daki hava kirliliği verilerine bakmak yeterli. O yıllarda Kaliforniya, ABD'de hava kirliliği oranlarının en yüksek olduğu eyaletlerden biri. Çocuklarda astımdan, akciğer gelişim bozuklukları ve kansere kadar uzanan bir yelpaze söz konusu. Eyalette sadece 1990 yılında 41 defa birinci derece hava kirliliği alarmı verilmiş. 1989 yılında ise 15 ila 25 yaş arasındaki her dört çocuktan birinde muhtelif solunum yolları hastalıkları görülmeye başlamış.

Yasalar, Elektrikli Araca Yol Veriyor

Aynı esnada başka bir mahallede, General Motors (GM) da daha 1987 yılında elektrikli araba konusuna

sıkı bir giriş yapmıştı. Güneş enerjisiyle beslenen arabası, Sunraycer yarışlarında birinci gelmiş; bu galibiyetten cesaret alan GM CEO'su Roger Smith ilk elektrikli araba prototipi için talimatı vermişti. 1990 yılında mühendis Alan Cocconi tarafından üretilen 100 bin wattlık güç ünitesi bu prototipin üretimini mümkün kılıyordu.

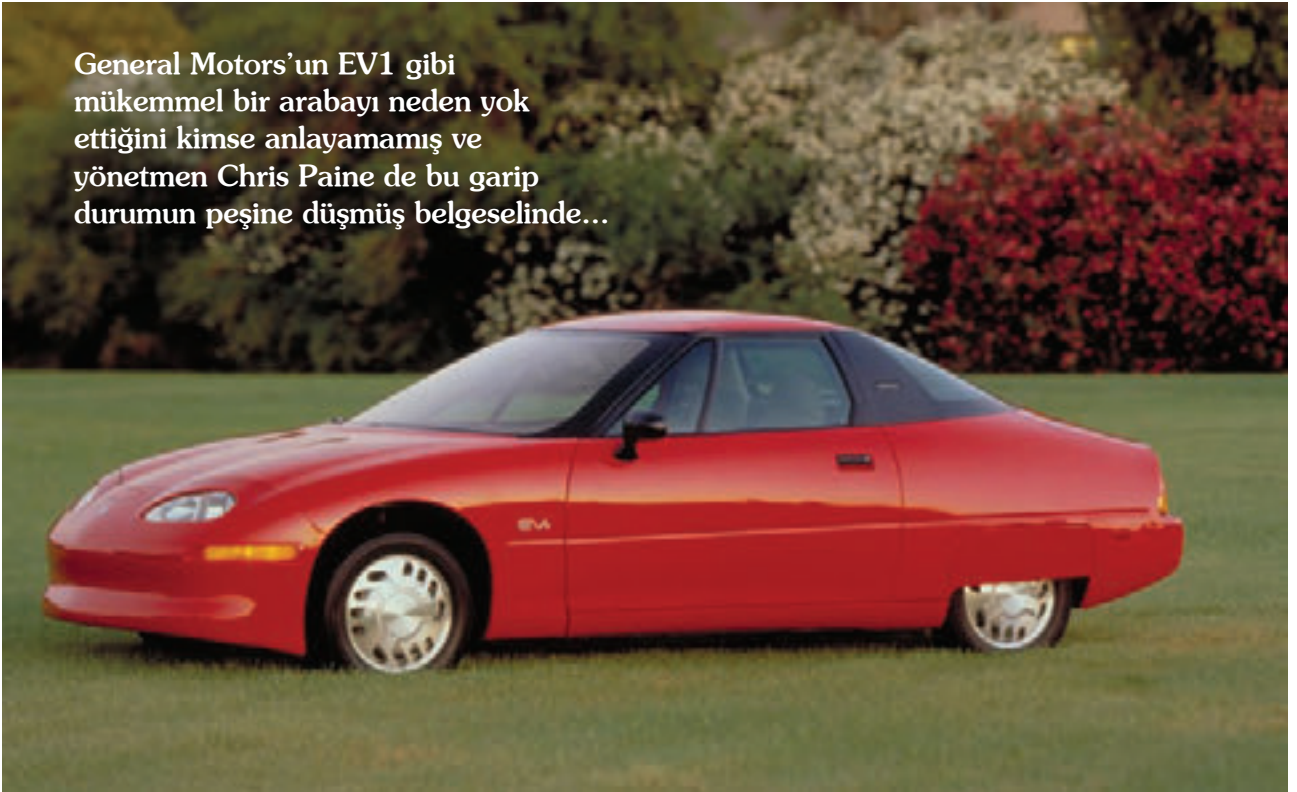
GM, elektrikli arabalarını ilk defa Los Angeles Otomobil Fuarı'nda sergilediğinde Kaliforniya Hava Kaynakları Kurulu (CARB) da durumdan vazife çıkarıp bu durumu hava kirliliğiyle mücadele için bir

fırsat olarak görüyor ve parmak ısırtan bir yasa çıkarıyordu. Bütün araba üreticilerine normal benzinli arabaların yanı sıra elektrikli araba üretimini de zorunlu kılan bir düzenleme yapıldı. Yasa, üretilen elektrikli araba oranını yüzde 2'den başlayarak kademeli olarak çoğaltılmasını öngörüyordu. Ve 1996 yılında GM, tüketiciye yönelik ilk elektrikli arabası olan EV1'i piyasaya sürdü. Bu arabaları pazarlamak için genç ve dinamik bir uzman ekibi işe alındı. O sıralarda yirmili yaşlarında olan Chelsea Sexton'da işi seve seve kabul edenlerden biriydi. Sexton, belgesel için yaptığı tanıklıkta, "Ne de olsa oldukça az maaşa deliler gibi çalışmaya istekli gençlerdik" diyordu. Çevreye zarar vermeyen, havayı kirletmeyen bir araba fikri onun da çok hoşuna gitmişti.

Bu arada otomobil şirketleri arasındaki rekabet de kızıştı gayet doğal olarak. Honda da EV Plus'u çıkardı. Ford, Toyota ve Nissan gibi mar-

General Motors'un EV1 gibi mükemmel bir arabayı neden yok ettiğini kimse anlayamamış ve yönetmen Chris Paine de bu garip durumun peşine düşmüş belgeselinde...

kalar da birbiri peşi sıra elektrikli modellerini üretim bandına yerleştirmeye koyuldu. Bu arada ilk tuhaf alametler de belirmeye başladı.

Kendi Bacağına Kurşun Sıkmak

Elektrikli arabaların kampanyalarıyla birlikte, özellikle petrol kartellerinin bu araçlara yönelik anti propaganda da start almıştı. Birtakım sözde tüketici örgütleri elektrikli araçların aleyhine *Time*, *Newsweek* ve *USA Today* gibi büyük gazetelerde makaleler yayınlamaya başladılar. Bir süre sonra bu kuruluşların karteller tarafından kurulmuş fason örgütler olduğu anlaşıldı. Bu arada tuhaf bir şekilde otomotiv devleri kendi bacağına kurşun sıkmaya devam ettiler. Elektrikli araç reklam kampanyaları neredeyse kesin bir "gizlilikle" sürdürülüyordu. Öyle ki, popüler dizi ve sinema oyuncusu Colette Divine, Toyota RAV4'ün elektrikli modelinin de üretildiğini ancak tesadüfen internette gezerken öğreniyor ve şaşkınlık içinde kalıyordu. Ama şaşkınlık içinde kalan sadece Divine değildi. Cesur yürek Mel Gibson da gariplikler karşısında şapkasını çıkarmak zorunda kalıyordu: Neden kendisine araba satmak isteyen pazarlamacılar, Mel Gibson'un hayattaki başarılarını detaylandırmalarını talep ediyordu? Ya da neden Gibson'a verilen anket formunda "Hiç endoskopi yaptırmanız mı?" gibi saçma sapan kişisel sorular sorulsun! EV1'in reklam filmi kampanyaları ise, garip korku filmlerine benziyordu. Neden? İnsanları korkutup kaçırmak için mi?

Bu soruların yanıtı, otomotiv yöneticilerinin yasayı fazla sert bulmalarıydı; kendilerinin "Uçuruma yuvarlandıklarını" hissediyorlardı. Böylece CARB ve araba üreticileri arasında yapılan pazarlıklar sonucu elektrikli arabaların "müşteri talebi"ne göre üretilmesine karar verildi. Bu yüzden GM'nin üst düzey yöneticilerinden biri, elektrikli

EV1 adına düzenlenen gıyabi cenaze töreniyle açılan belgeselde konuşanlar arasında, aracın ilk kullanıcılarından biri olmak için büyük bir uğraş veren Mel Gibson ve Alexandra Paul gibi ünlü oyuncular da var.

araç pazarlama müdürü John R. Dabels'a "Biliyor musun, en büyük düşmanım sensin" diyecekti. Dabels "Neden" diye sorduğunda "Çünkü benim işim elektrikli araçlara talep olmadığını lobisini yapmak" cevabını alıyordu. Halbuki Chelsea Sexton'un da belirttiği üzere araba alıcısı sadece üç soru sorar: "Bir defada ne kadar yol yapabiliyor? Kaç kilometre hıza çıkabiliyor? Ve fiyatı kaç para?" Gelin görün ki Sexton'un yalvarmalarına rağmen bu basit bilgilere tanıtım kataloglarında yer

verilmiyordu. Biz burada yanıtları verelim: 100 kilometre menzil (daha sonra bu 160 kilometreye çıkarıldı); 130 kilometre azami hız ve 33.995 ABD Doları (299-574 dolar aylık taksitle). Ne dersiniz siz almaz mıydınız?

Geleceğin Yakıtını Boşver, Bugün Ne Yapacağız?

2000'li yılların başından itibaren elektrikli arabalar aleyhine yapılan lobiler ilk meyvelerini vermeye başladı ve 2001 yılında GM elektrikli araba üretim departmanını kapattı ve pazarlamacılarını tek tek işten çıkardı. Nedenise ilk işten çıkarılanlar da, en uzun satış listesine sahip olan uzmanlar oluyordu.

Araba üreticileri kılıcını çekmişti artık. ABD'nin birçok araba üreticisi CARB'a karşı dava açtı. Chevrolet, Chrysler gibi markaların da katıldığı davada başı çekense GM olmuştü. Bu davaya ilk destek merkezi hükümetten geldi. Dönemin ABD başkanı George W. Bush yeni çevreci yakıtını bulmuştu: Hidrojen. Bush, hidrojen yakıtı için 1,2 milyar dolarlık bir araştırma fonu ayıracağını duyurdu. Aynı dönemlerde Kaliforniya valisi olan Arnold Schwarzenegger de hidrojen yakıt kampanyasına aktif destek veriyordu. Öte yandan, hidrojen belki geleceğin yakıtıydı, evet ama biz bugün ne yapacaktık? Esas soru buydu.

Kader anı ise 2003 yılında yapılmış olan CARB Yönetim Kurulu toplantısıydı. Toplantıya hem şirket hissedarları hem elektrikli araba kullanan vatandaşlar, hem de bu projelerde çalışan mühendisler katılabilecekti. Buraya kadar her şey normaldi. Toplantı günü geldiğinde ise özellikle vatandaşlar ve mühendisleri kötü bir sürpriz bekliyordu. Elektrikli araç üreticilerinin temsilcilerinin sunum süreleri 10 dakikadan üç dakikaya indirilivermişti. Hissedarlara ise geniş süreler verilmmişti. Elektrikli araç kullanıcısı

Jerry Pohorsky isyan ediyordu: “Siz Çevre Koruma Kurumu’nu temsilen buradasınız, patronları temsilen değil!” Toplantının sonunda, 82 katılımcıdan sadece dördü Sıfır Emisyon Yasası’nın kaldırılmasını destekliyordu. Ancak yasa yine de iptal edildi.

Arkası çorap söküğü gibi geldi. GM büyük bir telaşa piyasadaki elektrikli araçları toplamaya başladı. Alexandra Paul ve Peter Horton gibi popüler televizyon oyuncularını gördüklerine inanmıyordu. Peter Horton, “Kendi ürettiği ürüne bu kadar vahşice davranan başka bir kuruluş görmemiştim” diyordu. Hem GM, hem de elektrikli araç üreten diğer büyük markalar, ürettikleri arabaları tuhaf bir gizlilik içinde parçalayıp yok ediyordu.

Elektrikli araba kullanan ünlüler bir yandan, Chelsea Sexton gibi bu işe yıllarını vermiş eski çalışanlar bir yandan, gece gündüz eylemler yaptılar. Bir yandan da elektrikli araçlar için temsili cenaze töreni düzenlediler. Alexandra Paul, sabahın altısında son elektrikli araçların bulunduğu otoparkta nöbet tuttu. Sonunda elektrikli araç kullanıcıları araçlarını geri alabilmek için GM’ye 1,9 milyon dolarlık bir çek takdim ettiler. GM, çeki kabul etmedi.

Katıl Uşak mı?

GM dışında elektrikli araçları kimin öldürdüğü konusunda muhtelif günah keçileri piyasaya sunuldu. “Tüketiciler konuyu anlamadı” dediler. Pillere kusur bulanlar oldu. Her ne kadar EV1’e ilk takılan piller sadece 100 km dayanabiliyorsa da Rus asıllı bilim adamı Stan Ovshinsky’nin tasarladığı piller 160 km’ye kadar dayanabiliyordu. Bu tez de çürümüştü. Diğer iki olağan şüpheli, otomotiv sektörü yöneticileri ve petrol kartelleriydi. Petrol kartelleri daha uzun yıllar trilyonlarca dolarlık iş yapılacağını hesaplıyorlardı. Aerovironment kuruluşunda araş-

Elektrikli Araçların Kare Ası

Elon Musk

Henüz kırk yaşında olan Elon Musk yeni nesil girişimciler arasında en parlak örneklerden biri olarak sayılabilir herhalde. Elon Musk, adını ilk olarak şu anda dünyanın en büyük online para transferi kuruluşlarından biri olan PayPal’ın kurucularından biri olarak duyurdu ama asıl ününü 2003 yılında dünyanın ilk elektrikli spor arabalarından biri olan Tesla Motors’u kurarak kazandı. 2006 yılında ise Solar City’i kurdu. Solar City güneş enerjisi sistemleri tasarlamının yanı sıra elektrikli araçlar için güç sistemleri de üretiyor.

Bob Lutz

Bob Lutz, çok uzun yıllardır otomotiv sektöründe yöneticilik yapıyor. En büyük başarılarından biri Chrysler’in Üretim Departmanı’nın başındayken üretilen Dodge Viper serisinin ortaya çıkışına sunduğu katkı. Kariyerine ilk defa 1963 yılında GM’de başlamış olan Bob Lutz 2001 yılında GM’ye Başkan Yardımcısı olarak geri dönüyor. GM, tam elektrikli araç projesini palas pandıras rafa kaldırmışken 2006 yılında Tesla’nın Roadster modelini gören Lutz, GM’nin tekrar kollarını sıvaması gerektiğini söylüyordu. GM bünyesinde Chevy Volt’u üretme fikri böyle ortaya çıkıyor. 2008 yılında “arabaların elektrikleşmesi kaçınılmaz” diyen Lutz, 2010 yılında emekli olduğunda elektrikli araçlar üreten küçük bir şirket olan Via Motors’a transfer oldu.

Carlos Ghosn

Nissan iflasın eşliğindeyken kurumun başına geçen Carlos Ghosn, 18 yılını Avrupa’nın en büyük lastik üreticisi Michelin’de geçirdi. Henüz 30 yaşındayken Michelin’in Güney Amerika Bölgesi İşletme Müdürü oldu. 1999 yılında Renault, Nissan’ın yaklaşık yüzde 36’sını satın aldıktan sonra Carlos Ghosn, 2001 yılında Nissan CEO’su oldu. Nissan bir yıl içinde, 6,1 milyar zarardan 2,7 milyar dolar kâra geçti. Ghosn, 2010 yılında Nissan’ın sıfır emisyon modeli Leaf’i dünya pazarına sundu. Nissan Leaf, dünyada seri üretime geçebilen ilk elektrikli araç olma özelliğini taşıyor.

Greg Gadget Abbott

O çok marifetli bir tamirci, bir mühendis. O bir sorun çözücü. İşte huzurlarınızda Greg Gadget Abbott. Evinin garajında kurduğu atölyede mobilyalardan bilimkurgu filmleri için plato ekipmanlarına kadar her şeyi tasarlayabiliyor. En son uğraşı ise eski klasik arabaları elektrikli arabalara dönüştürmek. Konvansiyonel arabaları elektrikli araçlara dönüştürerek yeni bir dalganın öncüsü olan Abbott bir tür deli profesör olarak anılıyor. Yaygın medyada Bill Gates ve Steve Jobs gibi dehaların da küçük garajlarında işe başladıkları hatırlatılıyor. Abbott işleri o kadar büyütür mü bilemeyiz ama maharetli elleriyle dünyayı kurtarmaya çalışanlarla aynı safta olduğu kesin.

tırma mühendisi olan Wally Rippel konuyu şöyle özetliyor: “Petrol kartelleri elektrikli araçların altı yıl içinde hedefledikleri başarıyı elde edeceğinden korktu. Otomotiv endüstrisi ise altı ay içinde çok fazla para kaybetmekten.”

Otomotiv endüstrisinin bir takıntısı daha vardı. Sıfır emisyon yasasına karşı çok öfkeliydiler. Yasayı ısrarla haksız bir dayatma olarak gördüler. Yasaya karşı ilk tavır alan firma da, zamanında Kaliforniya’da elektrikli tramvay hattını satın alıp sonra bu hattı bir güzel iptal eden GM oldu. Otomotivcilerin en büyük endişelerinden biri de yan sanayiden elde edilecek gelirlerin ortadan kalkmasıydı. Çünkü elektrikli arabalardaki bozukluklar için o kadar karmaşık tamirat işlemleri gerekmiyordu.

Bu arada devlet ne yapıyordu? Başta Hummer olmak üzere, 2,7 tonluk cipler için 100 bin dolara varan teşvikler verirken elektrikli araçlara bahsedilen teşvik sadece 4 bin dolardı. Bu arada dönemin Neo-Con bürokratlarının geçmişlerinde büyük petrol şirketlerinde yöneticilik yaptıklarını zaten biliyoruz. Sözcüleri Amerikan Otomobil Üreticileri Derneği Başkanı Andrew Card, Bush yönetiminin en yakın danışmanlarından biri olmuştu. Card, aynı zamanda GM’nin eski başkan yardımcısıydı. CARB’a açılan davada onun da imzası vardı. Başkan yardımcısı Dick Cheney’in Halliburton’da, Condolezza Rice’in Chevron’da yöneticilik yaptığını artık sağır sultan biliyor. Carter Vakfı’nın enerji danışmanlarından David Freeman 70’lerden beri aynı konunun tartışıldığını hatırlıyor. Öyle ya, o yıllarda petrol krizi patladığında iş başında olan Jimmy Carter döneminde ABD’nin güneş enerjisine yönelik ilk yatırımları başlamıştı. Petrol krizi bitince de hemencecik fosil yakıtlara dönülmüştü.

EV1’in yapımını mümkün kılan en önemli buluş, 1990 yılında mühendis Alan Cocconi tarafından üretilen 100 bin wattlık güç ünitesiydi.

Geleceğe Doğru Geri Geri Gitmek

ABD’deki Yeşiller Partisi’nin lideri olan Ralph Nader aynı zamanda tecrübeli bir tüketici hakları avukatı. Ralph Nader GM’nin üst yönetimini “Geleceğe doğru geri geri giden bir topluluk olarak” tanımlıyor. Chris Paine “Elektrikli Arabaları Kim Öldürdü” belgeselini 2006 yılında yapıyor. Ralph Nader’ın yakın dostu belgeselci Michael Moore ise “Elveda General Motors” başlıklı makalesini 2009 yılında yazıyor. Moore, konuya epey vâkıf bir gazeteci. Kendisi yıllardır GM’nin merkezinde bulunduğu Flint’te oturuyor. Moore, henüz 1989 yılında GM’nin Flint’teki merkezi kapatılıp 30 bin kişi işsiz kaldığında “Roger ve Ben” belgeselini çekmişti. 2009 yılında yazdığı “Elveda General Motors” makalesinde ise şunları yazıyor-

du: “GM yıllardır büyük bir inatla güvenlik ve çevre kurallarını ihlal etmeye devam etti. Yıllardır aynı, çok fazla benzin yakan, iki yıl içinde darmadağın olan takoz arabaları üretti. Tüketicinin talep ettiği yakıt tasarrufu yapabilen arabaları üretmeyi reddettiler.” Michael Moore bu yüzden ABD Başkanı Barack Obama’yı uyarıyordu: “GM yöneticilerini kurtarmak için 30 milyar dolarımızı sokağa atmayın. GM’yi gerçekten kurtarmak istiyorsanız kuruluşun raylı sistemlere, alternatif enerjiye, hibrid arabalara ve elektrikli arabalara yatırım yapmasını sağlayın”.

Otomotiv sektörünün ilk büyük inovasyonu içten yanmalı motorun icadıydı. Sorun şuydu ki, yıllardır kayda değer başka bir inovasyon yapılmamıştı. Elektrikli arabalarda ise içten yanmalı motor yoktu. Otomobil üreticilerini esas paniğe sürükleyen de buydu zaten. Öte yandan ne üretirlerse üretsinler artık diğerlerinden bir farkları olması gerekiyordu. Üstelik gezegen de sinyal vermeye başlamıştı. Bu yüzden başta GM olmak üzere, otomotiv üreticileri elektrikli araçları bir süreliğine engellemeyi başarmışlardı. Biz fani tüketicilere temiz bir 10 sene kaybettirerek aslında büyük bir vebalin altına girmişlerdi. Ama zaman değişmeye devam ediyordu. Yeni şeyler söylemek, yapmak gerekiyordu. Bu yüzden elektrikli arabalar intikam için geri dönüyor. 2001 yılından beri GM’nin başkan yardımcılığını yürüten Bob Lutz elektrikli araçları diriltmek için çalışıyor. Hikayenin bu seferki kahramanları arasında Nissan CEO’su Carlos Ghosn, Tesla Motors’un sahibi Elon Musk ve Süper tamirci Greg Gadget Abbott gibi isimler var. “Elektrikli Araçların İntikamı” Türkiye’de ne zaman vizyona girer bilmiyoruz ama hikâyenin devamı, yeni bir saçmalık olmazsa asfaltta devam edecek gibi. Merakla bekliyoruz. ○

Türkiye'nin İlk Çevre Etiketi!

Çevre dostu yapı malzemesi olduğunu bir kez daha kanıtlayan Ytong, dünyaca kabul edilen bir çevre etiketi olan Çevresel Ürün Deklarasyonu'na Türkiye'de sahip olan ilk marka oldu.

Yapı sektöründe bir ilke daha imza atan Ytong, başarılarıyla ısı yalıtımının öncü ismi olmaya devam ediyor.

Ödüllü Mimar Stefan Forster: “Sahi Siz Bu Gürültülü Yerlerde Nasıl Yaşıyorsunuz?”

Geçen sene Yapı Endüstri Merkezi'nde (YEM) gerçekleştirilen Konut Konferansı'na konuşmacı olarak katılan Alman mimar Stefan Forster, çevre, toplum ve kent başlıkları dikkate alınarak konut kavramının bütünsel bir biçimde ele alınması gerektiğini vurguladı. Forster aynı zamanda eski yapı stoklarını dönüştürerek sürdürülebilir hale getirmesiyle de tanınan bir mimar. Bu anlamda, Avrupa Kentsel Dönüşüm ve Dünya Habitat Ödülleri sahibi Stefan Forster kentsel dönüşüm tartışma ve pratiklerinin giderek arttığı günümüz Türkiye'si için önemli şeyler söylüyor.

Sürdürülebilir İş ve Kalkınma Derneği tarafından hazırlanan Vizyon 2050 metninde Kahverengi Şehirler adıyla anılan bir bölüm vardı. Bu kategorideki şehirlerin halihazırda bir altyapıları olduğu için dönüştürmenin çok daha zor olduğu söyleniyordu. Öte yandan siz tam da bunu yapıyorsunuz.

Bizim için Almanya'nın Hamburg ve Frankfurt gibi kentlerinde yaptı-

“Freiburg’da yapılan en önemli şey kamusal alanların halka geri verilmesi oldu. Normalde yaya yolu olması gereken yerin otopark alanı olmaması gerekir”

ğımız bu çalışmanın en önemli kısmı enerji tasarrufuydu. Binalarda yaşanan ısıtma problemi yüzünden enerji giderleri çok fazla şişiyordu. Özellikle 1950’lerde yapılmış binalar arasında bu anlamda çok kötü örnekler vardı. Bu yüzden düzeltmediğimiz, tarihi değeri olmayan çok sayıda binayı yıktık. Bu binalar II. Dünya Savaşı sonrası yapılmış binalardı. Çok hızlı bir şekilde inşa edilmişlerdi çünkü çok fazla sayıda insana barınak sağlamak gerekiyordu. Bugünün ihtiyaçları ise çok daha farklı. Bugünün yaşam standartları çok daha yüksek. Diğer tarafta ise 18. yüzyıldan kalma tarihi binalar vardı. Onlara da özellikle çatı izolasyonu uygulamak gerekti.

Bildiğimiz kadarıyla özellikle 1950’lerde yapılmış olan binalar aynı zamanda düşük gelirli nüfus için tasarlanmış olan yapılarıdır. Siz bu yapıları geliştirince veya yeniden yapınca adaptasyon sorunları yaşanmadı mı?

Evleri onardığımız, iyileştirdiğimiz zaman kiralarda görece bir artış oldu ama kiracıların yakıt masrafı azaldığı için fazla bir sorun olmadı.

Evlerin çok büyük kısmı devletin elinde, çok az bir kısmı özel mülkiyet. Mülk sahipleriyle ilgili en büyük problem, evlerini yenilemekle falan fazla ilgilenmemeleri. Bu engeli yıkmamanın yolu da yasal düzenleme. Şu anda tüketilen toplam enerjinin yüzde 45’i konutlarda harcanıyor. 20 yıl içinde bu oranın yüzde 20’ye çekilmesi gerekiyor. Bununla ilgili yasal düzenleme de bu yıl yürürlüğe girecek. Çünkü ancak bu şekilde 20 sene içinde nükleer santralleri kapatıp yenilenebilir enerjiye dönmenin bir anlamı olabilecek.

Enerji ve su tasarrufuna yönelik ne tür tedbirler aldınız?

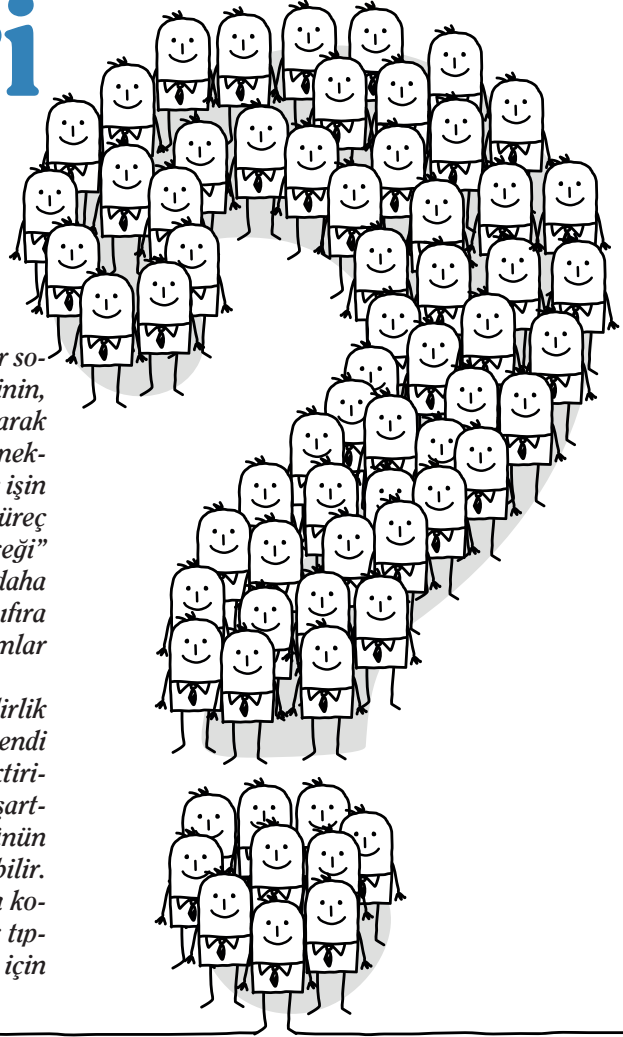
Tuvalet temizliği için yağmur suyunun toplandığı bir sistem kurduk. Böylece suyun tekrar tekrar kullanılmasını sağladık. Ev içinde özellikle suyun geri dönüşümü ve yeniden kullanımı için yan bölmeler oluşturduk. Almanya geri dönüşüm ve yeniden kullanımı epey ciddiye alan bir ülke. Ve bu bağlamda önümüzdeki 10-20 yıl için önüne çok ciddi hedefler koymuş durumda. Bence dünyada çok az ülke enerji verimliliği, su verimliliği ve geri dönüşüm

konularını bu kadar ciddiye alıyor.

Dünyadaki en yeşil şehirlerden biri olan Freiburg, Almanya’da. Sizin bu şehirle ilgili gözlemlerinizi neler?

Diğer bütün kalabalık kentlerde olduğu gibi Freiburg’da da hava kirliliği ve gürültü çok büyük problem. Çok fazla arabanın yarattığı trafik sorunu da cabasıydı. Freiburg’da yapılan en önemli şey kamusal alanların tekrar halka geri verilmesi oldu. Normalde yaya yolu olması gereken yerin otopark alanı olmaması gerekir. Sonuçta moderitenin ölçülerinden biri de budur. Çağdaş olmanın ölçüsü sadece arabaların rahat hareket ettiği büyük otoyollar demek değildir. İnsanların da bu kamusal alanlardan aynı şekilde yararlanabilmesidir. Bu şekilde gürültü kirliliğinin de önüne geçmek mümkün oldu. Bu yüzden bir keresinde İstanbul’da Ataşehir adıyla bilinen bölgeye gitmem gerekti ve dehşete düştüm. Otoyolların yanına kurulmuş lüks yerleşimleri anlamakta epey zorluk çekiyorum. Sahi insanlar öyle gürültülü ortamlarda nasıl yaşıyorlar? ○

Türkiyeli Şirketlerin Sürdürülebilirlik Stratejileri Var mı

Yerli şirketlerimizin sürdürülebilirlik stratejileri var mı? Bir sorularda yanıtlaması zor bir soru. Bunun için, şirket stratejisinin, sürdürülebilirliğin ve sürdürülebilirlik stratejisinin tam olarak ne olduğunda anlaşmamız lazım. Ve tabii dünyadaki iyi örneklerle karşılaştırmak, bir “benchmark” oluşturabilmek. Ama işin bir başka yanı daha var. Sürdürülebilirliği bitimsiz bir süreç olarak ele almakta fayda var. “Kovaladıkça kaçan ateş böceği” misali sürekli ulaşılmaya çalışılan ama her yaklaştığımızda daha yüksek standartlar oluşturarak, nihai olarak doğaya karşı sıfıra yakın etkili, toplumsal olarak refah ve huzur üreten kurumlar haline gelmek.

Bu anlamda, sürekli gelişen, değişen, dönüşen sürdürülebilirlik kavramı, hep zinde olmayı, yeniden yeniden başa dönüp kendi kurumsal yapımıza ve organizasyonumuza bakmayı gerektiriyor. Bugünün “Sürdürülebilirlik Şampiyonları”, değişen şartlar ve dönemler sonucu kolayca nal toplayabilirken, bugünün “kirlili” şirketleri yarının sürdürülebilirlik çitasını belirleyebilir. Tüm iş, bugünden karar vermek ve doğru stratejilerle yola konulmakta. Richard Gillies’in dediği gibi, “Sürdürülebilirlik tıpkı bir yolculuk gibidir ve tek yapmanız gereken, dünyamız için en doğru ve iyi olan neyse ona odaklanmaktır”.

Bahar KESKİN ve Özlem ÇEVİK KOPER,
CSR Consulting Turkey

Eylül 2011'de yayınlanan "Türk İş Dünyası'nda Sürdürülebilirlik Uygulamaları Değerlendirme Raporu" başlıklı araştırmaya göre; sürdürülebilirlik stratejisi olan Türk şirketlerin oranı %62. Dünyada lider konumundaki şirketlerin bile ancak yeni yeni sürdürülebilirlik stratejilerini hayata geçirdiği bu alanda ülkemizde "sürdürülebilirlik stratejimiz var" diyebilen şirket sayısının böyle yüksek bir oranda çıkması ne kadar gerçekçi olabilir? Bu oran, bahsi geçen rapor kapsamında yürütülen anket çalışmasının sonuçlarından elde edilmiş. Anket, 215 halka açık şirketin, şirket içerisinde temel strateji ve şirket politikalarının uygulanmasından sorumlu icra görevine sahip üst düzey yöneticileri tarafından doldurulmuş. Rapor da değinildiği gibi %62 oranında sürdürülebilirlik stratejisi olduğunu belirten şirketlerin %80'inden fazlası ise halihazırdaki misyon, vizyon, değer ve stratejilerinin sürdürülebilirlik stratejileriyle örtüştüğünü düşünüyor. Bu demek oluyor ki, ankete cevap veren 215 Türk şirketinin neredeyse yarısı sürdürülebilirliği gerçekten içselleştirmiş. Peki, biz bu şirketlerin paydaşları olarak bu saptamayı doğrulayabilir miyiz? Bunun somut yansımalarını görüyor muyuz?

Bizce bu soruların yanıtı maalesef en azından şimdilik 'hayır'. Zira sürdürülebilirliği bir şirketin stratejisine entegre etmek, tüm değer zincirini sürecin parçası kılmayı,

bütün birimlerinin katılımını, şirket kültürüne ve iş süreçlerine stratejinin yerleşmesini ve tabii ki büyük kaynakları gerektirir. Bu alanda lider konumundaki pek çok yabancı şirket bu niteliklerde bir sürdürülebilirlik strateji geliştirip hayata geçirmek için uzun soluklu ve yoğun çabalar sarf ediyorlar. Acaba Türkiyeli şirketler de aynı çabayı sarf ediyor mu?

Bu sorulara net yanıt bulmak için önce şu soruyu cevaplamamız gerekiyor: Sürdürülebilirlik Stratejisi nedir?

Sürdürülebilirlik Stratejisi Nedir?

İdeal olan sürdürülebilirliğin kurumsal stratejiye entegre edilmesi, dolayısıyla kurumsal stratejinin ayrılmaz bir parçası olmasıdır. Bu anlamda, sürdürülebilirlik kapsamına giren tüm konuların ana stratejiyle bütünleşmesi çabalarını "sürdürüle-

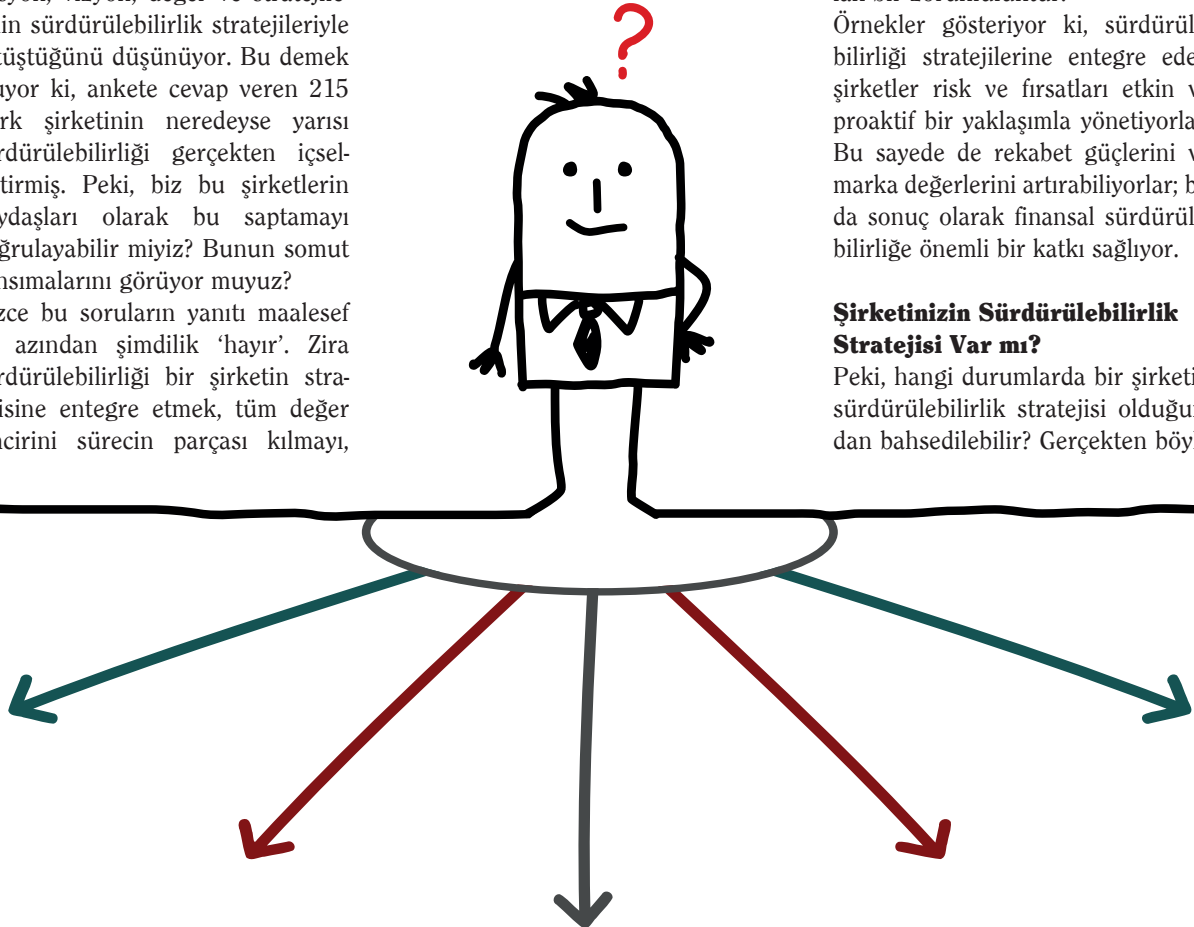
bilirlik stratejisi" olarak adlandırabiliriz.

Sürdürülebilirlik stratejisi "Sürdürülebilirlikle, yani çevresel, sosyal, etik ve yönetimle ilgili riskleri belirleyip fırsatları değere dönüştürerek şirketin finansal sürdürülebilirliğini koruması amacıyla uygulanan strateji" anlamına gelir. Başarılı bir strateji, yönetim kurulundan çalışanlara, tedarikçilerden tüketicilere kadar uzanan geniş paydaş yelpazesinin tüm üyelerinin beklentilerini dikkate alır. Sürdürülebilirlik stratejisinde de esas olan; kurumun yarattığı tüm çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasıdır. Yani bu unsurlar biri için diğerinden ödün vermeden, bir denge içinde yönetilmelidir. Örneğin üretimde kullanılan suyu azaltmak için bir önlem alınacaksa, bunun çalışanların sağlığını ve ürün güvenliğini olumsuz etkilememesine dikkat etmek mutlak bir zorunluluktur.

Örnekler gösteriyor ki, sürdürülebilirliği stratejilerine entegre eden şirketler risk ve fırsatları etkin ve proaktif bir yaklaşımla yönetiyorlar. Bu sayede de rekabet güçlerini ve marka değerlerini artırabiliyorlar; bu da sonuç olarak finansal sürdürülebilirliğe önemli bir katkı sağlıyor.

Şirketinizin Sürdürülebilirlik Stratejisi Var mı?

Peki, hangi durumlarda bir şirketin sürdürülebilirlik stratejisi olduğundan bahsedilebilir? Gerçekten böyle

bir stratejinin varlığından söz edebilmek için öncelikle şu sorulara yanıt verebilmeniz gerekir.

Sektörünüz ve şirketiniz açısından **önemli ve öncelikli** (sürdürülebilirlik jargonunda İngilizcesi 'material' olarak adlandırılan) olan sürdürülebilirlik konularını belirlediniz mi? Bunları belirlerken paydaşlarınızın kurumunuzdan beklentilerini, kamuoyunda yaygın endişe yaratan çevresel, sosyal ve etik sorunları (örneğin, iklim değişikliği, yolsuzluk ve gıda güvenliği gibi) ve küresel trendleri (örneğin, artan su ihtiyacı) göz önünde bulundurdunuz mu?

Bu önemli ve öncelikli konuları uzun vadeli **hedef ve taahhütler** koyarak yönetiyor musunuz?

Sürdürülebilirlik tüm **iş fonksiyonlarına** entegre edildi mi? Pazarlamadan, Satın Almaya, İnsan Kaynaklarından Operasyon Yönetimine kadar her bir birimin DNA'sında sürdürülebilirlik mevcut mu? Örneğin satın alma kriterlerinize tedarikçilerinizin çevresel performansı ile ilgili kriterler eklendi mi? Binalarınızda enerji tüketimini azaltmak

için uyguladığımız bir model var mı? Pazarlama faaliyetlerinizden kaynaklanabilecek müşteri mağduriyetlerini önleme amacıyla prosedürlerinizi revize ettiniz mi?

Sürdürülebilirlik **hizmet ve ürün değer zincirinize** entegre edildi mi? Ürün geliştirmeden, ürün için kullanılan hammaddenin kazanımına, ürünün üretilmesi, taşınması, tüketilmesi ve bertarafı (ya da yeniden kullanılması) aşamalarının tümünde ürün ve hizmetin çevresel ve sosyal etkilerinin analizi yapıldı ve bu etkilerin en aza indirilmesi için çalışmalar yürütülüyor mu?

Bu sorulara cevabınız 'evet' ise bir sürdürülebilirlik stratejiniz olduğunu gönül rahatlığıyla savunabilirsiniz.

4 Adımda Başarılı Sürdürülebilirlik Stratejisi Uygulanması

Herhangi bir alanda strateji geliştirerek hayata geçirmek isteyen kurumlara aşağıdaki denenmiş yaklaşım önerilebilir, bu dört adımdan biri atılmadığında stratejinin başarıyla uygulanabilmesi de zorlaşacaktır.

Neredeyiz? Kurumun her biriminde varolan sürdürülebilirlikle ilgili uygulamaları, paydaş beklentilerini, yerel ve küresel trendleri içeren bir durum değerlendirmesi ve önceliklendirme analizinin yapılması.

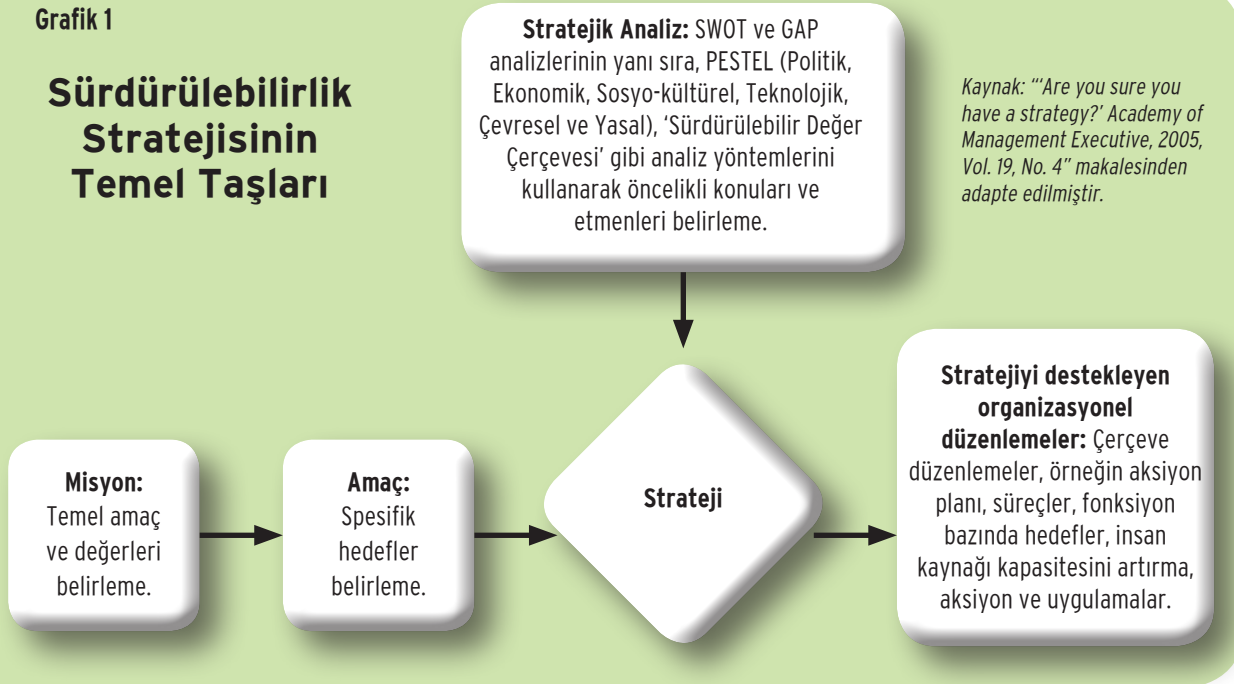
Nerede olmak istiyoruz? Orta ve uzun vadede şirket için öncelikli olan sürdürülebilirlik konularında nerede ve hangi konumda olunmak istendiğine karar verilmesi.

Oraya nasıl varırız? Öncelikli konulardaki risk ve fırsatları değerlendirmek için hedefler (**Kilit Performans Kriterleri-KPI**) ve hedefe ulaşmak için aksiyon planları belirleme; kurum içinde kapasite geliştirme ve çalışanla-

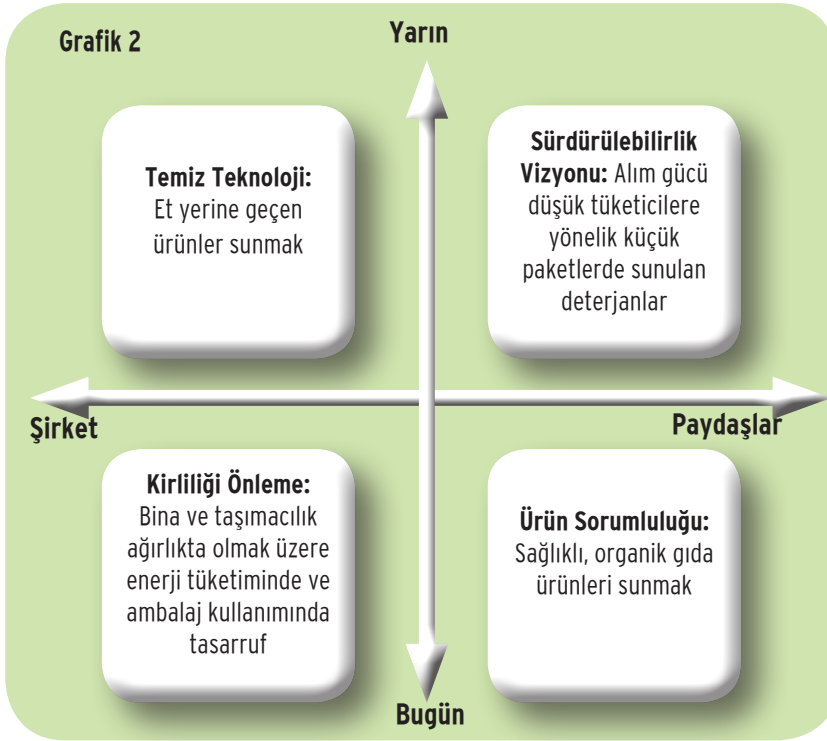
Grafik 1

Sürdürülebilirlik Stratejisinin Temel Taşları

Kaynak: "Are you sure you have a strategy?" Academy of Management Executive, 2005, Vol. 19, No. 4" makalesinden adapte edilmiştir.

rın konuyu sahiplenmesini sağlama (kurum kültürüne entegrasyon).

Oraya vardığımızı nasıl anlarız? KPI'ların takibi için yönetim sistemleri kurma; takım, hedef ve süreçleri belirleme ve aksiyon planlarını uygulama; kaydedilen gelişmeyi kurum içinde ve dışında **paydaşlarla paylaşma** ve **geribildirim toplama**.

Alice Harikalar Diyarında kitabının yazarı **Lewis Carrol**'un dediği gibi; "Nereye gittiğinizi bilmiyorsanız, herhangi bir yol sizi oraya götürür". Bizce de, "Nereye gittiğinizi bilmiyorsanız, vardığımız noktanın da farkına varamazsınız".

"Sürdürülebilir Değer Çerçevesi" Modelinin Uygulanması

Yukarıda bahsettiğimiz **stratejik analiz** modellerinden birine burada kısaca değinmek faydalı olabilir. Değerli akademisyen **Stuart L. Hart**'ın geliştirdiği "**Sürdürülebilir Değer Çerçevesi**", sürdürülebilirliğin dört ana koldan uygulanabileceği bir çerçeve sunuyor. Bu modeli dört

kadranda ele almak mümkün: Bugünün ticari faaliyetlerini yöneten ve gelecekteki fırsatları değerlendiren bir yatay eksene karşılık, kurum içi kapasiteyi geliştiren ve kurum dışı paydaşların katılımını sağlayan bir düşey eksenden oluşan bir model. Örneğin kurum içinde geleceğe yönelik sürdürülebilirlik stratejisi "**Temiz Teknoloji**"ye ağırlık vermek olabilir. Ya da kurum dışında, yani kurumun paydaşlarına ve bugüne yönelik strateji de "**Ürün Sorumluluğu**" olarak hayata geçebilir. Şimdi bu modeli bir örnekle somutlamaya çalışalım. **Grafik 2**'de "**Sürdürülebilirlik Değer Çerçevesi**" modelinin bir **perakende şirketi** için ne anlama gelebileceğini görüyoruz. Bu örnekte de hem sosyal (örneğin, alım gücü düşük tüketicilere odaklı), hem de çevresel (örneğin et yerine geçebilecek ürünlerin satışına odaklı) unsurlara yönelik stratejilere yer verdik. Bugün ve yarın, kurum içi ve paydaşlar sabit kalmak üzere, her bir kadranda farklı öncelikli konulara yönelik bir stra-

Strateji Nedir? Neden Gereklidir?

Strateji kelimesi Yunanca 'strategos' yani 'generalin sanatı' kelimesinden türemiştir. Bir generalden beklenenler, bir kuvvet komutanından farklıdır. General her zaman tüm birlikler, tüm sahalar ve tüm savaşlardan sorumludur. Generalin orduya kattığı en önemli değer tüm bunların bütüncül bir şekilde orkestrasyonunda yatar. Generalin farklı öge ve unsurlardan oluşan, ancak birbiriyle tutarlı bütüncül bir yaklaşımı, yani bir stratejisi olmalıdır. İş hayatında ister CEO olsun ister bölümün başkanı, her yöneticinin bir stratejisi - "Şirketin amaçlarına nasıl ulaşacağına yönelik merkezi, bütünleşmiş (entegre) ve uzun vadeli bir yaklaşımı" olması gerekir. Stratejisi olmayan şirketler, zaman ve kaynaklarını yanlış yerlere harcayarak uzun vadede yok olma riskiyle karşı karşıya kalırlar. Diğer taraftan da eğer yöneticiler tüm kararlarını strateji diye adlandırırırlarsa o zaman da kavram kargaşası yaratır ve kendi güvenilirliklerini zedelerler.

(Kaynak: 'Are you sure you have a strategy?' Academy of Management Executive, 2005, Vol. 19, No. 4)

teji geliştirmek mümkün. Hatırlamak gerekir ki, bu modeli başarıyla uygulamak için yukarıda bahsettiğimiz "**Sürdürülebilirlik Stratejisi Temel Taşları**"nı izlemek yine esas.

Ekonomiyi Yeniden Keşfeden Stratejiler

Peki dünyadaki mevcut sürdürülebilirlik stratejileri uygulamaları ne durumda? Bunları iki ana gruba ayırmak mümkün; ilk grupta alışlagelmiş üretim modellerini iyileştirmek amacıyla yapılan uygulamalar var, ki bu nitelikteki stratejileri uygulayan şirketler arasında **Unilever**,

Marks & Spencer, Sainsbury's, Wal-Mart ve IKEA gibi isimler öne çıkıyor. İkinci grup ise neredeyse varoluş nedeni sürdürülebilirlik olan şirketlerdir ki, bunlar çevresel ve sosyal sorunlara çözüm bulmak amacıyla kurulmuşlardır. Bunlara örnek olarak **Patagonia** ve **The Body Shop** gibi şirketleri örnek vermek mümkün.

Sürdürülebilirliğin şirketlerin stratejilerine neden ve nasıl entegre edilmesi gerektiği hakkındaki kitaplarıyla tanınan, ünlü konuşmacı **Bob Willard** da, günümüz şirketlerini ikiye ayırıyor ve birinci grubu, **çıkış noktası sürdürülebilirlik olan şirketler** olarak tanımlıyor. Bu şirketler bir yandan “başarılı bir ticari işletme” olurken, “daha iyi bir dünyaya katkıda bulunmak sonucuna ulaşmayı hedefliyorlar.

Ünlü strateji uzmanı Bob Willard, günümüz şirketlerini ikiye ayırıyor: Çıkış noktası sürdürülebilirlik olan şirketler ve sürdürülebilirliği kurumlarına entegre etmiş şirketler.

Willard'a göre ikinci gruptaki şirketlerse, **sürdürülebilirliği kurumlarına entegre etmiş şirketler**. Bunlar ise “daha iyi bir dünyaya katkıda bulunmak” amacıyla yola çıkmış ve “başarılı bir işletme” olarak bu amaçlarına ulaşmayı başarmış şirketler. Willard'ın yaklaşımıyla, günümüzde şirketler Grafik 3'teki örneklerde yer alan “ekonomiyi yeniden keşfeden stratejileri” hayata geçirebilirler.

Dünyadan Başarılı Sürdürülebilirlik Stratejisi Örnekleri

Marks & Spencer - Plan A “Çünkü Plan B Yok!”

İngiltere merkezli perakendeci Marks & Spencer 2007 yılında müşterilerinin sesine kulak vererek, **Plan A** adlı bir strateji geliştirdi. Bu

Grafik 3

Eski Stratejiler	Önerilen Yeni Stratejiler	Örnek Uygulamalar
Fosil yakıtlara dayanan ekonomi	Düşük karbon ekonomisi	Elektrik ve fosil yakıtları beraber kullanan hibrid araçlar üretilmesi Rüzgâr ve güneşten enerji elde etme
Küresel tedarik zinciri	Yerel tedarik zinciri	Özellikle yerli malı gıdaların tüketilmesi, böylelikle çevresel etkinin azaltılması, yerel ekonomiye katkıda bulunmak
Ürün sunma	Hizmet sunma	Bir boya üreticisinin satılan boya yerine boyanan araç başına ücret alması, bu sayede boyanın daha tasarruflulu kullanılması
Aşırı tüketim	Sorumlu ya da tutumlu tüketim	İhtiyaçları göz önünde bulundurarak tüketme
Sadece hissedarların beklentilerini gözetilen ürün ve hizmetler sunma	Topluma yarar sağlayan ürün ve hizmetler sunma	Bir telekom şirketinin SMS aracılığıyla para transferi yapma olanağı sunması Bir yatırım şirketinin yeni varlık sınıfı olan ‘Etki Yatırımına’ (Impact Investing)* yönelmesi
	Yeni mülkiyet modelleri: Çalışanlar, Müşteriler, Kooperatifler, Sosyal Girişim Sermayesi vb. hisse sahipleri	Sosyal Girişim sermayesi ile inovatif ve topluma fayda sağlayacak girişimlere sermaye imkanı
	Yeni amaçları olan şirketler: Yarar-sağlayan ya da B-şirketleri, sosyal girişimciler, dördüncü sektör, hibrid şirketler vb.	Sadece kâr amaçlı değil, toplumun ihtiyacı olan bir soruna çözüm sunmak ve/veya sosyal yarar sağlamak için, çevresel ve sosyal etkisi azaltılmış iş modellerini de baz alan şirketler

ismin seçilmesinin ardında “**Çünkü Plan B Yok!**” anlayışı yer aldı. Şirket yaptığı işin gereği olarak kendisi ve paydaşları açısından en acil ve önemli çevresel, sosyal ve etik konular arasından beşini; iklim değişikliğiyle mücadele, atıkların azaltılması, sürdürülebilir hammadde kullanma (organik tarım, GDO’suz ürünler gibi), adil ticaret ve müşteri sağlığını öncelikli olarak belirledi.

Marks & Spencer oldukça iddialı, zira kendi önüne dünyanın en sürdürülebilir perakendecisi olma hedefini koymuş. Şirket Plan A hedeflerini kamuoyuna websitesi ve farklı iletişim kanallarıyla duyuruyor ve öncelikli beş alanda müşterileri ve tedarikçileriyle işbirliği halinde yoğun şekilde çalışıyor. Örneğin müşteri sağlığı konusunda çıkış noktası şöyle: “**Sağlıklı bir yaşam için sağlıklı beslenme kaçınılmazdır**”. Şirket Plan A çerçevesinde, bu anlayışı desteklemek adına birçok taahhüt içine girmiş durumda. Bu kapsamda, tüm gıda ürünlerinde müşterilerin bilinçli seçimler yapabilmesi için özel bir etiketleme sistemi geliştirilmiş, ürün skalasında daha sağlıklı gıdaların oranı en az %30 olacak şekilde belirlenmiş ve kasa önündeki raflardan çocuklara hitap edecek şekerlemeler kaldırılmış.

Plan A adlı strateji kapsamında dört yıldır süren çalışmalar Marks and Spencer’in müşterilerine, çalışanlarına, hissedarlarına, tedarikçilerine, faaliyet alanındaki yöre halkına ve doğaya somut ve gözle görülür faydalar sağlamış durumda. Verimlilikte artış ve yeni iş fırsatları yaratmak gibi faydaların yanı sıra Plan A, Şirket’in finansal performansına da katkıda bulunmuş, ki bunun 2011 Faaliyet Raporunda net **70 milyon Pound** tutarında bir değer artışı olduğu ifade ediliyor. Ayrıca Şirket olumsuz piyasa koşullarına rağmen satışlarını %4,2 ve vergi öncesi kârını %12 oranında arttırmayı başarmış.

Tüm bu ilerlemelere rağmen Marks

Marks & Spencer’in sürdürülebilirlik stratejisinin ismi “Plan A” çünkü “Plan B yok” (üstte). İngiltere’nin tanınmış perakende zinciri Sainsbury’s geç başlayıp hızlı yol alanlardan...

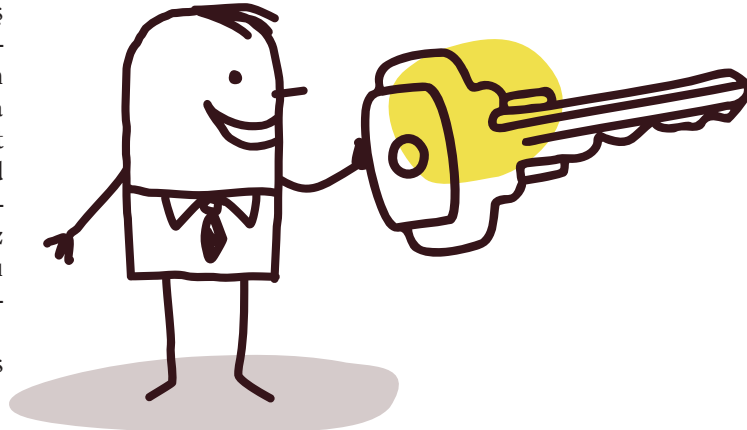
& Spencer’in Plan A’dan sorumlu direktörü **Richard Gillies** kurum olarak sürdürülebilirlik yolculuğunun daha başında olduklarını ifade ediyor. Sürdürülebilirlik denince, müşterileri çevresel ve sosyal açıdan sorumlu veya sağlıklı ürünleri satın almaya motive edecek yeterli itici gücün eksikliği, çok sık dile getiri-

len bir karşı tezdır. Zira tüketicilerin çok küçük bir bölümü sürdürülebilir ürünler için daha fazla harcama yapmaya gönüllüdürler. Gillies bu tezi şöyle yanıtlıyor: “İş dünyasının müşterileri eğitime görevi vardır ve bunun yolu onlara sadece sürdürülebilir ürünler sunmaktan geçer. Bir süpermarketteki tüm ürünlerin hepsi bu nitelikte olsa artık seçim yapmak zorunda kalmayız”.

Marks & Spencer örneğinde de gördüğümüz gibi Willard’ın önerdiği “ekonomiyi yeniden keşfeden stratejileri” hayata geçirmek kolay iş değil. Fakat geleceğe bugün yön verenler için Gillies’in bir tavsiyesi var: “İş dünyası, yapılması gereken işlerin azameti karşısında bu konuda hareketsiz kalamaz. Sürdürülebilirlik tıpkı bir yolculuk gibidir ve tek yapmanız gereken ‘Dünya’mız için en doğru ve iyi olan neyse ona odaklanmaktır”.

Sainsbury’s, “2020’ye kadar 20 Sürdürülebilirlik Planı”

Marks & Spencer Plan A ile iyi bir örnek sergilemiş olmalı ki, İngiltere perakendecilik sektörü liderlerinden **Sainsbury’s** de dört yıl sonra yani 2011’in sonlarında son derece iddialı bir sürdürülebilirlik stratejisini kamuoyuna duyurdu. Şirket “**2020’ye kadar 20 Sürdürülebilirlik Planı**” adını verdiği strateji sini, sosyal ve çevresel sorumluluğa olan bağlılığını artırmak için tasarlamış ana stratejisi-

nin yeni temel taşı olarak tanımlıyor.

Sainsbury's, gıda ve sağlık, çevre-ye saygı, satınalmada güvenilirlik, topluma katkı ve mükemmel işyeri olmak üzere beş temel konu belirlemiş ve 20 önemli taahhütte bulunmuş. Satınalmada güvenilirlik deyince aslında bahsedilen; müşterilere kaliteli ürünleri en makul fiyata sunarken çiftçiler, üreticiler, işçiler ve hatta etini sattıkları hayvanlar için daha iyi ve adil koşullar sunmak ve şirket değer zincirindeki faaliyetlerin doğa üzerindeki etkisini en aza indirmek.

Satınalmada güvenilirliği sağlamak için hedeflenen koşullardan biri de 2020 yılına kadar Sainsbury's tedarikçilerinin Şirket'in sosyal ve çevre standartlarını en üst seviyede karşılar duruma gelmeleri. Bu amaçla yapılan çalışmalar arasında, tedarikçi firmaların çevresel ayak izlerini izlemek ve ölçmek için başlattıkları **Tedarikçi Çevre Karnesi Sistemi** de yer alıyor. Diğer taraftan Şirket değer zincirinde oluşan karbon ayak izini 2020 yılına kadar azaltmak için 20 bin tedarikçi, müteahhit ve çalışanı eğitmek üzere bir "**Karbon Akademisi**" de açmış. Bunlar çok iddialı ve ciddi yatırımlar isteyen hedefler.

Peki, neden Marks & Spencer ve Sainsbury's bu yatırımları yapıyor? Sebep çok açık. Bu yoğun çabaların özünde finansal performansı sürdürülebilir kılmak yatıyor. Zira doğal kaynakların azaldığı bir dönemde dünya nüfusu öyle hızla artıyor ki, bu durum küresel gıda siste-

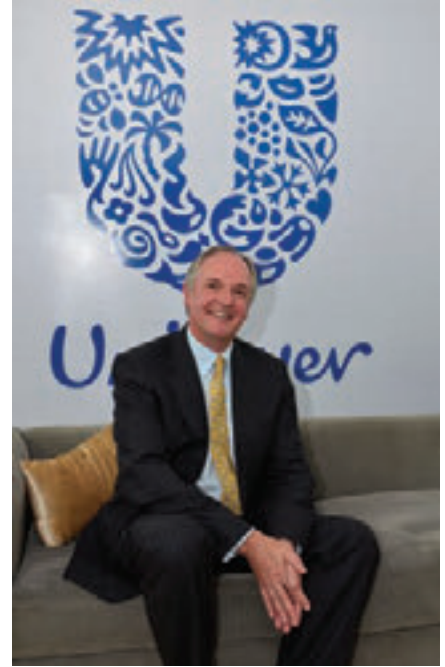
mi üzerinde artan bir baskı oluşturuyor. İklim değişikliği, su kıtlığı ve sürdürülemez tarım uygulamaları dünyadaki gıda üretme kapasitesini tehdit ediyor. Sonuçta tüm gıda üretiminin bağımlı olduğu toprağı daha verimli hale getirmenin ve biyoçeşitliliğı korumanın yollarını bulmak zorundayız. Dolayısıyla aslında perakendeciler bu ortamda kendi varlıklarını devam ettirebilmek için, sürdürülebilir gıda üretimini temin edebilecek bir tedarik zincirini oluşturmak zorundalar.

Unilever'in "Sürdürülebilir Yaşam Planı"

Gıda sektöründe iddialı bir strateji örneğı ise, Unilever'in Kasım 2010'da açıkladığı "Sürdürülebilir Yaşam Planı". Sürdürülebilir Yaşam Planı bir yandan içinde bulunduğumuz gezegene saygı gösterirken diğer yandan herkesin keyifli ve iyi bir yaşam sürmesine yardımcı olmayı hedefliyor.

Şirket 2020 yılına kadar kendisine üç büyük hedef koymuş: Ürünlerinin üretimi ve kullanımından kaynaklanan çevresel ayak izini yarı yarıya azaltmak. Dünyada 1 milyardan fazla insanın sağlık ve esenliklerini geliştirmek üzere harekete geçmelerine yardım etmek. Ve son olarak, ürünlerinin neredeyse yarısında kullanılan tarımsal hammaddelerin %100'ünü sürdürülebilir kaynaklardan elde etmek. Bu üç ana hedef 50 somut ara hedeften oluşuyor.

Unilever'in CEO'su **Paul Polman**'ın deyişle "Sürdürülebilir Yaşam Planı, sadece Şirket'in iş stratejisinin merkezinde yer almakla kalmıyor, yeni bir iş modeli de sunuyor". Plan bir yandan Şirket'in iş hacmini iki kat büyüt-

Unilever CEO'su Paul Polman "Sürdürülebilir Yaşam Planı, sadece Şirket'in iş stratejisinin merkezinde yer almakla kalmıyor, yeni bir iş modeli de sunuyor" diyor.

meyi, diğer taraftan, değer zinciri boyunca oluşan çevresel ayak izini azaltmayı, insanların sağlık ve esenliğini geliştirmeyi ve geçim düzeyini iyileştirmeyi hedefliyor.

Perakende sektöründen verdiğimiz örneklerde de bahsettiğimiz gibi Unilever de tüketicileri 'Sürdürülebilir Yaşam Planı'na dahil etmeye çalışıyor. Şirket yaptığı araştırmalarda şunu saptamış: Tüketiciler satın aldıkları ürünlerin etik ve sürdürülebilir şekilde üretilmesini ve hem kendileri hem başkaları için iyi olan markaları seçmeyi istiyorlar. Fakat çevresel, sosyal ve etik sorunların büyüklüğü karşısında birey olarak tek başlarına fark yaratabilecek güçte olmadıklarını düşünüyorlar. Unilever, insanların, marka seçimiyle -dünya genelinde tüm tüketiciler birleşince- büyük bir fark yaratabileceklerini anlamalarına yardım

etmeyi önüne hedef olarak koymuş.

Patagonia'nın Varoluş Sebebi

“Varoluş sebebimiz, en iyi ürünleri üretmek, hiçbir şekilde çevremize gereksiz zarar vermemek, çevre krizine çözümler üretmeyi özendir-
mek ve bunları uygulamak amacıyla ticareti bir araç olarak kullanmak-
tır” yazıyor Patagonia'nın Misyon tanımlamasında.

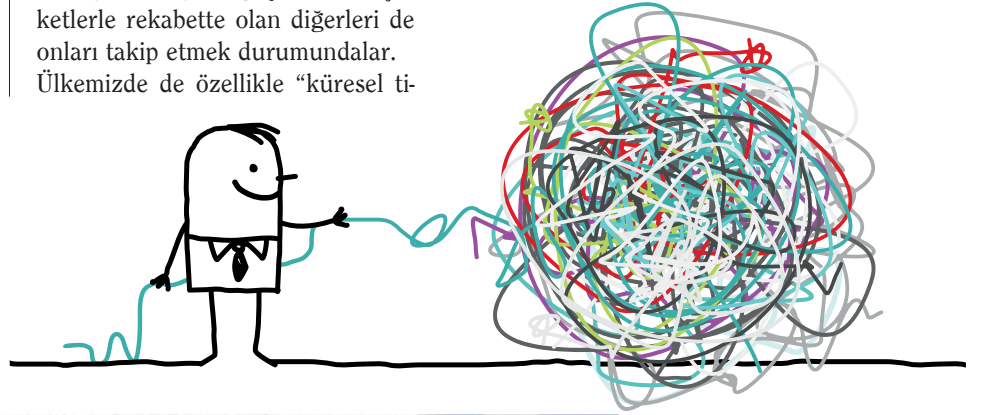
Patagonia dağcılık, kayak, sörf gibi doğa sporlarında kullanılmak üzere geliştirilmiş kıyafetler üreten, oldukça özel bir marka. Şirket bir grup sporcu tarafından doğa sevgisi, kalite tutkusu ve dünyada bir fark yaratma arzusu gibi değerler üzerine kurulmuş. Patagonia'nın doğa sevgisi o kadar güçlü ki, üretim sırasında kullandığı aydınlatmadan tutun da ürünlerin boyanmasına kadar tüm iş süreçlerinin birer yan ürünü olarak çevresel kirlilik yarattığını açıkça kabul ediyor. Şirket, çevreye verdiği zararı azaltmak için devamlı çaba içersinde. İşte bu temel değerler Patagonia'nın otuz yıldan uzun süredir piyasada varlığını sürdürmesine ve başarısını devamlı güçlendirmesine sebep oluyor.

Bizce Patagonia'yı özel kılsa, iş modelini ilk günden beri “çevresel sürdürülebilirlik” felsefesi üzerine kurmuş olması ve bunu finansal değere dönüştürebilmeyi başarması...

Ya Bizim Şirketlerimiz!

Yukarıdaki örnekler de gösteriyor ki, artık ticaret oyununun adı sadece sermayedarın kârını maksimize etmek değil, “müşteri, toplum, doğa, yatırımcı, tedarikçi, kreditor, kısacası değer zincirindeki tüm halkaların beklenti ve ihtiyaçlarına bir denge içerisinde ve sorumluluk anlayışıyla cevap vermek”. Bu yeni paradigmayı kucaklayan şirketler harekete geçtiler. Willard'ın önerdiği “ekonomiyi yeniden keşfeden stratejileri hayata geçiren” bu şirketlerle rekabette olan diğerleri de onları takip etmek durumundalar. Ülkemizde de özellikle “küresel ti-

carette ben de varım!” diyen veya “sektör liderliğini korumak isteyen” şirketler, sürdürülebilirlik kavramını artık lugatlarına aldılar. Bu alanda çeşitli projeleri hayata geçiren, performanslarını kamuoyuna raporlayan ve hatta hedefler koyan Türk şirketlerinin sayısı da hızla artıyor. Türkiye iş dünyasının da bu konuyu stratejik bir öncelik olarak gündemine aldığı en belirgin göstergesi, TÜSİAD'ın sürdürülebilirliği önümüzdeki dönemin temel belirleyicisi ve öncelik alanı olarak tespit etmesi oldu. TÜSİAD 40. yıl faaliyetleri kapsamında hazırladığı ve önümüzdeki 40 yıl için bir yol haritası niteliğindeki “Vizyon 2050 Türkiye” raporunda, ülkemiz için;

Wavefarer Board Shorts 21"

CARBON DIOXIDE EMISSIONS

Total CO₂ emissions generated by the garment's production, from origin to store through garment retailer to Patagonia's Home Distribution Center, is nearly 18 pounds (8 kg).

The amount of CO₂ is approximately 48 times the weight of a pair of Men's Wavefarer Board Shorts.

But We Think you're a great water fabric, we're still going to develop a commercially viable nylon with recycled content.

Bir grup doğa sporcusu tarafından kurulan outdoor ürünleri firması Patagonia, tüm süreç ve ürünlerinin etkilerini internet sitesi üzerinden belgeleyerek, sürdürülebilirlik konusunda şu andaki zirveyi gösteriyor.

İnsani Kalkınma, Şehirleşme, Kent- sel Ulaştırma, Enerji ve Tüketim Alışkanlıkları ve Üretimde Enerji ve Kaynak Verimliliği konularını ön- celikli olarak tespit etti. Bu raporla amaçlanan, sürdürülebilir kalkınma vizyonu için bir yol haritasını tar- tışmaya açmak ve atılması gereken adımları belirlemek. Hükümetlere, tüketicilere ve şirketlere düşen so- rumlulukları iyi anlamak ve bunla- rı hayata geçirmek ise bir sonraki adım.

Sürdürülebilirliği içselleştirme yo- lunda önemli adımlar atan şirket- ler arasında Akbank, Arçelik, Bilim İlaç, Eczacıbaşı ve Çimsa gibi yerli şirketlerin yanı sıra Coca Cola İçe- cek, Vodafone ve Unilever gibi glo- bal şirketler bulunuyor. Bu şirketle- rin sürdürülebilir olma girişimlerini yayınladıkları sürdürülebilirlik ra- porlarından da takip edebiliyoruz. Bu olumlu gelişmeleri pek çok paydaş gibi biz de takdir ediyoruz. Diğer taraftan bu dosyanın başında değindiğimiz "Türk İş Dünyası'nda Sürdürülebilirlik Uygulamaları De- ğerlendirme Raporu" başlıklı araş- tırma sonucunun önerdiği ve dün- yadaki iyi örneklerde gördüğümüz gibi kapsamlı, somut, izlenebilir ve ölçülebilir taahhüt ve hedeflere henüz ülkemizde rastlayamıyoruz. İnovasyon ve vizyonerlikte öncü özel sektörümüzün bu alanda da emin adımlarla ve hızla yol almasını umuyoruz.

Önümüzdeki yıllarda sürdürülebi- lirlik yönetimini, küresel ve yerel rekabeti, kurumsal itibarı ve finan- sal performansı etkileyen önemli bir zorunluluk olarak algılayan ve yöneten şirketlerimizin bu işten kazançlı çıkacaklarına hiç kuşku yok. Sürdürülebilirlik, kurumsal stratejilere entegre edilip sadece bir proje konusu olmaktan çıktığında ise sürdürülebilir iş modelinden, toplumdan ve dünyadan bahsetmek mümkün olabilecek. Geç kalmış sa- yılmayız. ○

21. Yüzyılda Başarılı Olmak İstiyor musunuz?

TÜSİAD'ın Eylül 2011'de yayınladığı "Vizyon 2050 Türkiye" raporunda da yer verildiği gibi, 2050 yılında dünya nüfusu 2 milyar daha artarak 9 milyara çıkacak, küresel kentsel nüfus ikiye katlanacak ve küresel enerji ihtiyacı günümüze oranla iki katına çıkacak.

Sürdürülebilir Kalkınma kavramı dünya gündemine 1980'lerde girdi. Sanayileşmeyle beraber gelen hızlı ekonomik büyüme ve buna bağlı olarak artan refah düzeyi beraberinde doğal kaynakların, kendilerini yenileme kapasitelerinden daha hızlı tüketilmesi sorununu yarattı. Hızla artan dünya nüfusu, artan alım gücü ve tüketim odaklı yaşam tarzı, fosil yakıtlardan elde ettiğimiz enerji, temiz su, maden ve metaller ve biyoçeşitlilik gibi doğal kaynaklara olan ihtiyacın katlanarak artmasına neden oluyor. Özetle, alıştığımız ekonomik kalkınma modeli ve yaşam tarzı uzun vadede çevresel kısıtlar nedeniyle sürdürülebilir değil.

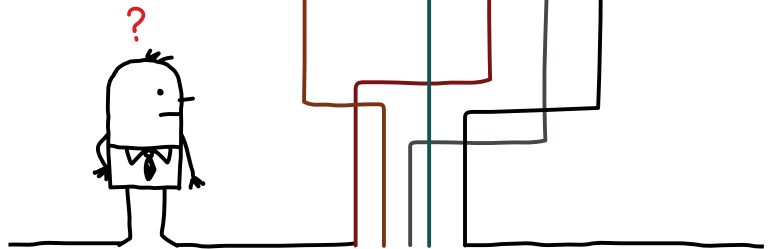
Sürdürülebilir olmayan sadece doğal kaynakları tüketme hızımız da değil. Başta iklim değişikliği ve küresel gıda güvenliği ve kıtlığı olmak üzere, bulaşıcı hastalıklar, aşırı yoksulluk, yolsuzluk ve insan hakları ihlalleri gibi sistematik toplumsal sorunlar da sosyal ve ekonomik

refahımızı tehdit ediyor. Toplumların refahını ve doğayı tehdit eden bu tür sorunlar, dolayısıyla şirketlerin devamlılığı ve başarısı açısından da bir tehdit unsuru haline geldi.

Tüm bu sorunları bir fırsat olarak görüp yöneten şirketlerin sayısı ise özellikle yurtdışında hızla artıyor. Bu şirketler bir yandan kurumsal sorumluluklarının bilinciyle üzerlerine düşen görevleri yaparken, diğer yandan da kendi geleceklerini garantiye almaya çalışıyorlar. Örneğin otomotiv üreticileri, yakıt tüketimi ve karbon emisyonları azaltılmış, hatta hibrid ve elektrikle çalışan araç üretimine ağırlık veriyor ya da gıda üreticileri organik tarıma daha fazla ilgi gösteriyorlar.

Kurumsal sorumluluk kavramını doğru algılayan ve bunu stratejisine entegre eden, ilerici ve yenilikçi şirketler bütünsel sürdürülebilirlik perspektifini benimsiyorlar. Dünyada kalıcı ve uzun vadeli başarı için sürdürülebilirlik

yaklaşımlarını, iş ve üretim modellerinin temeline yerleştiren şirketlerin sayısı hızla artıyor. Zira sürdürülebilir iş ve üretim modelleri oldukça değerli fırsatlar yaratıyor.

V:KO

Sürdürülebilir ve aydınlık gelecek için yeni nesil teknolojiler.

VİKO olarak, sürdürülebilir gelişimin, topluma yapılan katkıyla ve doğal kaynakların bilinçli kullanılmasıyla mümkün olabileceğine inanıyoruz. Mevcut enerjilerin ve doğal kaynakların daha verimli kullanımı için gerekli önlemleri alıyoruz. Ürünlerimizde, tasarım aşamasında, üretimde ve kullanımda, çevreye olumsuz olabilecek etkileri en aza indirecek malzeme ve teknolojileri tercih ediyoruz. Görüyoruz, gelecek daha yeşil ve daha aydınlık.

www.viko.com.tr

444 VİKO
(8456)

Yeşil Bloglar Âlemi

2011 itibariyle dünyada 159 milyon blog olduğu tahmin ediliyor. Yeşil blogların sayısını tam olarak bilemiyoruz ama web üzerindeki blogları tarayan bir dizin olan Tecnorati yeşil kategorisinde 9400 blogu listeliyor. Best Green Blogs adlı sitedeyse, doğa bloglarından fotoğrafçılığa, organik gıdadan yeşil ebeveynliğe, yeşil finanstan elektrikli arabalara toplam 295 kategoride 10.338 blog listelenmiş. Peki Türkiye’de durum nasıl?

 Barış Gençer BAYKAN, Bahçeşehir Üniv. Betam Araştırma Görevlisi

Blog, 1990’lı yıllarda ortaya çıkan, genellikle güncelden eskiye doğru sıralanmış yazıların, yorumların, fotoğraf ve videoların yaymlandığı, web tabanlı yayına verilen genel isim. İçeriğinin tamamen kullanıcı tarafından belirlenmesi, kurulum maliyetinin olmaması, hızlı güncelleme imkanı ve basit kullanım mekanizmaları blogların geniş kesimlerce benimsenmesine ve kullanılmasına yol açtı, açmaya devam ediyor. Politikadan sanata, eğitimden bilime birçok alanda blog açıldığını biliyoruz. Bugün milyonlarca kişi düşüncelerini, yorumlarını veya çalışmalarını bloglar aracılığıyla başkalarıyla paylaşıyor. Basındaki

tekelleşme, mağdurların sesine kulak verilmemesi, anaakım medyada toplumun sorunlarına yeterince yer verilmemesi blogların gücünü artırıyor.

Çevreyi ilgilendiren konuların, bloglara ilham kaynağı olması için fazla beklememiz de gerekmedi. İklim değişikliği, yenilenebilir enerji, geri dönüşüm, çevre kampanyaları, bisiklet, karbon ayakizi, yeşil reklam, yeşil politika, sürdürülebilir gıda, yeşil ekonomi alanlarında çeşitli bloglar açıldı. Bireysel çabalarla başlayan blogların bazıları kolektif gruplara dönüştüler. Artık gazetelerin, düşünce kuruluşlarının, şirketlerin, çevre STK'larının ve üniversitelerin yeşil blogları var. 2011 itibarıyla dünyada 159 milyon blog olduğu tahmin ediliyor. Yeşil blogların sayısını tam olarak bilemiyoruz ama web üzerindeki blogları tarayan bir dizin olan Tecnorati yeşil kategorisinde 9400 blogu listeliyor. *Best Green Blogs* adlı site, doğa bloglarından fotoğrafçılığa, organik gıdadan yeşil ebeveynliğe, yeşil finanstan elektrikli arabalara toplam 295 kategoride 10.338 blog listelenmiş. Söz konusu blogların bazılarıysa küresel düzeyde bilinirlik sağlamış durumda. İsterseniz bir kaçına yakından bakalım.

2 Milyon Ziyaretçisi Olan Var

Treehugger, 2004 yılında sosyal girişimci ve tasarımcı **Graham Hill** tarafından kuruldu ve kısa sürede yeşil haberlere, ürünlere ve etkinliklere yer veren etkin bir yayın haline geldi. Bugüne kadar girilen 30 bin yazı ile devasa bir kaynak oluşturulmuş durumda. Dünyanın birçok köşesindeki yazarlarından gelen günde 30'a yakın yazıyı yayımlayan, günlük ve haftalık bülten hazırlayan, forum ve radyo programlarıyla komple bir yayın kuruluşuna doğru giden Treehugger'ı, Discovery Communications firması, Ağustos 2007'de 10 milyon dolar karşılığın-

En İyi 10 Yeşil Blog

- 🌱 Treehugger
- 🌱 Grist
- 🌱 Climate Progress/ Think Progress
- 🌱 New Scientist Environmental Blog
- 🌱 Web Ecoist
- 🌱 NY Times Green
- 🌱 Guardian Environment Blog
- 🌱 Environmental Graffiti
- 🌱 Zegreenweb
- 🌱 Huffington Post Green

Yılda iki milyondan fazla ziyaretçisi olan Treehugger sitesinin kurucusu Graham Hill, önemli bir yeşil girişimci olarak da kabul ediliyor.

da bünyesine kattı. Günümüzün en büyük online yeşil blogu olan Treehugger, aylık 2 milyon ziyaretçisiyle Tecnorati'nin dünyada en sık ziyaret edilen bloglar sınıflandırmasında 19. sırada yer alıyor.

ABD'de Demokratlar'a yakın bir düşünce kuruluşu olan Center for American Progress'in kıdemli araştırmacısı ve Clinton döneminde Enerji Bakanlığı'nda üst düzey bir yetkili olan **Joseph J. Romm** da, dünyanın önde gelen iklim blogcularından biri olarak değerlendiriliyor. Enerji verimliliği ve temiz enerji teknolojileri konusunda uzman olan Romm, abisinin Katrina Kasırgası sırasında Mississippi'de evini kaybetmesinden sonra küre-

Joseph J. Romm

sel ısınma üzerine “*Hell and High Water*” adlı kitabı yazıyor ve aynı yıl *Climate Progress* (şimdilerde *Think Progress*) adlı blogda yazılarını yayınlamaya başlıyor. İklim değişikliğinin insanların düşündüğünden ve medyanın bildirdiğinden çok daha hızlı meydana geldiğini anlatmaya çalışan Romm, ABD’nin seragazi emisyonlarını sınırlaması gerektiğini ve temiz enerjiye kamu desteğini artırması gerektiğini dile getiriyor. Romm, 2009’da Time dergisi tarafından internetin en etkili iklim değişikliği blogcularından biri olarak anıldı ve yılın çevre kahramanlarından biri seçildi. 2010 yılında yayınladığı “*Straight Up*” adlı kitabı, 2007 yılından beri blogunda iklim değişikliği üzerine yazdığı yazılardan derlenmiş.

Gazetelerin Blogları Devrede

Tabii tüm bu gelişmeler dünyanın önde gelen bazı gazeteleri de kayıtsız kalamadı ve editör-yazar kadrolarını çevre blogları altında yazmaya yönlendirildiler. ABD’de *New York Times*, 2008’de kurduğu *Green Inc.* adlı blogda ağırlıklı olarak iş dünyasının ve çevrenin kesiştiği noktaları işleyen bir yayını yaptı. Yenilenebilir enerji endüstrisinin gelişimi, tasarruflu ampullerin kullanımı gibi konuları ele aldı. 2010’da ise bu çerçeveyi çevre siyasetini, çevre bilimlerini ve tüketici tercihlerini içine alacak şekilde genişletti ve blog Green adını kullanmaya başladı. Enerji ve çevre uzmanlarının bölgesel, ulusal ve küresel ölçekte değerlendirmeleri-

2009’da Time tarafından internetin en etkili iklim değişikliği bloggerlarından biri seçilen Joseph J. Romm’ın “Think Progress” yayını (üstte). Gazeteler de yeşil blogların cazibesine kapılmadan edemedi. Guardian’ın iki ünlü blogcusu: Damian Carrington ve George Monbiot.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

HiPP Organik kalitesi Avrupa birliği direktifinin engellediği pekiştirir.

Organik Bebek ve Çocuk Bisküvisi

“HiPP
ORGANİK
Kalitesi”

- Türkiye'nin ilk ve tek Organik Bisküvisi
- 50 yılı aşkın süredir Organik Tarımda deneyim
- Yasaların gerektirdiği limitlerin üzerinde sıkı kontroller
- Kimyasal ve sentetik maddeler kullanılmadan GDO'suz üretim

ni yayınlamaya başladı. İngiltere’de yayınlanan *Guardian* gazetesi de 2006 yılından bu yana “Çevre” başlığı altında “*Environment Blog*”u yayınlıyor. Bu isim altında çevre verilerinden oluşan bir Datablog, bisiklet blogu, gazetenin çevre biriminin yöneticisi **Damian Carrington**’un ve çevre aktivisti/ yazar **George Monbiot**’nun blogları yer alıyor. Deneyimli muhabir ve editörler, aktivizm, biyoyakıtlar, karbon emisyonları, iklim değişikliği, doğa koruma, enerji, gıda, yenilenebilir enerji, vahşi yaşam ve ulaşım başlıkları altında yazı, fotoğraf, röportaj ve videolarını yayınlıyorlar. Dijital haberciliğin önde gelen bloglarından *Huffington Post* da 2008 yılında çevre bölümünü yayına aldı. Amerika’nın ve dünyanın önde gelen çevre aktivistlerinin ve uzmanlarının yorumlarına ve özel haberlerine yer veren *Huffington Post Green*, enerji, iklim değişikliği, hayvanlar, yeşil teknoloji, politika, gıda ve yeşil tatil başlıklarında yayın yapıyor.

Ya Türkiye?

Konda’nın “İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı” (Ocak 2011) başlıklı araştırmasına göre, Türkiye’de 18 yaş üstü internet kullanıcılarının %7’si en az bir blogu takip ediyor. Türkiye’de tam sayısı bilinmemekle birlikte, 800 bin ile 1 milyon arasında blog olduğu tahmin ediliyor. Tabii yalnızca aktif blogları hesaba katarsak bu rakam bir hayli aşağıya düşebilir. En geniş anlamıyla yeşil blogların sayısını ise 200 olarak tahmin ediyoruz. Yukarıda bahsettiğimiz şekilde yeşil blogları listeleyen siteler olmadığı için net bir sayıya ulaşmak şimdilik zor. Ayrıca kurumlar veya yayın organları kolektif yazarlı çevre blogları oluşturmuş değil. Öte yandan özgün ve kaliteli içerik üreten ve sürekli güncellenen yeşil bloglar var. Bunlar arasında Doğa Güncem, Doğa

Türkiye’nin yeşil blogları da ardı ardına belirmeye başladı: “Ali Kerem Saysel Ekoloji Yazıları”, “Yeşilist”, “Yeşil Gündem” ve “Derin Takip” bunlardan bazıları...

için Pedalla, Yeşilist, Yeşil Gündem, Fikir Sahibi Damaklar, Green IT, Sürdürülebilir Yaşam, Derin Takip, Meyvelitepe, Sinek Sekiz bloglarını ve **Uygar Özemesi**, **Ümit Şahin**, **Ali Kerem Saysel** ve **Özgür Gürbüz**’ün kişisel bloglarını sayabiliriz. Genellikle gıda, yenilenebilir enerji, çevre politikaları, denizler, doğa koruma

ve iklim alanlarında içerik üreten bu blogların kendi okuyucu kitlelerini yaratmaya başlamalarında, en önemli mikro-blog sitesi Twitter ve Facebook’un rollerini de es geçmek gerekir. Türkiye’nin yeşil bloglarının sayısının artmasını dilerken bu alem üzerine bir değerlendirme-yi bir başka sayıya bırakalım. ○

AVRUPA KALİTE BÜYÜK ÖDÜLÜ BİLİM İLAÇ'IN!

BİZİM GURURUMUZ TÜRKİYE'NİN GURURU!

Bilim İlaç, Avrupa Kalite Ödülü'nü alan ilk ilaç firması oldu. Avrupa'da 2008 yılından sonra hiçbir firmanın alamadığı bu büyük ödülü almakla yetinmeyen Bilim İlaç, ayrıca Avrupa'da bir ilke ve rekora daha imza atarak; "Müşteriler İçin Değer Katma", "Süreçlerle Yönetim", "Vizyoner, Esin Veren ve Bütünsel Liderlik", "Dengeli Sonuçlar Gerçekleştirme" kategorilerinde **dört ayrı başan ödülüne** birden layık görülen ilk firma olmayı başardı.

www.bilimilac.com.tr facebook.com/bilimilac twitter.com/bilimilacr

EFQM

EFQM Avrupa Kalite Ödülü

kariyer.net

kariyer.net

EFQM

EFQM Avrupa Kalite Ödülü

EFQM

EFQM Avrupa Kalite Ödülü

EFQM

EFQM Avrupa Kalite Ödülü

EFQM

EFQM Avrupa Kalite Ödülü

EFQM

EFQM Avrupa Kalite Ödülü

UPERTON

UPERTON

Arap Baharı, Desertec'i de Sallıyor

Dergimiz ilk yayınlandığından beri, yani iki yılı aşkın bir süredir titizlikle takip ettiğimiz konulardan biri olan Desertec Projesi'nde yeni gelişmeler var. Önce kötü haber: Libya, Tunus ve Mısır'daki siyasi istikrarsızlık projenin geleceğini tehdit ediyor. İyi haber: Fas Kralı ve yönetimi, konunun arkasında. Arkadaşımız Ayşe Eraslan, Almanya merkezli Greenpeace Magazin'de yayınlanan Jens Lubbadeh imzalı haberden derledi...

Kuzey Afrika'nın ve Yakın doğunun çöllerinde **termal güneş, rüzgâr ve fotovoltaik güneş santrallerinden** oluşan bir enerji ağının kurulmasına yönelik bir proje olan **DESERTEC**, bilindiği gibi, **Roma Kulübü'nün** öncülüğünde bir grup politikacı, bilim insanı ve ekonomist tarafından geliştirildi. Projenin öncülüğünü, koordinasyonunu ve kolaylaştırıcılığını sağlamak üzere, **Deutsche Bank, Siemens ve München RE** gibi birçok büyük firmadan meydana gelen bir sany konsorsiyumu tarafından 2009 yazında **Desertec Endüstri Girişimi** kuruldu. Girişim, 2050 yılına kadar enerji üreten ülkelerin enerjilerini tamamen burada kurulacak enerji santrallerinden temin etmelerini ve aynı zamanda Avrupa Birliği ülkelerinin burada üretilen enerjiyi satın alarak 2050 yılına kadar enerji ihtiyaçlarının %17'sini karşılamalarını hedefliyor. Projenin **Avrupa Birliği** ülkeleri için en ilgi çekici yanı elbette ki, bu sayede yenilenebilir enerji tüketimlerini %80 oranında artırmaları ve dolayısıyla karbondioksit emisyonlarını da %80 oranında düşürebilmeleri. Özellikle nükleer enerjiden tamamen vazgeçmeyi planlayan Almanya için bu proje gerçekten iyi bir çözüm olacak gibi görünüyor.

Fas'ın Güneş Krallığı

Kuzey Afrika'da gerçekleşmesi öngörülen bu enerji yatırımlarının, bölgedeki siyasi ve sosyal gelişmelerle de yakından bağlantısı var. **Tunus, Mısır ve Libya** gibi ülkelerde meydana gelen protestolar ve siyasi iktidarın kurulamaması yatırımcıları düşündürüyor, çünkü geleceği henüz belirsiz ve istikrarı sağlanmamış bir bölgede yatırım yapmak çeşitli riskler barındırıyor. Avrupa basınında yer alan bazı haberlere göre Desertec Projesi sadece bir hayal. **Greenpeace** enerji uzmanı **Sven Teske'nin** açıklamasına göre, girişim önümüzdeki iki yıl içinde bir gelişim gerçekleştiremezse bu durum bir faciaya yol açabilir.

Ne Tunus ne de Mısır'daki geçici hükümetler **termal güneş santralleriyle** ilgilenebilecek durumdadır. **Libya** da benzer şekilde **Kaddafi** rejiminin düşmesinden sonra bütün enerjisini kendini toparlamaya harcıyor. **Cezayir**, Desertec Endüstri Girişimi ile görüşmelere başlamış olsa da ülkedeki şiddetli protestolar ülkenin politik istikrarını tehlikeye sokuyor. Kuzey Desertec Endüstri Girişimi için Afrika bölgesinde orta vadede tek opsiyon olarak **Fas** görünüyor, çünkü Fas Kralı kapsamlı reform açıklamalarıyla politik istikrarı sağlamış gibi...

Fas'ın ulusal elektrik şirketi olan **ONE**, "**Ain Beni Mathar**" isimli enerji santralini işletiyor. 470 megavat ve 500 bin evin enerjisini karşılayacak kapasitedeki bu santral dünyada ilklerden birini gerçekleştiriyor çünkü iki farklı enerji türünden elektrik üretebiliyor. Enerjinin büyük bir bölümü doğalgazdan üretilirken, geriye kalan kısmı parabolik yansıtıcılardan elde ediliyor. Yan yana dizilmiş yüzlerce parabolik yansıtıcının toplamda kapladığı alan 25 futbol sahası büyüklüğünde ve her bir yansıtıcının yüksekliği iki insan boyu kadar.

Ain Beni Mathar, Fas'ın çevre dostu enerji politikaları için attığı ilk büyük adım. Şu anda Fas'ta yeşil enerji oranı %26 civarında ve bunun neredeyse tamamı hidrolik enerjiden faydalanılarak elde ediliyor. **Fas Kralı 6. Muhammed**'in amacı güneş ve rüzgâr enerjisini yaygınlaştırarak

Fas Kralı 6. Muhammed'in ülkenin 2020 yılındaki yenilenebilir enerji oranını %42'ye kadar yükseltme hedefi, Desertec Projesi'nin gerçekleşmesi için oldukça önemli.

ülkenin 2020 yılındaki yenilenebilir enerji oranını %42'ye kadar yükseltmek. Bu oran, Almanya'nın bu tarih için öngördüğü %35'lik yenilenebilir enerji hedefinin bile üstünde.

Fas Kralı önümüzdeki dönemde 10 rüzgâr enerjisi üretim parkının ve beş termal güneş santralının kurulmasını hedefliyor. Sadece termal güneş santrallerinin maliyeti 6,5 milyar Avro. Bu paranın bir kısmı devlet hazinesinden, bir kısmı uluslararası bankalardan ve enerji ihracatçılarından sağlanacak.

Fas Enerjide Bağımsızlığı Hedefliyor

Fas'ta güneş enerjisine yönelik bu planlamalar, aslında Desertec Projesi'nden bağımsız olarak başladı. Desertec Endüstri Girişimi kurulduktan bir süre sonra girişim Fas'taki bu gelişmelerden yararlanarak ortak çalışma kararı alınması

için adımlar attı. Yapılan görüşmeler sonucunda, Fas'ta kurulacak ilk Desertec santralından Avrupa'ya 2014 yılında elektriğin aktarılmasına karar verildi. Fas ve İspanya arasında enerji nakil hatlarının halihazırda döşenmiş olması projenin gerçekleşmesi için ideal şartları hazırlıyor.

Aslında Fas'ın güneş enerjisi planının Desertec Projesi'nden bağımsız olarak devam ettiğini söylemek yanlış olmaz. **Fas'ın Enerji Bakanı Amina Benkhadra'nın** belirttiği gibi, "Fas'ın güneş enerjisi planının asıl amacı ülkenin enerji güvenliğini sağlamak". Çünkü Fas'ın komşu ülkeler olan Cezayir ve Libya'dan önemli bir farkı var: Fas, enerjisinin %97'sini Cezayir, Güney Afrika ve İspanya'dan satın alıyor. Ayrıca Fas'ın enerji ihtiyacı her sene %7 oranında büyüyor. Enerjide yurtdışına olan bağımlılığı azaltmak, Cezayir'deki askeri diktatörlükle yıllardır süren politik sorunlar yüzünden de büyük önem taşıyor.

Fas'ın kendi güneş enerjisi planını gerçekleştirmesi için kurulan "**Moroccan Agency for Solar Energy**" isimli kuruluş aynı zamanda Desertec Endüstri Girişimi ile işbirliğinin danışmanlığını yapıyor. Bu işbirliği hakkında detaylar henüz gizli tutuluyor. Kesinleşen bilgiler şöyle: İlk Desertec enerji santrali 400 megavat termal güneş, 100 megavat fotovoltaik güneş enerjisinden oluşacak; 2013'te inşaatına başlanacak ve Avrupa'ya ilk enerji nakli 2014 yılında yapılacaktır.

Güneş Aynalarının Tozunu Kim Alacak?

Termal güneş santralleri fotovoltaik güneş santrallerinden farklı olarak geceleri de enerji üretebiliyor olmaları nedeniyle daha avantajlılar. Ancak teknik olarak çölde güneş enerjisi üretimi yapmanın bazı sorunları var. Bunlardan biri, güneş aynalarının üstünde biriken tozun sürekli

Fas'ın Enerji Bakanı Amina Benkhadra'nın belirttiği gibi, "Fas'ın güneş enerjisi planının asıl amacı ülkenin enerji güvenliğini sağlamak" çünkü aynı Türkiye gibi, Fas da enerji konusunda çok büyük oranda dışa bağımlı. Üstte görülen hibrid kaynaklı Ain Beni Mathar Santrali, bu planın ilk halkalarından biri...

olarak temizlenmesi gereği ve buna bağlı olarak suya erişim mecburiyeti. Elektrik hatlarına olan yakınlık da önem taşıyor, çünkü bağlantı hatlarının kurulması, bilindiği gibi bir hayli maliyetli oluyor.

Diğer bir kritik noktaysa çölde, kış geceleri hava sıcaklığının düşmesi nedeniyle enerji üretmek için gerekli olan borular içindeki yağın kristalleşmesi ve boruların tıkanması. Bu sebeple, kışları gerekli durumlarda boruların ısıtılması için ayrıca bir

enerji kullanılması gerekiyor. Ancak termal güneş santrallerinin kurulmasındaki asıl zorluk, yüksek maliyetli oluşları. Desertec'in de ortağı olduğu Dii kuruluşunun yöneticisi **Paul van Son'un** açıklamasına göre güneş enerjisi için bir pazar yaratmak hiç kolay değil, çünkü şu ana kadar hâlâ kömür ve doğalgaz santrallerinden daha maliyetli durumda. Kurulacak ilk Desertec santralının 2 milyar Avroya mal olacağı hesaplanıyor. Alman Hava ve Uzay Yolları Merkezi'nin tahminine göre santrallerin ve enerji nakil hatlarının kurulmasının toplam maliyeti ise 400 milyar Avroya ulaşacak. Ancak uzmanlar, kurulacak her güneş enerjisi santralının, bir sonrakinin fiyatını düşüreceğini, 2020 yılına kadar bu maliyetin yarıya ineceğini ve fosil yakıtlardan elde edilen enerjinin fiyatının yükseleceğini tahmin ediyorlar. Bu durumda van Son'un hükümetlerle bir dizi lobi faaliyeti gerçekleştirmesi ve onları güneş enerjisinin gelecekte çok değerli olacağına ikna etmesi gerekiyor. Yoksa işler hiç kolay gözüküyor... ○

İki Teker Üstünde Eskişehir

 Duygu YAZICIOĞLU

 Hüseyin ALTUNLU

Eskişehir'i bisikletçiler bastı! Kimisi kar kış demeden her salı toplanıp, şehir içinde pedala basıyor. Kimisi "kadınların neyi eksik, onlar da bu işe el atmalı" diyerek bisikletleri pembeye boyuyor. Kimisi de "çok tehlikeli, ben şehir içinde bisiklete binmem. Dağ sürüşü en güzeli" diyor. Kendilerini ifade ettikleri cümleler, biraraya geliş koşulları farklı ama uğraşları aynı: Pedal çeviriyor, bu doğa dostu ve çevreci vasıtayı tüm Eskişehir'e yaymayı amaçlıyorlar. Liste irili ufaklı pek çok ekiple dolu. Gezgin Pedallar, Pembe Bisiklet ve ESDAK ise bu grupların en aktifleri...

Eskişehir pek fazla tepe ve yokuş barındırmayan coğrafyası vesilesiyle bisiklet için en uygun kentlerimizden biri hiç kuşkusuz. Ancak şehirde bugüne kadar, bu çevreci, pratik ve sportif vasıtayı kullanan ve yaygınlaşması için çaba harcayan pek olmamıştı. Ortam müsaitti ama Eskişehir, sözgelimi Konya gibi bir bisiklet şehri değildi.

Neyse ki son yıllarda bisiklet tüm dünyada hızla yaygınlaştı. Çok da iyi oldu. Zira bir yerde yaygınlaşan bir trend artık dünyanın öte tarafındaki bir kasabada bile bir hareketlenmeye vesile olabiliyor. Eskişehirli de tüm dünyada giderek artan bisiklet kullanımına uzun süre kayıtsız kalamadı. Genci yaşlısı, öğrencisi işçisi, farklı yaşlardan ve sosyal gruplardan pek çok insan biraraya gelerek bisiklet grupları kurmaya, şehrinde ve dağ parkurlarında bisikleti yaygınlaştırmaya başladı. Bu ekiplerden en etkili olanları Gezgin Pedal, Pembe Bisiklet ve Eskişehir Dağcılık ve Doğa Sporları Derneği'yle (ESDAK) biraraya geldik. Kar demeden, kış demeden pedal çeviren ekip üyeleriyle avantajları ve dezavantajlarıyla bisiklet sevgisini konuştuk.

İçimdeki Pedal Aşkı Bambaşka: Gezgin Pedallar

Geçmiş bir sene evvele dayanan Gezgin Pedal'ı 22 yaşındaki Ali Gülücü birkaç arkadaşıyla birlikte kurmuş. Ekibin hikâyesini onun ağzından dinliyoruz: "Facebook'tan önce bisikletforum.com diye bir site vardı, genelde orada ve benzer forumlarda takılıyorduk. O zaman da grubumuz vardı ama küçük bir gruptu, daha büyüğünü kurup, daha çok insana ulaşmak istiyorduk. Bir süre sonra baktık ki kadro kemikleşti, hemen resmi bir grup kuralım dedik."

Nihayetinde amaçlarına erip şehrinde bisiklete binecekleri ve şehirdeki diğer insanları da etkinliğe özendirilecekleri bir ekip kurmuşlar, adını da Gezgin Pedal koymuşlar. Şu an Gezgin Pedal'ın 40'a yakın aktif üyesi var. Grubun en önemli özelliklerinden biri "ortaya karışık" olması. Aralarında işçi, öğrenci, emekli, toplumun her kesiminden insan mevcut. Yani, serde bisiklet sevgisi olması ve yaşın 18'i aşması, ekiple birlikte pedal çevirmek için yeterli.

Gezgin Pedal, işin spor tarafından ziyade sosyal yönüyle ilgileniyor. Şöyle ki, aralarında profesyonel sporcular da olmasına rağmen, dağda performans sürüşü yapmak yerine şehir içinde yavaş sürüşleri tercih ediyorlar. Her salı akşamı şehir içinde turluyorlar. Amaçları, son derece çevreci ve pratik bir alternatif olan bisiklet kültürünü şehir içinde yaygınlaştırmak, gençleri bu çevreci vasıtaya heveslendirmek. Ekibin kurucusu Gülücü, "Gezgin Pedal'ın bisikleti yaygınlaştırmak istemesinin en önemli nedenlerinden biri de çevre bilincini artırmak" diyor ve ekibin çevreci bakış açısını anlatıyor: "Araba metal yığı ve çok gereksiz bir şey. Araba üretilirken bile çevreye mütahiş bir zarar veriliyor. Bisiklet öyle değil ama. Arabanın sadece kapısını yapmak için kullanılan işgücü ve hammaddeyle bir bisiklet yapılıyor. Şimdi elektrikli bisikletler çıktı mesela. Onu da çok saçma

buluyoruz. Elektrikli bisiklete binen insanlara bakıyorum, yaşlı insanlar daha çok. O mantıklı. Ama genç insanlar niye biniyor? Sen oraya yürüyerek ya da pedal çevirerek de gidebilirsin. Elektrikli bisikletin elektriğini nasıl elde ediyorlar peki? Termik santraldan... Böyle bir ironi var burada. Akünün içindeki kimyasallar da çok zararlı. Kandırmaca bu bence, hiç anlamı yok."

Bisiklet Yolunun Kenarına Dikenli Ağaç

Gezgin Pedallar'ı hava koşulları, kar, yağmur pek etkilemiyor. Ancak onları sıkıntıya sokan çok önemli bir mesele var: Bisiklet yolu. Ekip, daha önce Büyükşehir Belediyesi'ni e-posta bombardımanına tutarak, yeni ve kullanışlı bir bisiklet yolu yapılmasını talep etmiş. Belediye de yoğun talep üzerine bisiklet yolu yapmış ama yolun kenarını dikenli ağaçlarla süslemişler. Gülücü, "Ee, ne anladık biz bundan?" diyor, "Kaldırımın üstüne bisiklet yolu yaptılar. Biz istiyoruz ki asfalta yapılınsın. Dikenli ağaç meselesini Belediye'ye söyledik, 'Park Bahçeler Müdürlüğü'yle biz ayrı çalışıyoruz' dediler. Ancak bir bürokratin çocuğu orada bisiklete binecek, bir tarafına diken batacak, o zaman belki düzeltirler yolu."

Pembe Bisiklet adına sorularımızı Ceyda Kaya (soldan üçüncü) yanıtladı.

Kadınların Gücü Adına: Pembe Bisiklet

Pembe Bisiklet'in hikâyesini anlatabilir misiniz?

Önce kendi hikayemden başlamam gerek galiba. Gezgin Pedal'a katıldığımda, gruptaki tek kadındım ve kimseyi tanıımıyordum. Hepsi erkek olunca ilk başta bir tedirginlik oluyor. Kadınlar oraya çekingen geliyorlar. O yüzden biz de Pembe Bisiklet'i burada kurmaya karar verdik.

Sizdeki bisiklet aşkı nasıl başladı?

Ben Hollanda'ya gittim Erasmus Değişim Programı'yla ve bisiklete orada başladım. Beş ay orada bisiklet yollarında bisikletin tadına vardım.

Hollanda'daki bisiklet yolları nasıl?

Yolun kenarında oluyor, kırmızı oluyor ve bir beyaz çizgiyle otoyoldan ayrılıyor. Arabalar asla bisiklet yoluna geçmiyorlar. Öncelik her za-

man bisikletlerde. Bir araba bisiklet gördüğü zaman direkt duruyor. Buradaki gibi değil yani.

Hollanda'da bisiklete binme oranı nasıl?

Öyle böyle değil. Arabaya binenden daha çok bisikletli var. Bisikletler için ayrı trafik ışıkları var. O yüzden bisikleti çok sevdim. Buraya döndüğümde de devam ettirmek istedim, bisiklet aldım ve Gezgin Pedal'a katıldım. Tek düzenli katılan kadın da bendim. Daha sonra Pelin arkadaşımızın "Pembe Bisiklet Eskişehir için adaylar arıyor" duyurusunu gördüm ve hemen bağlantıya geçtim. 2011 Ekim ayında başladık bir araya gelmeye.

Kaç üyeniz var?

Şu an 30 üyemiz var. Ama aktif üyemiz dört, beş kişi.

Peki bisiklete neden bu kadar az talep var sizce?

İmkan tanımıyorlar insanlara, teşvik etmiyorlar. Uygun ortam sağlansa ben bir sürü insanın bisiklet kullanacağını düşünüyorum. Hatta arabalardan da bisiklete geçiş olacağını düşünüyorum.

Bir de grup daha çok yeni ve havalar soğuk. Bahar aylarında tanıtıma da başlayacağız; facebook sayfamızdan, okullara broşür asarak ve okul radyosundan duyurular yaparak. Havalar ısınınca üyeler hızla artacak bence.

Gezgin Pedal'dan arkadaşlar, "karda bile bisiklete bineriz" diyor. Kadınlar soğukta binmeyi tercih etmiyor galiba...

Erkekler her koşulda her şeyi yapıyor ama kadınlar "hava soğuk, dışarı çıkmam" diyor.

ESDAK Başkanı Mehmet Öcal: “Şehiriçi Tehlikeli, Dağa Çıkmak En Güzeli”

“**Eskişehir** Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü Derneği olarak, ekip halinde dağ bisikletçiliği yapıyoruz. Bizim asıl işimiz dağcılık. Ondan sonra da bisiklet geliyor. İlk duyuruyu 2009 yılında facebook sayfasında yaptık, 35 kişi geldi. 2010’da tanıtımı daha planlı programlı yaptık, sayımız 90’a çıktı. Şehir içinde bisiklet kullanımını çok tehlikeli bulduğumuz için, dağda binmeyi tercih ediyoruz. Zaten dağ kökenli olduğumuz için mümkün olduğu kadar doğada olmak istiyoruz. Ekip halinde bisiklete binmek, istediğimiz yerde durup kamp yapmak çok eğlenceli oluyor. Grup eskiden ağırlıklı olarak üniversite öğrencilerinden oluşurdu. Sonra üniversite kendi grubunu kurunca, profil biraz değişti. Şimdi ağırlıklı olarak öğretmen, üniversite öğretim görevlileri, hakim, avukat ve mühendisler var. Haftaiçi akşamları 30-35 km’yi bulan kısa turlar yapıyoruz. Ekip istikrarlı olunca o yol uzayabiliyor tabii. Amaç, doğada geçirdiğimiz vakti uzatmak. Artık ne olursa, dağ, kaya tırmanışı. Bisiklet

de ekibin biraraya gelmesini kolaylaştırıyor. Bizim amacımız esasında politik duruş değil, spor. Dağcı arkadaşlarımızı fit tutmak istiyoruz. 79 yaşında bir sporcumuz bile var. Dediğim gibi, şehir içinde bisiklete binmek çok tehlikeli. Bir kere araç-

lar sizi algılamıyorlar. Ben de bir keresinde büyük bir kaza atlattım. Kapısı açık bir minibüs, kapısıyla vurdu bana. Kaldırımla yol arasındaki kanala düştüm. Onun için mümkün olduğunca şehirdışını tercih ediyoruz.” ○

www.yesilmarkalar.com
açılıyor!

Tüketiciyim ama
gezegenimi
tüketmiyorum!

*Türkiye'nin
yeşil ürün ve hizmetleri
burada buluşuyor!*

Schneider
Electric

PROFILO
Assicurazioni ed Elettrici

JOTUN

REHRO

TEMA

ve diğerleri...

yesilmarkalar.com

info@yesilmarkalar.com

Satın aldığımız ürün,
hizmetlerin sertifika ve
etiketlerini biliyor muyuz?

Enerjiyi yönetiyor muyuz?
Seçimlerimiz enerji tasarruflu mu?

Çocuklarımızın geleceğini
düşünüyor muyuz?

Satın aldığımız ürün ve
hizmetler çevre dostu mu?

Geleceğimiz için
bilinçli tüketici olalım...

GDO'lu Gıdaları İnek mi İçti? Peki, İnek Nerde?

2008 yılında Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler'in girişimiyle hazırlanan 2 bin sayfalık Dünya Tarım Raporu, GDO'lara dair iki temel sonuç ortaya koydu: Birincisi, GDO'lar verimi artırmamaktadır; ikincisi GDO'lar açlığa çare değildir. Türkiye'de ise herşey o çocuk tekerlemesindeki gibi: 2010 yılında 93 bin ton gıda ve 1 milyon tonun üzerinde de yem amaçlı GDO'lu ürün ithal edilmiş ama market raflarında bir tane bile GDO etiketli ürün yok. Peki ne oldu bu ürünlere, balta mı kesti, suya mı düştü, yoksa...

 Deniz SÖZÜDOĞRU,
Greenpeace Akdeniz
İletişim Sorumlusu

Bilmem farkında mısınız ama geçtiğimiz Aralık ayında **Bi-yogüvenlik Kurulu**'nun 13 GDO'lu mısır çeşidinin yem amaçlı olarak ithaline izin vermesiyle, Türkiye yavaş yavaş bir genetiği değiştirilmiş organizmalar cehennemi olmaya doğru yol alıyor. Kamuoyu görüşüne sunulmasına ve kamuoyu rızası alınamamasına rağmen, süreç, bilimsel komite raporları ve bu işten ekonomik çıkarları olan **biyoteknoloji** şirketleri ve ithalatçı firmaların lehine işledi...

Peki, şimdi ne olacak? Genetiği değiştirilmiş ürünlerin en fazla üretildiği Amerika kıtasından, tonlarca karbon ayakizi bırakmak pahasına, GDO'lu mısırlar "ucuz" olduğu gerekçesiyle **Sarıkız, Kımalı Kuzu ve Çilli Tavuk** yesin diye Türkiye'ye gelecek. Ne bunları yiyen Sarıkız'ın eti, sütü, peyniri, yoğurdu, ne de Çilli'nin yumurtası eskisi gibi olacak... Ne tür sonuçlar doğuracağını bilmediğimiz bu organizmaları yiyen hayvanların gıdalarını **çocuklarımız, bebeklerimize** yedireceğiz.

Asıl sorulması gereken soru: Türkiye'nin gerçekten de bu GDO'lu mısırlara ihtiyacı var mı? Aslında bu yemlerin ithali son derece çarpık bir hayvancılık politikasının ürünü. Hem Tarım, hem de Hayvancılık'tan sorumlu Bakanlığın öncelikle bu hayvan yemlerini ülkemizden sağlayacak politikalar geliştirmesi gerekiyor. Türkiye'nin ekolojik yapısına uyumlu yerli ırkların korunup geliştirilerek, bu hayvanların meralarda doğal yoldan beslenmeleri gerekiyor. Ancak **Bakanlık** ne yazık ki ısrarla ithal ırkları ve onları ahırlarda fabrikasyon üretime mahkum edecek politikaları destekliyor.

Aynı zamanda Türkiye'de özellikle mısırdan elde edilen nişasta bazlı şekeri yaygınlaştıran politikaların etkisiyle son yıllarda mısır talebi, üretimin üzerinde gerçekleşir oldu. Bir örnek vermek gerekirse 2010 yılında yaklaşık 600 bin ton mısır ithalatı gerçekleştirildi. **En büyük biyoteknoloji lobisi ISAAA 2009 verilerine göre bile, dünyada mısır üretiminin %74' ü yani 4'te 3'ü GDO'suzdur.**

Dünya Tarımı Nereye Gidiyor?

2008 yılında **Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler**'in girişimiyle **Dünya Tarım Raporu** olarak anılan 2 bin sayfalık devasa bir rapor yayımlandı. Yüzlerce bilim insanınca tam üç yılda hazırlanan bu raporun amacı, 21. yüzyılda dünya tarım politikalarının ne olması gerektiğine dair yol haritası oluşturmaktı. Dört gözle beklenen bu rapor GDO'lara dair iki temel sonuç ortaya koydu:

1. GDO'lar verimi artırmamaktadır; 2. GDO'lar açlığa çare değildir.

Yani GDO ve biyoteknoloji lobilerinin savunduğunun aksine GDO tarımın bu yüzyıldaki çözümünü değildir. **Dünya Tarım Raporu**'nda yer alan bu sonuçlar elbette şaşırtıcı değil. Teknoloji sosyal sorunlara kendi başına çözüm üretmez. Sosyal sorunların çözümü teknolojik değil sosyal bir meseledir. Dünyada, açlık çeken 1 milyarın üzerindeki insana karışılık, Amerika'daki gıdaların üçte biri, Avrupa'daki gıdaların da dörtte biri doğrudan çöpe atılıyorsa, **açlık bir üretim eksikliği değil paylaşım**

adaletsizliği sorundur. Dünyadaki mevcut gıda üretiminin şu anki dünya nüfusunun 1,5 katını beslemeye yeterli olduğunu ifade eden FAO raporları bu savı doğrular nitelikte. Zaten teknolojinin ve sermayenin tarım alanına girişiyle birlikte, daha fazla makine, petrol, zirai ilaç kullanımıyla çiftçi, tarım şirketlerinin karşısında direnemez hale geldi. İlk sıkıntı buradan başladı. Toprakla uğraşanlar maalesef biyoteknoloji şirketlerinin, tohum şirketlerinin çalışanı, kendi toprağının bekçisi haline getiriliyor. Tabii burada bahsettiğimiz hem endüstriyel tarımın hem de genetiği değiştirilmiş organizmaları tarlada yetiştiren çiftçi için geçerli. Ülkemizde henüz bu tohumlar ekilmiyor. Ancak hayvancılık sektöründe GDO'lu yemlerin kullanımı çiftçiyi gitgide daha fazla dış girdiye muhtaç hale getiriyor. Biyo-teknoloji şirketleri, tohumların ve bitkilerin patentini almak suretiyle tarımı kontrol altına alan dev iktisadi işletmelerdir. Bu alandaki fırsatı görerek daha yayılcı ve agresif bir strateji benimsiyorlar. Bu da artan şirket kontrolü, tohum sanayisinin zirai ilaç sektörüne entegre olması anlamına geliyor. Tohum üzerindeki patent davaları sayısı her geçen gün artıyor. Çiftçiler içinse seçenekler azalıyor ve tohum fiyatları hızlı bir biçimde yükseliyor. Çiftçiler her yıl tohum şirketlerinden yeniden tohum satın almak zorunda kalıyor.

Oysa ki, yapılan araştırmalar GDO'lu ürünlerin üretilmesi, ekilmesi veya ithal edilmesi sürecinde ek bir ekonomik değer oluşmadığını gösteriyor. Aksine, daha fazla biyoteknoloji şirketlerine bağımlılık yaratıyor. Sanılanın aksine GDO'lu üretim genelde verimi arttırmaz, hatta azaltır. Zaten yansıtılmaya çalışılan imajın aksine ticareti yapılan mevcut GDO'lu tohumlar verim arttırmaya yönelik değil, yabancı ot öldürücü kimyasal ilaçlara dayanıklı veya salgıladığı toksinlerle yabancı böcekleri öldürmeye yönelik olarak tasarlanmışlardır. Bunun amacı da tek parseldeki yüzlerce hektarlık tarım alanında monokültür (tek ürün yetiştirilmesi) üretim yapan tarım şirketlerinin işini kolaylaştırmaktır.

GDO'lu Yemler ve İnsanlar

GDO'larla ilgili hiç konuşulmayan bir diğer konu da denetim ve etiketleme konusudur. Yem amaçlı olarak Türkiye'ye sokulan mısırların yalnızca bu amaçla kullanılacağını, tarlalarda ekiminin gerçekleşmemesini, gıda amaçlı kullanılmamasını garanti altına alacak denetim mekanizmaları mevcut değildir.

Biyogüvenlik Kurulu Sosyo Ekonomik Bilimsel Komitesi'nin "GDO'lu yemle beslenmiş hayvanlardan elde edilen ürünlerin de GDO etiketi taşımaması gerekir" kararına rağmen Biyogüvenlik Kurulu bu yönde adım atmamış ve tüketicilerin tercih hak-

İstatistikler Başka Şeyler Söylüyor!

- ☀ Bugün dünyada ticarete konu olan dört genetiği değiştirilmiş ürün çeşidi vardır: **Soya, mısır, kolza (kanola) ve pamuk.** Bu dört ürün dünyadaki toplam GDO'lu üretimin %99'unu kapsar.
- ☀ GDO dünyada yaklaşık 125 milyon hektar tarım arazisinde ekilmektedir (2008). Bu arazilerin yarısı ABD'de, %90'ı ise Kuzey ve Güney Amerika'dadır.
- ☀ Dünyadaki tarım alanlarının %90'ından fazlasında GDO'suz üretim yapılmaktadır.
- ☀ Dünyadaki çiftçilerin %99,5'u GDO'lu üretim **yapmamaktadır.**
- ☀ Dünya **kanola** üretiminin %79'u (5'te 4'ü), **mısır** üretiminin %74'ü (4'te 3'ü) ve **pamuk** üretiminin %51'i (yarısı) GDO'suzdur.
- ☀ Ağırlıklı olarak GDO'lu üretim yapan ABD ve Arjantin ile GDO'suz üretim yapan Türkiye'nin 2008 tarihli FAO verilerine göre, Türkiye kanolada, ABD'nin iki katından, pamuk ve soyada ise %50'den daha fazla verimliliğe sahiptir (Hatırlatma: ABD'deki soyanın %91'i, pamuğun %87'si GDO'ludur). Mısır verimliliğinde Türkiye, Arjantin'in üzerinde, ABD'nin ise az gerisindedir.

Kaynak: ISAAA, The International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications

kını ortadan kaldırmıştır. Oysa bu durum Biyogüvenlik Kanunu'ndaki "Tüketicilerin tercih hakkı ortadan kalktığı durumlarda GDO'lu ürünlere izin verilmez" hükmüne ters düştüğü için yasaya aykırıdır. Türkiye'de gıda ve yem ürünlerinde genetiği değiştirilmiş materyal oranı binde 9'u geçmiş ise ürünün GDO'lu olduğunu ifade eden etiket zorunluluğu var. Ama 2010 yılında **93 bin ton gıda amaçlı GDO'lu ürün** ithal edilmesine rağmen, bugüne kadar GDO etiketli hiçbir ürün raflarda yer almadı. Ama aynı yıl 1 milyon tonun üzerinde yem amaçlı GDO'lu ürün ithal edildiğini biliyoruz. Peki, şimdi soruyoruz: Bu gıdalar nereye gitti? ○

Yeşil Elektronığe Doğru Adım Adım

Son birkaç yıldır çevreye duyarlı, sürdürülebilirliğe önem veren bireyler olmaya başladık, en azından bazılarımız. Ancak diğer bütün duyarlılıklarımızda olduğu gibi bu hassasiyetimizin de geçici bir trend olmaması gündelik yaşamımızı nasıl kurguladığımızı bağlı. “Musluğu, elektrik düğmesini kapadık mı? Tasarruflu ampul kullanıyor muyuz?” (eski usul akkor, tungsten ampuller zaten piyasadan silindi. Dayanıklı flüoresanları da aştık, LED aydınlatmayı konuşuyoruz artık) fasıllarını geçtik. İşin yavaş yavaş detayına giriyoruz. Diğer bütün sektörler gibi elektronik sektörü ve teknolojik ürünler için de aynı şey geçerli. Tabii şimdi bu noktada temel hedeflerden biri

elektrik ve su sarfiyatını azaltmaktan “bulaşığımızı makinede yıkayın” gibi kampanyalar veya elektrikli aletlerle sürdürülebilirlik kavramını yan yana getirmek insanların zihninde bir tezat yaratabiliyor. Gelin görün ki diğer bütün ürün kategorileri gibi elektronik aletler de yeşilleniyor. Tedarik zincirinden üretime, yedek parçadan, ömrünü tamamlamış eşyaların geri toplanmasına ve elektronik atık yönetimine kadar bir ürünün **Yaşam Çevrimi Değerlendirmesi**'nin (YÇD) her aşaması uzmanlar tarafından tek tek sorgulanıyor

Yeşilleniyor Ama Tam da Değil
Yeşillenen elektroniklerle ilgili en güncel sorgulamalardan biri **Green-**

peace örgütü tarafından yapılıyor. **Yeşil Elektronikler Bölümü**'nü 2005 yılında açan Greenpeace'in bu konuyla ilgili en güncel araştırmalarından biri 2011 yılının Ocak ayında yayınlanan “*Yeşil Elektronik Doğru*” başlıklı araştırması. 2011 yılında üçüncüsü yayınlanmış olan raporun altbaşlığı da manidar: “Her geçen gün daha da yeşilleniyor ama tam yeşil değil”. Aynı **Daniel Goleman**'ın çığır açıcı eseri “*Ekolojik Zekâ*” isimli kitabında dediği gibi: “Yeşil bir sıfat değil, bir fiildir”. Dolayısıyla bir ürüne yeşil demekten öte, adım adım gelen bir “yeşillenmeden” söz etmemiz gerekiyor. Aynı yolu izleyen “*Yeşil Elektronik Doğru*” araştırması, hemen tüm bilgisayar, cep telefonu, akıllı

Tüketici Yeşil Üründen Ne Anlıyor?

WRAP Araştırmasında **kapalı uçlu sorularla** yani bir miktar yönlendirmeye ortaya çıkan Yeşil Tüketim Zihin Haritaları:

telefon ve televizyon markalarını tek tek sorgulayıp verilen cevaplara göre bir çeşit karne dağıtıyor. Soruşturmanın genel kıstaslarının ilki tehlikeli kimyasallar üzerine. Özellikle **PVC (Polivinil Klorür)** ve **BFR (Brom içerikli alev geciktirici)** kullanımına yönelik sınırlama kıstaslarına uyulup uyulmadığı en önemli ölçüler arasında yer alıyor. Söz konusu tehlikeli kimyasalların sınırlandırılması ile ilgili kıstaslar esas olarak AB tarafından belirleniyor. AB tarafından hazırlanmış olan **Tehlikeli Maddelerin Sınırlanması Direktifi (RoHS)** kıstas olarak alınıyor.

Yeşil atılım yapan birçok elektronik firması ürettikleri mallardaki konvansiyonel plastik miktarını azalt-

Araştırmalar, buzdolabı, çamaşır makinesi ve bulaşık makinesi gibi eşyaların üretiminde harcanan enerjinin, tüm “Yaşam Döngüsü”nün sadece yüzde 20’lik bir dilimini oluşturduğunu gösteriyor.

mak için de çeşitli yöntemler geliştiriyorlar. Biyoçözünür plastikten cep telefonu üreten markalar da var; bambudan dizüstü bilgisayar üreten de. Greenpeace’in diğer önemli bir kıstası da enerji tasarrufu. ABD merkezli **Yeşil Elektronikler Konseyi (GEC)** tarafından hazırlanan *“Elektronikler ve Sürdürülebilirlik Arasındaki İlişki”* başlıklı araştırma raporuna göre buzdolabı, çamaşır

makinesi ve buzdolabı gibi eşyaların üretiminde harcanan enerji, tüm Yaşam Döngüsünün sadece yüzde 20’lik bir dilimini oluşturuyor. Öte yandan bilgisayarlar ve diğer bilişim materyallerinde bu oran yüzde 80’lere kadar çıkıyor.

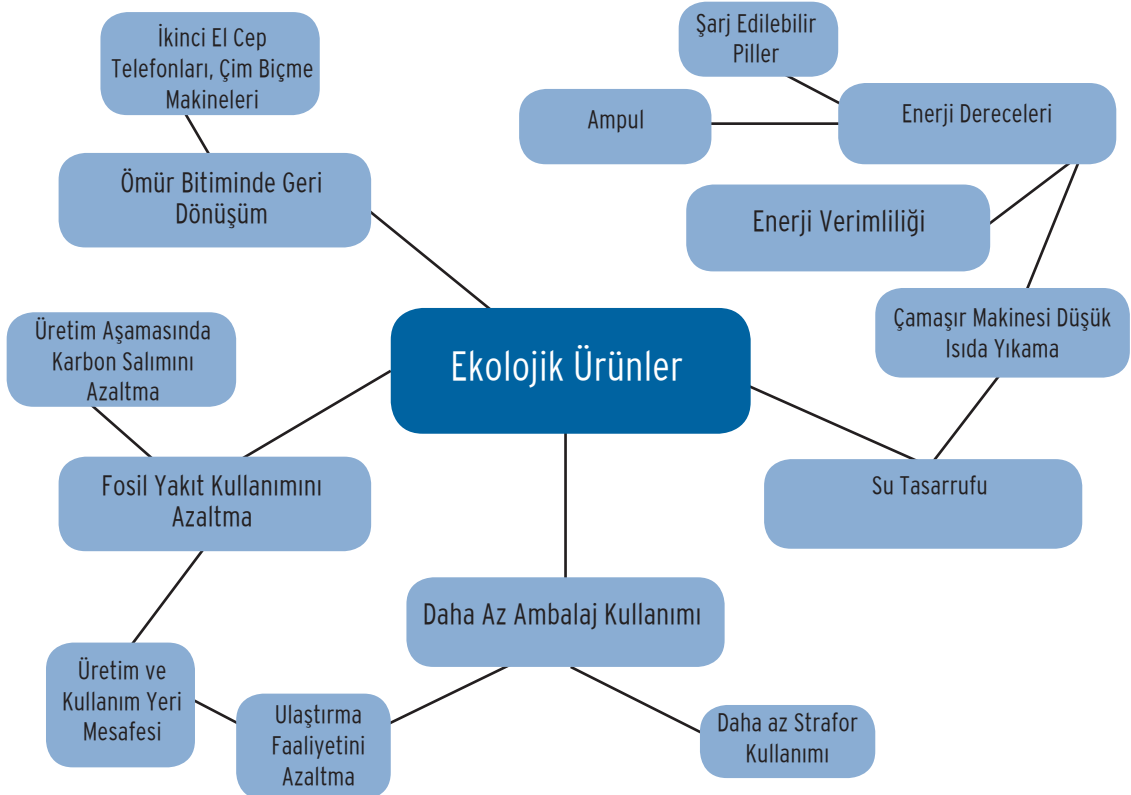
Greenpeace bu konuda **ABD Çevre Koruma Ajansı’nın (EPA)** düzenlemelerini baz alıyor ama son dönemlerde reklamlarda bol bol gördüğümüz, kırmızıdan yeşile uzanan **“Enerji Sınıfı”** değerlendirme skalasının patenti Avrupa Birliği’ne ait.

Nedir Bu “A+++” Canım?

AB tarafından hazırlanmış olan Enerji Etiketleri’nin ilk versiyonu 1992 yılında oluşturuldu. Amaç, enerji tüketen malların sarf ettiği

Tüketici Yeşil Üründen Ne Anlıyor?

WRAP Araştırmasında açık uçlu sorularla ortaya çıkan Yeşil Tüketim Zihin Haritaları:

A+++ <22

A++ <30

A+ <42

A <55

B <75

C <90

D <100

E <110

F <125

G > 125

**Buzdolabı ve/veya
Derin Dondurucu**
(Değerler kilovat/saat cinsinden
değildir)

enerji miktarını standardize edebilmekte. Enerji bakımından en verimli ürünler A notunu hak ederken en verimsiz ürünler ise G alıyorlar. Günümüzde bu derecelendirme A+++'ya kadar çıkıyor. AB'nin enerji sınıflarını derecelendiren Enerji Etiketleri'yle ilgili direktif 2010 ve 2011 yıllarında yenilendi. Bu düzenlemeye göre beyaz eşyalar, ampuller ve arabalar artık birer Enerji Etiketini taşımak zorundalar.

Enerji sınıfı etiketlendirmelerinin değerlendirme ölçüleri, eşya tipine göre değişim gösteriyor. Örneğin soğutucu tipi (buzdolabı, dondurucu) eşyalarda sadece ürünün yıllık harcadığı kilovat/saat güç miktarı değil, hacim (hem dolap hem de buzluk kapasiteleri dikkate alınıyor) ve gürültü gibi yan faktörler de dikkate alınıyor. Bu yüzden bu ürün kategorisinde verilen rakamlar kilovat/saat cinsinden hesaplanmıyor.

Çamaşır makineleri ve kurutma makinelerinde bu ürünlerin en üst kapasiteleri baz alınarak hesap ya-

A <0.19

B <0.23

C <0.27

D <0.31

E <0.35

F <0.39

G >0.39

**Çamaşır ve/veya
Kurutma Makinesi**
(Değerler kilovat/saat
cinsindedir)

A <1.06

B <1.25

C <1.45

D <1.65

E <1.85

F <2.05

G >2.05

Bulaşık Makinesi
(Değerler kilovat/saat
cinsindedir)

pılıyor. 6 kiloluk kapasitenin tamamen dolduğu, yıkanan çamaşırın da 60 derecede yıkandığı varsayılarak makinelerin kilo başına harcadığı kilovat/saat hesaplanıyor. Çamaşır makinelerine karne dağıtılırken tamburanın dönüş hızı, toplam pamuklu yıkama kapasitesi (yıkama ve kurutma aşamaları ayrı ayrı hesaplanıyor), su tüketimi ve gürültü gibi kriterler de dikkate alınıyor.

Bulaşık makinelerinde ise bir makinenin tek seferde 12 kişilik bir servis takımını yıkabildiği varsayılıyor. Son olarak fırınlar için yapılan değerlendirilmede litre bazında hacmi ve fırının büyüklüğü de baz alınıyor

“Yeşil”den Ne Anlıyoruz?

Elektronik aletlerle ilgili teknolojik standartlar yeşilleniyor, peki tüketicinin yeşil algısı ne durumda? Türkiye’yi odak alan böylesi kapsamlı çalışmalar yok ama İngiltere merkezli WRAP (Waste & Resources Action Programme – Atıklar ve Kaynaklar Eylem Programı) isimli STK’nın 2010 yılında yayınlanan araştırması, bu konuda ilginç veriler ortaya koyuyor. Araştırmaya göre, üreticinin teknolojik cihaz alırken birinci önceliği ürünün fonksiyonel olması. İkinci önemli madde ise satış sonrası destek hizmeti. 14 maddelik bir liste içinde ürünün doğa dostu oluşu şartı ne yazık ki 10. sıradadır yer alıyor (bu arada bahsedilen ülke İngiltere).

WRAP, bu araştırmada esas olarak doğa dostu ürünleri seçen kitlenin zihin haritasını ortaya koymaya çalışmış. Araştırmaya katılan tüketicilere hem açık hem de kapalı uçlu sorular sorulmuş. Açık uçlu sorular yoluyla ortaya çıkan zihin haritalarında, geri dönüşüm, elektrik ve su tasarrufu ile daha az ambalajlama talebi ortaya konmuş. Daha az zararlı kimyasal kullanımı, dayanıklılık, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, tamirat kolaylığı ve kolay söküm gibi maddeler ise an-

Birçok marka artık zararlı kimyasalları ya kullanmıyor ya da bu kimyasalların üretimdeki oranlarını minimum seviyeye çekmeyi başardı. Biyoçözünür plastik başta olmak üzere birçok yeşil tasarım seçeneği literatüre girmeye başladı.

cak kapalı uçlu sorular yoluyla, yani bir seçenek olarak tüketicinin önüne sunulduğunda ortaya çıkıyor. Diğer birçok sektörde olduğu gibi elektronikler de sürdürülebilirlik kıstaslarına göre üretilmeye başlandı. Birçok marka artık zararlı kimyasalları ya kullanmıyor ya da bu kimyasalların üretimdeki oranlarını minimum seviyeye çekmeyi başardı. Biyoçözünür plastik başta olmak üzere birçok yeşil tasarım seçeneği literatüre girmeye başladı. Bu arada elektronik atıklar da artık ciddi bir gündem maddesi. Enerji ve su tasarrufuna artık tüketiciler de özen gösterdiği için bu kıstaslar büyük markalar tarafından giderek daha fazla ciddiye alınmaya başlandı. Bu noktada sorunlardan biri dayanıklılık. Dedelerimizin zamanında üretilen beyaz eşyaların kırk sene dayanabildiğini hatırladıkça, aşağı

yukarı on sene bir yeni eşya satın almak can sıkıcı olabilir ama burada iç rahatlatan haberlerden biri yavaş yavaş elektronik kiralama sistemine geçiliyor oluşu. Bu şekilde markalar yedek parça da toplamak isteyeceği için ömrü dolduğunda kolay sökülebilir elektronikler de üretmek zorunda kalacak. Böylece giderek ciddileşen atık sorunu da bir ölçüde bertaraf edilmiş olacak.

İkinci büyük sorunsu, yurtdışında çeşitli sürdürülebilirlik ödülleri kazanmış birçok yeşil ürünü (Samsung Blue Earth, Ericsson Naite, HP’nin yeşil seride bulunan dizüstü bilgisayarları gibi) Türkiye piyasalarında hâlâ göremiyor oluşumuz ya da bu ürünlerin fiyatlarının hayat standartlarına göre bir hayli yüksek olması. Gene de enseyi karartmamak lazım. Tünelin sonunda, eğer serap değilse, yeşil bir ışık görünüyor. ○

Bosch Ev Aletleri'nin Yeşil Kutu'su Milyonlara Ulaşıyor

Bosch Ev Aletleri'nin desteği, Milli Eğitim Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bölgesel Çevre Merkezi (REC) işbirliğiyle gerçekleşen Yeşil Kutu Projesi, Türkiye'nin dört bir yanından yaklaşık 11 bin öğretmen ve 1 milyonu aşkın öğrenciye ulaşarak çevre eğitimleri verdi.

Merkezi ve Doğu Avrupa için Bölgesel Çevre Merkezi'nin (REC) geliştirdiği Yeşil Kutu Çevre Eğitimi Projesi, 2005 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı işbirliği ile yürütülüyor. Çevre ve sürdürülebilirlik çalışmalarını her zaman ön planda tutan Bosch Ev Aletleri ise bu projeye 2008 yılından beri sponsorluk yapıyor.

Bu proje kapsamında Bosch ev aletleri, "Gelecek nesillere daha iyi bir dünya bırakmak bizim görevimiz, ama o dünyayı koruyacak kişiler de bu

günün çocukları" zihniyetini benimsiyor. Gelecek nesillerin yetiştirilmesi için ise önce öğretmenleri eğitiyor. Bu kapsamda, çevreyi koruma ve sürdürülebilir kalkınma konusunda bilgilenen öğretmenler 10-14 yaş arası ilköğretim öğrencilerini eğitiyorlar. Yeşil Kutu eğitim setlerinin içinde Öğretmen El Kitabı, CD, DVD ve İkilem Oyun Kartları bulunuyor. Öğretmen El Kitabı programın merkezinde kabul edilerek, ders planlarına paralel olarak DVD'deki filmler ve CD'lerdeki ek bilgilerle, beş farklı bölümü kapsayan 22 konu başlığı

işleniyor. Konu başlıkları şöyle:

Çevrenin Öğeleri: Hava, su, toprak ve biyolojik çeşitlilik

Tehditler ve Baskılar: Kentleşme, görünmeyen tehditler, atıklar, kimyasal maddeler

İnsan Etkinlikleri ve Etkileri: Enerji, ulaşım, sanayi, tarım, ormancılık ve turizm

Küresel Sorunlar: İklim değişikliği, ozon tabakasındaki inceltme, asit yağmurları, okyanuslar ve denizler

Değerler: Tüketim, sağlık ve çevre, vatandaşlık hakları, gelecekteki dünyamız

Çağdaş Eğitim Yöntemleri: Uzaktan Eğitim

2010-2011 eğitim-öğretim yılıyla birlikte Yeşil Kutu eğitimlerinde yeni bir dönem başladı. Yaygın ismi e-learning olan internet tabanlı uzaktan eğitim uygulaması sayesinde Yeşil Kutu projesi internet üzerinden de yeni kaynaklar ve olanaklar sunuyor. Eğitim setine bu sistem sayesinde internet üzerinden kolayca ulaşılabildiği gibi, öğretmenler kendi deneyimlerini de bu sistem üzerinden paylaşma fırsatını yakaladı.

Bu model, Yeşil Kutu'nun çevreci yaklaşımı ile de birebir örtüşüyor. Eğitimler ve paylaşımlar, dijital ortam aracılığıyla gerçekleştiriliyor. Yüzde yüz geri dönüşümlü kâğıda dahi olsa herhangi bir baskı alınmıyor, bu sayede de çevrenin korunmasına daha çok katkı sağlanıyor. Yayına başladığından bu yana web sitesini en çok ziyaret eden ilk 11 il ise şöyle: İstanbul, Ankara, Bursa, Kayseri, İzmir, Malatya, Adana, Antalya, Erzurum, Eskişehir, Samsun.

Aynı dönemde Trabzon, İstanbul, Kayseri, İzmir, Şanlıurfa, Ankara, Eskişehir, Konya, Hatay ve Kars illeri merkez kabul edilerek proje kapsamında 10 eğitim gerçekleştirildi. Bu eğitimler sayesinde Yeşil Kutu, 2011 yılının Mart ayı itibarıyla yaklaşık 11 bin öğretmen ve 1 milyonu aşkın öğrenciye ulaşmayı başardı. Yeşil Kutu'yla ilgili daha detaylı bilgiye ulaşmak için, projenin internet sitesi olan www.yesilkutu.net i ziyaret edebilirsiniz.

Yeşil Vagon: Uluslararası Bir Projede, Türkiye'ye Özgü Uygulama

Yeşil Kutu projesinde her geçen yıl biraz daha deneyim kazanan Türkiye, ilk defa Türkiye'de gerçekleştirilen bir uygulamayla da takdir topladı. T.C.D.D. Konferans Vagonu, "Yeşil Vagon"a dönüştürülerek

Yeşil Kutu projesi, santralistanbul'da düzenlenen İklim Değişikliği Sergisi'nde yer aldı.

sekiz ilde (Malatya, Elazığ, Muş, Van, Niğde, Adana, Mersin ve Karaman) öğretmenlere Yeşil Kutu setinin kullanımı konusunda eğitimler verildi. Yeşil Vagon, yarattığı farklı uluslararası alanda da dikkatleri üstüne çekti. Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Konseyi'nin (UNECE - United Nations Economic Commission for Europe) "Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim" toplantısında "eğitimde iyi örnekler ve özgün fikirler" statüsünde değerlendirilen Yeşil Vagon, dünyada eşi benzeri olmayan bir proje ve dünya çapında farklı ülkelerde de hayata geçirilebilecek sürdürülebilir bir eğitim metodu olarak örnek gösterildi.

REC Türkiye Direktörü Dr. Sibel-Sezer Eralp, Milli Eğitim Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bosch Ev Aletleri'nin desteğiyle beş yıldır devam eden projede Yeşil Kutu eğitimlerinin bir kerelik değil, uzun vadeli, sürdürülebilir ve geliştirilebilir bir etkinlik olduğunu ve Yeşil Vagon uygulaması sayesinde, Türkiye'nin dünya için ilham kaynağı haline geldiğinin altını çizdi.

Yeşil Kutu, öğrencileri birer bilgi deposu haline çevirmek yerine, temel çevrecilik değerlerinin ve davranış biçimlerinin gelişmesini sağlayacak şekilde tasarlandı. Bu nedenle Yeşil Kutu ayrı bir ders içeriği olarak uygulanmıyor. Her branştan öğretmen ve eğitimcilerin, var olan derslerin

içeriğiyle çevre bilinci arasında bağlantı kurup, öğrencilerle karşılıklı çözümler geliştirilmesine yardımcı oluyor.

Türkiye'ye Özgü İçerik Geliştirildi

Yeşil Kutu'nun kapsamında yer alan "çevrenin öğeleri", "tehditler ve baskılar", "insan etkinlikleri ve etkileri", "küresel sorunlar" ve "değerler" ana başlıklarında yer alan etkinlikleri, Türk eğitim sistemine uyarlamak için oluşturulan çalışma grubunda Milli Eğitim Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, REC, Kuş Araştırmaları Derneği, Doğa Derneği, TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisi çalışanları, akademisyenler ve çevre eğitimi uzmanları yer aldı. Çalışmalar sırasında bu grup dışından birçok uzman da çalışmalara katkıda bulundu. Oluşturulan yeni içerikte yer alan bazı konular şöyle: Maddenin doğası, canlılar çeşitlidir, gezegenimiz, canlılar ve doğayla etkileşimleri, yaşamımızı yönlendiren elektrik, sürdürülebilir kalkınma.

Yeşil Kutu ve İklim Değişikliği Sergisi

Bosch Ev Aletleri'nin sponsorluğu bunlarla da sınırlı kalmadı. Proje, 4 Ekim 2011- 15 Ocak 2012 tarihleri arasında **santralistanbul**'da yer alan İklim Değişikliği Sergisi'nde yer alan ve serginin uygulama ortamı olan REC Türkiye'nin gerçekleştirdiği atölye çalışmalarındaki yerini de aldı. Bosch Ev Aletleri'nin verdiği destekle, sergi ziyaretçileri iklim değişikliği, bireysel farkındalıkların artırılması ve önlemler alma konusunda harekete geçmelerinin cesaretlendirilmesini kapsayan Yeşil Kutu Eğitim projesinden ücretsiz olarak yararlandı. Bu platformda öğretmenler kendi aralarındaki etkileşimi artırırken, öğrenciler de bu etkileşimden çıkan bilgi ve verileri daha iyi özümseyip, farklı deneyimlerden farklı kazanımlar elde ediyor.

Bosch “Doğa Dostu Teknoloji” Yaklaşımı ile Enerji Tasarrufunda Lider

Doğa, toplum ve gelecek nesillere karşı sorumluluklarının bilinciyle hareket eden Bosch, insan sağlığına ve güvenliğine saygıyı ve doğal kaynakları ekonomik kullanmayı temel prensibi olarak benimsiyor; doğal kaynakları daha verimli kullanabilmek için bütün ürünlerini, yüzde 95 geri dönüşümlü malzemeden üretiyor. “Doğa Dostu Teknoloji” yaklaşımı ile enerji ve su tasarrufunda öncü bir rol üstlenen Bosch Ev Aletleri, tüm Türkiye’yi, 11-18 Ocak Enerji Tasarrufu Haftası kapsamında, hayata daha çevreci bir başlangıç yapmaya ve Bosch’un yeni nesil doğa dostu ürünleri ile hem çevreye hem de aile bütçesine katkı sağlamaya çağırırdı.

Doğa, toplum ve gelecek nesillere karşı sorumluluklarının bilinciyle hareket eden Bosch, insan sağlığına ve güvenliğine saygıyı ve doğal kaynakları ekonomik kullanmayı temel prensibi olarak benimsiyor; doğal kaynakları daha verimli kullanabilmek için bütün ürünlerini, yüzde 95 geri dönüşümlü malzemeden üretiyor. “Doğa Dostu Teknoloji” yaklaşımı ile enerji ve su tasarrufunda öncü bir rol üstlenen Bosch Ev Aletleri, tüm Türkiye’yi, 11-18 Ocak Enerji Tasarrufu Haftası kapsamında, hayata daha çevreci bir başlangıç yapmaya ve Bosch’un yeni nesil doğa dostu ürünleri ile hem çevreye hem de aile bütçesine katkı sağlamaya çağırırdı.

“Yaşam İçin Teknoloji” sloganıyla günlük yaşamımızı ve geleceğimizi iyileştiren teknolojiler sunan Bosch Ev Aletleri, özellikle 1990’dan bu yana çevre temalı ürünlere yöneldi ve ürünlerin sağladığı enerji verimliliğini her sene artırdı. Bosch, çamaşır makinelerinde, bugün 1996 yılına kıyasla yüzde 38’e varan enerji tasarrufu sağlarken, kurutma makinelerinde yüzde 62’ye, bulaşık makinelerinde yüzde 50’ye, elektrikli fırınlarında yüzde 43’e, buzdolaplarında yüzde 63’e, derin dondurucularda yüzde 68’e, buzdolabı-dondurucu kombinasyonlarında ise yüzde 73’e varan enerji tasarrufu sağlıyor. Bosch’un daha temiz ve güvenli bir geleceğe yatırım amaçlı sürdürdüğü çalışmalar, su tüketiminin azalmasında da kendini gösteriyor. Bugün Bosch çamaşır makineleri 1996 yılına oranla yüzde 29’a, Bosch bulaşık makineleri ise yüzde 63’e varan su tasarrufu sağlıyor.

Bosch ev aletleri, dünyanın en yüksek verimli elektroniklerini tüketiciye kazandırmaya devam ediyor. Bosch’un büyük oranda enerji tasarrufu sağlayan ürünleri, dünyanın enerji

verimliliği en yüksek kurutma makinesi Bosch EcoLogixx 7'den, yine dünyanın en tasarruflu ürünlerinden biri olan Bosch Active Water Eco2 bulaşık makinesine kadar geniş bir yelpazede tüketiciyle buluşuyor.

Bosch, Yeni Enerji Sınıfı Etiketini Kullanımını Avrupa ile Birlikte Türkiye'de de Başlattı

Enerji ve su tasarrufunda öncü bir rol üstlenen Bosch Ev Aletleri, Avrupa Birliği tarafından büyük bir yenilik olarak sunulan ve 2012 itibarıyla tüm AB ülkelerinde zorunlu hale gelen yeni enerji sınıfı etiketlerini şimdiden kullanmaya başladı. A+, A++ ve A+++ enerji sınıfı etiketine sahip elektrikli ürünler, A enerji sınıfındaki ürünlere kıyasla yüzde 60'lara varan oranlarda daha fazla enerji tasarrufu sunuyor.

Soğutucular yılın 365 günü, 24 saat çalıştığı için hem doğanın hem aile

bütçesinin korunması adına, hangi enerji sınıfında olduğu büyük önem taşıyor. Bosch, eski enerji sınıfı etiketinde soğutucu cihazlar için mevcut olan A+ ve A++ enerji etiketlerine yeni uygulamayla, A+++ olmak üzere bir üst sınıf daha ekledi. A++ enerji sınıfı bir soğutucu cihaz, aynı boyutlarda A enerji sınıfı etiketi olan bir cihaza göre yüzde 40 daha az enerji harcıyor.

Yeni enerji sınıfı etiketinde, çamaşır makineleri için A+, A++, A+++ olmak üzere üç yeni verimlilik sınıfı eklendi. A+++ enerji sınıfı, A enerji sınıfı cihazlardan yüzde 32, A++ ise yüzde 24 daha az enerji tüketimi gerçekleştiriyor.

Bulaşık makinelerindeki en yüksek enerji verimlilik sınıfı olan A+++ , A enerji sınıfı cihazlardan yüzde 30; A++ enerji sınıfı cihazlar ise, A enerji sınıfı cihazlardan yüzde 21 daha az enerji tüketiyor.

Elektrik ve Suyun Faturasını Dünya'ya Ödetmeyen Makine: Bosch Active Water Eco²

Bosch, dünyanın en tasarruflu ürünlerinden biri olan yeni SMS69U38EU model Active Water Eco² bulaşık makinesini tüketicilerinin beğenisine sunuyor. Yeni Bosch bulaşık makinesine, dünyanın en tasarruflu ürünlerinden bir olmasını sağlayan özelliği hem elektrik hem de su tüketim değerlerinin son derece düşük olması. A enerji sınıfı bulaşık makineleri 13 kişilik bulaşık için yıkama başına 1,05 kWh harcıyor. Bu da yıllık ortalama 280 yıkama için 294 kWh enerji tüketimi anlamına geliyor. A+++ enerji sınıfı yeni Bosch SMS69U38EU, aynı miktardaki bulaşığı yıkama başına sadece 0,67 kWh, yıllık hesapla 195 kWh'lık elektrik harcıyor. Bosch ActiveWater Eco²'nin fark yaratan diğer özellikleri şöyle:

● Zeolit minerali, nemi hapsedip enerjiye çevirebilme özelliğine sahip. Bu değişken yapıdaki

mineral sayesinde bulaşıklar çok daha hızlı bir şekilde, çok daha az enerji tüketilerek kurutuluyor.

● Devrim yaratan bardak koruma sistemi (GlassProtec) ve parlak kurutma özel fonksiyonu (Shine & Dry) ile hem bardaklarınız korunuyor hem de daha etkin kurutma ile daha yoğun parlaklık elde ediliyor.

● VarioDrawerPlus 3 adet yeni yerleştirme alanı ile bulaşık makinesinde tasarrufu ve esnekliği en üst düzeye çıkartıyor. Bu sayede makineye 14 kişilik bulaşık yerleştirilebiliyor.

● IntensivZone fonksiyonu, alt sepetteki su basıncını artırarak hijyen konusunda üstün performans sağlıyor. HygienePlus fonksiyonu, yıkama süresince bulaşıkları daha uzun süre yüksek sıcaklığa tabi tutarak, bakterileri %99,9 oranında yok ediyor.

Çamaşır Kurutmak Artık Pratik ve Ekonomik: Bosch EcoLogixx 7

Kışın yağışlı ve soğuk havalarda çamaşırların dışarıda kuruması çok uzun zaman alırken, hava kuru bile olsa çamaşırları, dışarıda kurutmak, hijyenle ilgili pek çok tehlikeye neden oluyor. Oysa eşsiz ActiveAir teknolojisi ile üretilen Bosch EcoLogixx 7 hava yoğunlaştırmalı kurutma makinesi, çamaşırları dışarıda kurutmaktan kaynaklanan toz, kir, is, egzoz gazları gibi zararlı etkenlerden koruyor ve kullanıcıyı çamaşır asma, kurutma, toplama gibi uğraşlardan kurtararak zaman tasarrufu da sağlıyor. EcoLogixx 7 kurutma makinesi, kilogram başına sadece 0,23 kW saat enerji harcaması ile A enerji sınıfından bile yüzde 50 daha fazla tasarruf sağlıyor ve dünyanın enerji verimliliği en yüksek kurutma makinesi olma özelliği taşıyor. Doğa ve aile bütçesi dostu bu makine aynı zamanda Bosch'un çamaşır makineleri ile uyumlu buz mavisi LCD ekran tasarımıyla da dikkat çekiyor. Ayrıca, Türkçe panel ve yenilenen program seçim düğmesi ve menü tuşları ile de büyük kullanım kolaylığı sunuyor.

Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü Neylan Süer, "Bosch, 90'lar da başlattığı Enerji Etiketini uygulaması ile ürünlerinin harcadığı enerji miktarları konusunda tüketicilerini bilgilendiren ve Türkiye'yi Enerji Etiketini ile tanıştıran ilk markadır. Daha az enerji ve daha az su tüketimine odaklanan yaklaşımı ile Bosch, bugün 15 yıl önceye kıyasla, elektrik tüketiminde yüzde 73, su tüketiminde yüzde 63'e varan tasarruflu ürünler sunuyor. Yeni enerji sınıfı etiketlerinde, ürünlerin sahip olduğu enerji verimlilik sınıfından desibel cinsinden ses seviyesine kadar tüketiciyi detaylı olarak bilgi sahibi yapacak tüm veriler kullanılıyor" şeklinde konuştu. ○

Bu bir ilandır

Siemens Ev Aletleri Pazarlama Müdürü Ayşe Özkaya: “Türkiye İki Yıldır Önemli Bir Dönüşüm Yaşıyor”

Aletler küçük ama toplam sarfiyatları oldukça büyük. Herkesin evinin ayrılmaz parçası olan beyaz eşya ve elektronik cihazlardan bahsediyoruz. Siemens Ev Aletleri Pazarlama Müdürü Ayşe Özkaya, elektrik fiyatlarındaki artış doğrultusunda, tasarruflu aletlere yönelik talebin giderek artacağını söylüyor.

Genel olarak ev eşyalarının enerji tüketimi hakkında bilgi verebilir misiniz?

Evlerdeki elektrik tüketiminin yüzde 46'sı, elektrikli ev aletleri tarafından gerçekleştiriliyor. Dolayısıyla su ve enerji tüketiminden tasarruf sağlayan çevreci ürünler doğal kaynakların korunması açısından önemli avantajlar sunuyor. Ev aletlerinin çevreci özellikleri, evlerdeki enerji tüketiminin minimum düzeye indirilmesi kadar, karbon salımının azaltılması açısından da büyük önem taşıyor. Özellikle hanelerdeki iyi yalıtım koşulları ve ev aletlerinin sahip olduğu ileri teknoloji, elektrikli ev eşyalarının karbon salımının azaltılmasına destek oluyor. Çevrenin ve doğal kaynakların sürdürülebilirliği konusunda tüketici bilinci güçlendikçe, çevreci ürünlere ilgi ve talep de giderek artıyor. Tabii bunda, özellikle ev aletleri sektöründe sunulan enerji tasarruflu ürünlerin giderek çeşitlenmesinin de etkisi var.

Son zamanlarda enerji verimliliği konusunda gerçekten çok önemli gelişmeler yaşandı; yaşanıyor. Peki bu verimliliğin getirdiği toplam kazanç konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Türkiye’de enerji verimliliği trendi doğrultusunda son iki yıldır hızlı bir dönüşüm ve kabullenme yaşanıyor, oysa bu konu özellikle son beş yıldır tüm dünyada yükselen trend haline geldi. Türkiye’de son yıllarda bir yandan enerji ve su tüketimi açısından verimli ürünlerin satışı artarken, tüketici gözünde de bu konu giderek daha da önem kazanıyor. Özellikle de elektrik fiyatlarındaki artış doğrultusunda bu yönelimin potansiyelinin yüksek olduğunu görüyoruz.

“Ne kadar ihtiyaç, o kadar tüketim” mantığıyla ortaya koyduğumuz ecoPlus yaklaşımımız ile 1990’ların başından bu yana yürüttüğümüz ürün geliştirme çalışmaları sonucunda soğutma, yıkama, durulama ve pişirme alanlarının tümünde tüketim değerlerini mümkün olan en az seviyeye çekiyor ve en üst düzeyde tasarruf sağlıyoruz. Bu oran enerji tüketiminde soğutucularda yüzde 69'lara, fırınlarda yüzde 43'lere, bulaşık makinelerinde yüzde 50'lere, çamaşır makinelerinde yüzde 38'lere, kurutma makinelerindeyse yüzde 62'lere varıyor. Su tüketimindeyse, bulaşık makinelerinde yüzde 60'a, çamaşır makinelerinde ise yüzde 29'a varan tasarruf oranlarına ulaşabiliyoruz.

Siemens Ev Aletleri olarak bu konuda ne gibi çalışmalar yürütüyorsunuz? Hem üretim süreçleri hem de ürünlerin nitelikleri açısından...

Doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması, bunun için üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirmek öncelikli konularımız arasında yer alıyor. Sahip olduğumuz ileri teknolojileri su ve enerji tasarrufu sağlayan, çevre dostu ürünler geliştirmek için kullanırken, tüketicileri çevrenin korunması için yapılabilecekler konusunda bilinçlendirmeye de gayret ediyor, sosyal sorumluluk projeleri ile bu alandaki faaliyetlerimizi pekiştiriyoruz. Güçlü çevre

vizyonumuz ve 1990 yılında Ar-Ge departmanımızın kurulmasıyla daha da uzman bir kimlik kazanan çevreci ürün geliştirme çalışmalarımız bu sürece önemli bir destek sağlıyor.

Çevre alanında çalışmalarımızı 1975 yılından bu yana toplam kalite altında, üç aşamada kapsamlı bir şekilde hayata geçiriyoruz. Geri dönüşümlü ürünlerin tasarlanması, çalışmalarımızın ilk ayağını oluşturuyor. İkinci aşama olan ürün/çevre analizinde, geri dönüşümlü ürünlerin tasarımının yanı sıra kullanılan kaynak ve materyallerin en aza indirilmesini hedefliyoruz. Son aşama olan doğal kaynakların korunmasında ise üretilen cihazların en düşük seviyede su ve elektrik tüketerek çalışması sağlanıyor. Toplum sağlığını iyileştirmeyi amaçlayan Siemens, ozon tabakasına zararlı FCKW ve FKW gazlarından yüzde 100 arındırılmış ürünler üretiyor. Cihazların kullanım kılavuzları geri dönüştürülmüş kâğıtlara basılırken, tamamının ambalajlarında yüzde 100 geri dönüşüm sağlanabiliyor.

Üretim süreci sonunda fabrikalarda oluşan geri dönüşümlü atıklar ve su, laboratuvar sonuçları alındıktan sonra tekrar kullanılıyor. Fabrikadaki ısıtma sistemleri enerji verimliliğini maksimum düzeyde sağlayacak şekilde oluşturuluyor ve elektrik tüketiminin minimum seviyelerde tutulması sağlanıyor. Böylece minimum doğal kaynak tüketimi ve atık seviyesiyle daha temiz bir çevre ve gelecek hedeflerine katkıda bulunuyor. Özel bir boyut ve kâğıtla bayi ve tüketicilerimize yönelik hazırladığımız çevre kitapçığımız da bu konuyla ilgili dikkat çeken çalışmalarımız arasında yer alıyor.

2011 yılında piyasaya sunduğumuz ve yükselen çevre bilincine paralel olarak sadece Avrupa'da değil, Türkiye'de de tüketicilerden büyük ilgi gören ecoPLUS ürünlerimizin başında, dünyanın ilk akıllı dozaj sisteminden kaynaklanan

“Müzenin açıldığı 2007 yılından bu yana, santralistanbul Enerji Müzesi’nde, Siemens sponsorluğunda ‘Gelecek=Çocuk ve Enerji’ eğitimleri düzenliyoruz. Program kapsamında 3-6 yaş, 7-12 yaş, 13-15 yaş ve 16-18 yaş olmak üzere dört gruba, farklı içerikler sunuluyor”

çevreci özelliğiyle dikkat çeken WM14S840TR model i-Dos çamaşır makinesi geliyor. Siemens i-Dos akıllı dozaj sisteminde, 20 yıkama için çamaşır makinesinin deterjan gözünü 1,3 litrelik sıvı deterjan ile doldurmak yeterli. i-Dos teknolojisi, kumaşın cinsine, yüküne ve sudaki kireç oranına göre optimum deterjan ve su kullanımıyla çevreyi düşündüğünü kanıtlıyor. Siemens i-Dos çamaşır makinesi, temizlik teknolojileri alanında faaliyet gösteren bağımsız wfk Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan bir çalışmaya göre, su tüketimini yılda 7062 litre kadar azaltarak, A+++ enerji sınıfıyla doğal kaynakların etkin kullanımı konusunda örnek bir performans sergiliyor.

Bunun dışında Siemens’e ait bir buluş olan Zeolit kurutma teknolojisi sayesinde her damla sudan daha fazla performans elde eden ve sadece 7 lt su kullanarak, A+++ enerji sınıfına sahip olan Siemens jetMatic eco bulaşık makineleri ve kendi kendini temizleyen filtresi sayesinde sadece A-%50 enerji tüketen WT 46 W 561 TR model Siemens kurutma makinelerinin ise ilgi gören ürünlerimiz arasında yer aldığını söyleyebiliriz.

Son olarak, santralistanbul Enerji Müzesi’yle birlikte, çocuklara yönelik gerçekleştirdiğiniz çalışmalarından söz edebilir misiniz?

Müzenin açıldığı 2007 yılından bu yana, santralistanbul Enerji Müzesi’nde, Siemens sponsorluğunda “Gelecek=Çocuk ve Enerji” eğitimleri düzenliyoruz. Program kapsamında 3-6 yaş, 7-12 yaş, 13-15 yaş ve 16-18 yaş olmak üzere dört gruba farklı içerikler sunuluyor. Eğitimlere öğretmen ve öğrenciler birlikte katılıyor. Yaklaşık 25 kişilik gruplar halinde gerçekleştirilen eğitimler, yaş gruplarına göre 1,5-2 saat sürüyor. Eğitim, Enerji Müzesi içinde yer alan “Enerji Oyun Alanı”nda, tüm yaş gruplarının ilgisini çeken elektrik ve enerji temalı etkileşimli oyunlarla sona eriyor. Eğitim programı içinde çamaşır makinesi, ütü, bilgisayar gibi elektrikli ev aletlerinin ne kadar enerji harcadıkları bilgisinden hareketle geliştirdiğimiz bir grup oyunu oynatıyoruz. Üzerinde çeşitli beyaz eşya resimleri ve enerji tüketim miktarlarının yer aldığı kartlarla, çocukların etkileşimli bir ortamda, yaşayarak çevre bilinci kazanmalarına destek sağlıyoruz. Çocuklar, kartlar aracılığıyla hangi beyaz eşyanın ne kadar enerji tükettiğine ilişkin fikir yürütüyor. 2010-2011 eğitim öğretim döneminde düzenlediğimiz oyunlarda 11 bin 800 öğrenciye kart dağıttık. Bu dönemde eğitimlerimize toplam 3.818 öğrenci katıldı. “Gelecek=Çocuk ve Enerji” eğitimlerimiz 2012 yılında da devam edecek. ○

Termit, Yalıçapkını ve Diğerleri... BIYOMİMİKİRİ

Tasarım, mühendislik, mimari, inşaat, yönetim stratejileri, Ar&Ge ve inovasyon gibi birçok alanda her geçen gün giderek popüleritesi artan bir bilimsel yaklaşım olan biyomimikri sayesinde birçok problemimize sürdürülebilir yanıtlar bulabilir miyiz? Bunun için, yalıçapkını, baykuş, termit ve mercan resiflerine bakmak yeterli gibi...

 Zeynep YURTKURAN

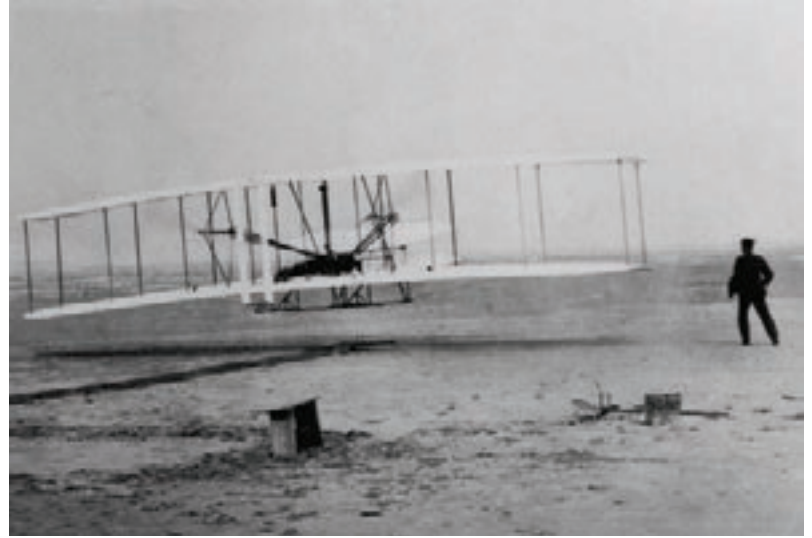
Biyomimikri'nin popülerleşmesinde önemli rol oynayan Janine M. Benyus.

insanoğlu doğanın bir parçası ama aynı zamanda doğaya hükmetme, kendi kurduğu tökezleyen sistemini devam ettirme çabasında. Biyomimikri; yani doğayı taklit etme sanatı, işte tam bu noktada imdada yetişiyor. İyi inceleyebildiğinizde, doğadaki canlıların 3,8 milyar yıllık bilgelikle, dünyamızın fiziksel ve kimyasal kurallarına yönelik geliŐtirdikleri yaŐamsal sorunlarına m kemmел çözümler geliŐtirdiklerini görebilirsiniz. Eğer Şu an en ciddi problemler olarak karşımıza çıkan; aşırı seragazı salımlarına neden olan yaşam tarzımız, atık çöplüğüne d nd rd ğ m z **okyanuslar, bulaşıcı hastalıklar** ve **obezite** gibi aslında insanın kendisinin yarattığı sorunlara çözümler üretmek istiyorsak, ilk yapmamız gereken pencereden dışarı bakmak. Doğayı gözlemek ve canlıların var olduklarından beri süregelen yaŐamsal öğretilerini iyi gözlemek bize birçok sorunun cevabını sunuyor. Tasarım, mühendislik, mimari, inşaat, yönetim stratejileri, Ar&Ge, inovasyon vb. birçok alanda pop l ritesi her geçen gün giderek artan bilimsel bir yaklaşım olarak karşımıza çıkan biyomimikri sayesinde birçok problemimize **sürdürülebilir yanıtlar** bulabileceğimiz her geçen gün artan başarılı  neklerle destekleniyor.

Yunanca'da "**bios**" (hayat, yaşam) ve "**mi-mesis**" (taklit) anlamına gelen kelimelerin birleŐtirilmesiyle anlam kazanan **Biyomimikri** (Türkçe'ye *Biyometik* olarak da evirenler var) kavramı ilk olarak Amerikalı mühendis **Otto Schmitt** tarafından literatüre kazandırıldı. 1950 yılı öncesinde mühendisliğin birçok alanında farklı seviyelerde kullanılan biyomimikri yaklaŐımının en güzel tarihi  neklerinden birisi de hiç kuşkusuz ilk uak tasarımları. **Leonardo da Vinci**'nin kuŐların anatomisini ve uçuŐlarını inceleyerek insanları uçurma isteği sonucu yaptığı teknik çizimler ve araştırmalar, onun ardından gelen **Wright KardeŐler**'e de ilham kaynağı oldu. Güvercinlerin uçuŐlarıyla ilgili detaylı araŐtırmalarıyla Leonardo'nun çizimlerini geliştiren Wrigth KardeŐler ilk uçağı 1903'te tamamlayarak, uçurdular.

Biyomimikri kelimesi ve kavramı, 1997

yılında **Janine M. Benyus** tarafından yazılan "**Biomimicry: Innovation Inspired by Nature**" (Biyomimikri: Doğadan Esinlenen İnovasyon) kitabıyla daha da yaygınlaştı ve tanınmaya başladı. Benyus'un tanımladığı gibi; doğa, insanoğlunun fiziksel olarak yapamayıp aklını kullanarak yapmaya çalıştığı; uçmak, okyanusların en derinlerinde ya da en yükseklerde yaŐamak, mucize materyaller oluşturmak, karanlıkta ışık samak, güneş enerjisini yaŐamsal enerjiye dönüştürmek ve düŐünebilen beyni yaratmak gibi oldukça zor işleri en iyi Şekilde yapabiliyor. Benyus'un kitabında bu konu ile ilgili çok güzel ve uygulanmıŐ  nekler mevcut. İŞte onlardan birkaç tanesi...

Hem da Vinci, hem de Wright kardeŐler, uçan bir makine yapmak için tabii ki kuŐların kanat sistemlerini uzun süre incelediler ve Biyomimikri'nin temellerini attılar...

Keşke ısıtma ve soğutma için klimalar geliştirmeden önce, mühendisler termitlerin evlerini inceleyebilselerdi. Çöl sıcaklıklarında yaşayabilmek için olağanüstü bir yaratıcılık sergileyen termitlerin evleri, Zimbabwe'deki The East Gate Center binasına ilham kaynağı oldu.

Termitlerin Evlerine Bak!

Her sene giderek daha da sıcak geçen yaz aylarında genellikle çözüm olarak gidip klima taktırmayı tercih edebilirsiniz. Çevreci yanınızdan dolayı enerji verimli ve ekonomik olsun diye mümkünse A sınıfı olanlardan değil mi? Aslında bu yaklaşımlarımız kesin bir çözümün ötesinde günü kurtarma eylemi. Size dünyadan

sürdürülebilir güzel örneklerden biri olarak sıcak bir iklime sahip **Zimbabwe**'de yapılan **The Eastgate Centre** binasının mimarisinden bahsetmek istiyoruz. **Termitlerin** 1,6-40°C arasındaki hava sıcaklıklarında sabit ısıyı koruyabilen evlerindeki doğal havalandırma sistemine benzer şekilde tasarlanan binanın inşaat malzemeleri, duvar kalınlıkları, baca özelliğinde pencereler ve açık renkli duvar boyaları ile ışığı yansıtma gibi temel fiziksel prensiplere dayanılarak yapıldı. The Eastgate Centre binasının havalandırması dışarıdaki havanın çok sıcak ya da soğuk olmasından bağımsız olarak, zeminden en tepedeki baca sistemine doğru sürekli bir hava akışı olacak şekilde sağlanıyor. Hava sürekli olarak fanlar yardımıyla dışarıdan birinci kata çekiliyor, daha sonra iki bina arasında omurga gibi oturtulan dikey borulara iletilerek her kattaki tavandan bayat havayı alıp temiz havayı içeri göndererek en tepedeki bacaya kadar ilerliyor. Bu teknoloji sayesinde Eastgate Center binası kendi boyutundaki diğer binalara oranla yüzde 10 enerji tasarrufu sağlıyor ve sahiplerine sadece klima sistemi taktırmadıkları için 3,5 milyon Dolar kazandırıyor. Bu nedenle diğer binalara oranla yüzde 20 indirimli kiralık ofisler de bulmak mümkün.

Kuşlar Kadar Hızlı ve Sessiz...

Japon yapımı olan **Shinkansen** şu an dünyanın en hızlı treni. Shinkansen'in en önemli özelliği tahmin edeceğimiz üzere çok hızlı ve şaşıracağınız üzere oldukça da sessiz olması! Shinkansen tasarlanırken "biyomimikri" prensibinden yola çıkan tasarımcılar ve mühendisler **baykuşlardan** esinlendiler. Baykuşlar tüm kuşlar içinde en sessiz ve hızlı uçuculardan. Bunu ise tüylerinin özgün yapısı ile sağlıyorlar. Tırtıklı tüy yapıları hava akımında küçük girdaplar oluşturuyor ve bu sayede büyük girdapların neden olduğu ses olayı ortadan kalkıyor. Burada geliştirilen bir başka önemli teknoloji ise "girdap jeneratörü". Trende oluşturulan girdap enerjisi, kablolar ile elektriğe dönüştürülebilir. Japon araştırmacılar ve tasarım ekibi, hızlı trenlerin diğer bir problemi olan tünel

çıkışlarında oluşan düşük seviye sonik patlamalar için çözümlerse, güzelliklerinden bakmaya doyamadığımız kuş cinsleri olan **yalıçapkınlarını** incelediklerinde bulmuşlar. Yalıçapkınlarının gaga yapısı, havadan suya geçişte, düşükten yükseğe doğru oluşan direnç ortamına karşı minimum enerji kaybı ile dalmasını sağlıyor. Shinkansen treni için en ideal tasarım bu şekilde yapıldı.

Biyomimikri ile Enerji Yaprakları

Güneş enerjisinin kullanımında geliştirilen **fotovoltaik** sistemler de, yaprağın güneşi kullanarak enerji üretiminin taklidi sayılabilir. Günümüzde yapılan araştırmalardaki amaç uygun fiyatlı ve taşınabilir elektrik üreten sistemler geliştirmek. Doğaya baktığımızda yapraklar katalizör moleküller sayesinde bir dizi kimyasal reaksiyon oluşturarak suyu hidrojen ve

oksijene parçalayarak enerji elde ediyor. **Yapay yapraklar** olarak da tanımlanabilecek bu panellerde klorofil yerine karbon kullanılarak, aynen yapraktaki gibi birçok su-jel bazlı hücreden oluşan bütünleşik bir sistem oluşturuluyor. Gerçek yapraklardakine benzer olarak tasarlanan sistemin çalışma prensibinde hidrojen ve oksijen birbiri ardına dizilmiş ince silikon tabakalarını katalizliyor. Bu reaksiyonla oluşan gazlar bir yakıt hücresine gönderiliyor ve böylece kablosuz elektrik sağlanıyor. Rakamlarla ifade edecek olursak modern bir şehirli evinin ihtiyacı olan günlük 30KW elektriği bu sistemle üretebiliyorsunuz. Bu sistemler sayesinde belki de yakın bir gelecekte cep telefonu ve taşınabilir bilgisayarlarımızı şarj etme derdinden kurtulacak, hesap makinelerimiz gibi güneş enerjisiyle çalıştırabileceğiz. ○

Saatte 300 km hızla ve büyük bir sessizlikle gidebilen Seri 500 Shinkansen Hızlı Treni'nin biyomimikrik tasarımı sayesinde hava basıncı yüzde 30, elektrik kullanımı yüzde 15 oranında azaltılmış ve aynı zamanda hızı da yüzde 10 artmış.

Durban: “Ubuntu” mu, İklim Değişikliğinin Yeni Jeopolitiği mi?

Tozu dumanı hâlâ tam olarak kalkmayan Durban’ın izini sürmeye devam ediyoruz. Türkiye’de uluslararası iklim jeopolitiğini en iyi izleyen akademiklerden biri olan Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Semra Cerit Mazlum’un süreci anlamak için neredeyse rehber niteliğindeki bu uzun ve ayrıntılı değerlendirmesini okurlarımızla paylaşıyoruz.

 Doç. Dr. Semra CERİT MAZLUM

Durban'da 28 Kasım-9 Aralık 2011 tarihleri arasında toplanan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (BMİDÇS) 17. Taraflar Konferansı (TK-17-COP17), Kyoto Protokolü'nün 7. Taraflar Buluşması (TB-7-CMP7) ve yan organların toplantılarından oluşan **BM İklim Değişikliği Konferansı**, dramatik anların yaşandığı uzatma saatlerinde, son dakika uzlaşmaları sonucunda alınan kritik ama yoruma açık kararlarla dünyayı önceki yıllarda olduğu gibi benzer sorularla baş başa bırakarak sona erdi. Konferansın başarılı olup olmadığı, kimin kazandığı ya da kaybettiği gibi subjektif yanıtlara açık olanları bir tarafa bırakarak, Konferans'ın küresel iklim değişikliğiyle mücadele amaçlı uluslararası rejimin geleceği açısından ne anlam taşıdığı sorusuna yanıt vermeye çalışmak gerekiyor. Zira Durban Konferansı'nı "tarihsel" kılan nedenlerden biri de iklim değişikliği rejiminin yapısında Kopenhag'da (TK-15) başlatılan dönüşüm sürecinin ilerleyeceği yolun işaretlerini koymuş olmasıdır. İklim değişikliği politikasının yeni yönünü, Durban Paketi'nin başlıca sonuçları üzerinden izlemek mümkün görünüyor.

Kyoto Protokolü: Bir Dönem Daha

Beklentilerin bilinçli olarak düşük tutulduğu Durban Konferansı'nda sonuca bağlanması gereken en önemli konulardan biri kuşkusuz Kyoto Protokolü'nün kaderiydi. Yaşam destek ünitesinde tutulduğu söylenen Protokol'ün 2012 sonrasında yeni bağlayıcı salım azaltım yükümlülükleriyle varlığını sürdürmesi yönünde alınacak karar, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda siyasal kararlılığın göstergesi olmak kadar, Protokol'le oluşturulan piyasa mekanizmalarının sürekliliği açısından da önem taşıyordu. Kon-

feransın normal süresini aşan ikinci günün son dakikalarına kadar belirsizliğini sürdüren Protokol'ün 2. yükümlülük dönemi (KP2YD) hakkındaki karar, Avrupa Birliği'nin Durban gündemine damgasını vuran yol haritasındaki süreyle ilgili koşulda esneklik göstermesi sonrasında sağlanan uzlaşmayla alınabildi. Sonuçta, sivil toplum örgütlerinin ve Konferans'a başkanlık eden Güney Afrika'nın korktuğu olmadı, Kyoto Protokolü Afrika topraklarına gömülmedi fakat Sözleşme kapsamında alınan diğer kararlarla Durban'da bir anlamda Protokol'e ömür biçilmiş oldu. Taraflar, KP2YD'nin 1 Ocak 2013'te başlaması ve yükümlülük dönemi süresinin 2012'de Katar'da belirlenmesini kararlaştırdı. Böylece, Katar'daki görüşmenin sonucuna bağlı olarak, Protokol'ün 2017'ye ya da 2020'ye kadar sürecek 2. Yükümlülük Dönemi (2YD) kurtarılmış oldu. Fakat Durban'da kabul edilen bu kararlar 2YD'ye sorunsuzca geçilebileceği sonucunun çıkarılmaması gerekir. Her şeyden önce, 2YD'nin geçerlik kazanabilmesi için Protokol'de ve eklerinde yapılması gerekli değişikliklerin Katar'da kabul edilmesi gerekiyor. Tarafların üstlenecekleri salım sınırlama veya azaltım hedeflerini içeren EK-B'de, kontrole tabi seragazlarını içeren EK-A'da ve yeni yükümlülüklerin uygulanabilir hale getirilmesi için Protokol'ün ilgili hükümlerinde yapılması gerekli değişiklikler yalnızca not edildi; kabul kararı gelecek yıla bırakıldı.

1 Mayıs'a Kadar Vaktiniz Var!

Katar'da gerçekleştirilecek TB-8'de sonuca bağlanması beklenen önemli konu kuşkusuz Tarafların Kopenhag Mutabakatı uyarınca açıkladıkları salım azaltım vaatlerinin sayısallaştırılmış salım sınırlama veya azaltım hedeflerine (QELROs) dönüştürülerek izin verilebilir salımların (ayrılmış miktar) belirlen-

mesidir. Durban kararı, yükümlülük üstlenecek tarafları sayısal hedeflerine taban oluşturacak bilgileri 1 Mayıs 2012'ye kadar bildirmeye çağırıyor.

KP2YD'nin birincisinden olası bir farka sahip olacağını belirtmekte fayda var. İlgili kararın giriş bölümünde EK-I ülkeleri salımlarının 2020'ye kadar %25-40 aralığında azaltılması gereğine işaret edilmişse de, mutlak salım azaltım oranının belirlenmesi TB-8'e bırakıldı. Ancak bunun gerçekleştirilebilirliği oldukça kuşku. Protokol'ün EK-B listesindeki yüksek salımlı EK-I ülkelerinden Rusya ve Japonya'nın yükümlülük üstlenmeyeceklerini çok önceden açıkladığı, Kanada'nın çekildiği, ABD'nin dışında kalacağını kesin olduğu, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın katılımlarının belirsizliğini koruduğu 2YD'de, EK-I ülkeleri için toplam bir salım azaltım oranı belirleme çabası gerçekçi olmayacak. 2YD'de Kyoto Kulübü olarak anılan AB, Norveç ve İsviçre gibi küresel salımlar içinde görece düşük bir paya sahip az sayıda EK-I tarafının bağlayıcı azaltım yükümlülüğü üstleneceği açık. Üstelik küresel salımların %11'inden sorumlu olan AB, açıkladığı gibi salımlarını 2020'ye kadar %20 oranında indirirse de bunun iklim değişikliğiyle mücadeleye katkısı oldukça sınırlı. AB'nin %20 hedefinin 1990'daki gibi 15 değil, salımları hâlihazırda 1990'nın %15,5 altında olan 27 birlik üyesi için (EEA, 2011) geçerli olduğu hatırlandığında, bu oranın düşüklüğü kendiliğinden ortaya çıkar. Durban'daki kararlılığıyla KP2YD'ni mümkün kılan AB'nin, Kopenhag'da kaybettiği liderlik iddiasını geri kazanma yolundaki bu çabasının anlamlı hale gelebilmesi için, Durban Platformu'nun kabul edilmesi dolayısıyla, resmi belgelerinde verdiği söz gereği 2020 hedefini %30'a çıkarması beklenir. Fakat Protokol değişikliğini onaylamak

konusunda aynı istekliliği göstermeyebileceği yolunda şimdiden çıkan haberler, bunun gerçekleşebilirliği konusunda kuşku yaratıyor. Başta da işaret edildiği gibi, Durban Platformu müzakerelerinin sonucuna bağlı olmak kaydıyla, Kyoto Protokolü'nün 2020'de son bulacağını tahmin etmek güç değil...

Durban Platformu: Bali Yol Haritası'nın Sonu mu?

Başta ABD olmak üzere taraflardan bir bölümü Durban'ı bir uygulama konferansı olarak görmüştü. Buna göre, TK-17'nin asıl işlevi **Kopenhag Uzlaşması** içinde not edilmekle yetinilen, Cancun Anlaşmaları'yla kabul edilerek çalışma programına bağlanan **Yeşil İklim Fonu, Uyum Komitesi, Teknoloji Mekanizması** gibi yeni organ ve uygulama araçla-

rına işlerlik kazandırılmasıydı.

AB'nin Durban gündemini şekillendiren ve küçük ada devletleri (AOSIS) ile en az gelişmiş ülkelerin (LDCs) desteğini alarak momentum kazanan "yol haritası" eksenli müzakere stratejisi, Konferans'ın beklentilerin ötesine geçmesine olanak verdi. KP2YD'ni salımlardan sorumlu başlıca ülkelerin katılacağı yeni bir anlaşmanın hazırlanması koşullarına bağlayan AB'nin yol haritası önerisi, Durban'da bu yönde yeni bir müzakere yolunun açılmasıyla sonuçlandı.

İkinci uzatma gününün ilk saatlerinde, AB ile Hindistan arasındaki uyuşmazlığın "huddle" müzakeresiyle aşılmasının ardından, 2015'e kadar tamamlanıp 2020'de uygulanmaya başlanacak ve tüm taraflar için geçerli olacak Sözleşme altında

Esneklik Mekanizmaları: Genişleyerek Devam Ediyor

KP2YD'nin kabul edilmesiyle karbon piyasalarına taban oluşturan esneklik mekanizmalarının geleceği konusunda ilgili kesimlerde oluşan endişe bir ölçüde ortadan kalktı. Taraflar, KP2YD dahil, aldıkları diğer kararlarla karbon piyasası aktörlerine süreklilik mesajı göndermiş oldular. Ayrıca, yeni bir piyasa mekanizması da oluşturuldu. Adı, niteliği, koşulları henüz belli olmayan, yalnızca Sözleşme altında işleyeceği kesinleşen bu yeni mekanizmanın, KP2YD taraflarının yükümlülüklerini yerine getirmeleri için de kullanılabileceği görülüyor. Durban Paketi ayrıca karbon tutma ve saklama projelerinin TKM altında gerçekleştirilmesinin yolunu açmış oldu. Karbon tutma ve saklama projeleri Yeşil İklim Fonu'ndan da destek alabilecek. Böylece, iklim politikasında piyasalaşma sürecine yeni bir halka daha eklenmiş oldu.

bir protokol, başka bir hukuksal araç ya da hukuksal güce sahip çıktı niteliğinde yeni bir anlaşmanın hazırlanması kabul edildi. Söz konusu anlaşmayı hazırlayacak müzakerelerin yürütülmesi için **Durban Platformu** adını taşıyan yeni bir yan organ (AWG-DP) kuruldu. Ne var ki, Durban Platformu'nun üreteceği bu yeni belgenin hukuksal statüsü belirsiz bırakıldı. Taslak kararda "protokol" veya "hukuksal araç" ifadelerine ilave olarak yer verilen, fakat AB'nin zayıf bularak çıkarılmasını istediği "hukuksal çıktı" teriminin yerini almak ve Hindistan'ın itirazını karşılamak üzere karara eklenen "hukuksal güce sahip çıktı" ifadeyle, bağlayıcı olmayabilecek bir belgeye de kapı aralanmış oldu. AB, Konferans'ın hemen ardından yaptığı açıklamada uzlaştıkları terimin bağlayıcılığı güvenceye alan bir formülasyon olduğunu iddia etse de, süreç içinde "hukuksal güce sahip çıktı" teriminin yorumu hakkında görüş ayrılıkları yaşanması kaçınılmaz. Zira terimi öneren ABD'nin konferansa dair değerlendirmelerinde bağlayıcılık değil, kapsayıcılık öne çıkarılırken (Stern, 2011), Hindistan bağlayıcı salım azaltımı konusunda söz verilmediğini dile getiriyor.

Bu Yol Bizi 3,5 °C'lik Artışa Götürür

Statüsü belirsizliğini korusa da, ortaya çıkacak anlaşmanın kesin olan yanı, salım azaltımına dönük çok taraflı önlemleri 2020'ye ertelemiş olması. KP2YD dışındaki ülkelerin 2020'ye kadar tek taraflı gönüllü önlemlerle yetinmelerine geçit veren bu seçim, iklim değişikliğinin ekolojik maliyetini ve salım azaltımının ekonomik maliyetini daha da yükseltecek. Sözleşme altında uzun dönemli işbirliği hattında (AWG-LCA) alınan kararlar gereği, Tarafların Kopenhag Uzlaşması kapsamında bildirdikleri hedeflerin izlenmesi

Sıcaklık artışlarının 2°C'nin altında tutulabilmesi açısından kritik önemde görülen, salımların zirveye ulaşacağı yıl, atmosferdeki birikimin sınırlandırılacağı oran, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin salım aralıkları gibi diğer parametreler kararda yer bulamadı.

ve raporlanması söz konusu olacağı da, bu gönüllü eylemlerin küresel salımlarda gereken sınırlamayı sağlamaktan uzak olduğu açık. UNEP'in **Salımlardaki Açığı Kapatmak** raporunda sergilendiği gibi, Kopenhag uzlaşmasındaki hedefler sıcaklık artışının 2°C'nin altında tutulması için yeterli değil (UNEP, 2011). **İklim Eylem Takip** grubu ülkelerin açıkladığı hedeflerin dünyayı 3,5°C'lik sıcaklık artışına götüren bir yol haritası anlamına geldiği uyarısında bulunmaktadır (Climate Action Tracker, 2011).

Kararın başka bir zayıf tarafı ise, 2°C hedefini destekleyen diğer güvencelerden yoksun oluşu. Sıcaklık artışlarının 2°C'nin altında tutulabilmesi açısından kritik önemde görülen, salımların zirveye ulaşacağı yıl, atmosferdeki birikimin sınırlandırılacağı oran, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin salım aralıkları gibi diğer parametreler

kararda yer bulamadı. Bali Eylem Planı'nın en güçlü yanını oluşturan, Kopenhag Uzlaşması'nda daha zayıf ifadelerle de olsa yer alan IPCC 4. Değerlendirme Raporu kaynaklı bu ölçütlerin yokluğu Durban Platformu müzakerelerinin ulaşacağı indirim hedefleri hakkında endişe yaratıyor. Bu anlamda, kararın umutla karşılanabilecek yegâne yanı, bugüne kadar açıklanan azaltım hedefleriyle sıcaklık artışını 2°C (veya 1,5°C) altında tutabilmek için gerekli azaltım oranı arasındaki **açık** hakkında duyulan **derin kaygıyı** not ederek, oluşturulan yeni sürecin **kararlılık** düzeyini yükselteceğini vurgulaması.

İklim Treni Raydan Çıkmadı; Hat Değiştirdi

Her ne kadar ivedilikle çalışmaya başlayacağı belirtilse de, Durban Platformu'nun öze dönük müzakerelere ancak 2014'te başlayabilece-

İKLİM MÜZAKERELERİ

ğini tahmin etmek güç değil. Müzakerelerin **Cancun Anlaşmaları** çerçevesinde 2013-2014'te tamamlanması öngörülen gözden geçirme sürecinin sonuçları ile hazırlanmakta olan IPCC 5. Değerlendirme Raporu'nun bulgularından yararlanacak olması bunu gösteriyor.

Dolayısıyla, Durban Platformu'nu kuran bu kararın "tarihsel" önemi, salım azaltımı için çizdiği 2020 başlangıç tarihli yeni yol haritasından değil, iklim rejiminin yapısı üzerindeki olası etkilerinden kaynaklanıyor. 2007'de Sözleşme altında yeni bir anlaşmanın müzakeresi amacıyla oluşturulan AWG-LCA'yi 2012'de sona erdiren bu karar, **Bali Yol Haritası'nın** (BYH) da sonuna geldiğini söylüyor. Her ne kadar Bali Eylem Planı'nı oluşturan AWG-LCA gündemindeki konular yeni organa (AWG-DP) devredilmiş görünmektense de, Sözleşme esaslarına yaslandığı için gelişmekte olan ülkelerin sahiplendiği BYH'nın yerini Sözleşme'nin de gözden geçirilmesiyle sonuçlanabilecek yeni bir sürece bıraktığı anlaşılıyor. Bunun en açık kanıtı, Kyoto Protokolü'ne giden yolu açan Berlin Buyruğu'nda özenle vurgulanan **ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ilkesi** nin AWG-DP kararında bulunmaması. Sözleşme altında tüm taraflar için geçerli yeni bir hukuksal aracın geliştirilmesini öngören Durban kararında Sözleşme hükümlerine hiçbir atıfta bulunulmadı. Bu yanı sıra, Durban Platformu'nun iklimin değişen jeopolitiğini vurgulamak üzere öne sürülen, "Sözleşme'nin yapıldığı 1990'lı yıllardan bu yana dünyanın ekonomik anlamda büyük bir dönüşüm geçirdiği" yolundaki söylemi yansıttığı söylenebilir.

Sonuç olarak, KP2YD ve Durban Platformu kararları birlikte okunduğunda, Durban'da iklim treninin raydan çıkmadığı fakat hat değiştirdiği görülüyor. Durban Platformu'nda başlayan bu yeni müzakere hattı

Gelişmekte olan ülkelerin uygulayacağı azaltım ve uyum önlemlerinin finansmanında kullanılmak üzere 2020'ye kadar yılda 100 milyar dolarlık kamu ve özel sektör kaynağının harekete geçirilmesi amacıyla oluşturulan Fon, 2012 yılında çalışmaya başlayacak.

(AWG-DP), iklim rejiminin temelini oluşturan Sözleşme'yle tasarlanan mimariyi değiştirme potansiyeli taşıyor. Kararın hem dili hem ruhu, Sözleşme'nin ilke ve ekleri aracılığıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülke tarafları arasında yükümlülük türleri açısından yaratılan ayrımın silikleşeceğinin işaretlerini veriyor.

Boş Banka Hesabı: Yeşil İklim Fonu

Durban Paketi'nin önemli bileşenlerinden biri hiç kuşkusuz Yeşil İklim Fonu. ABD'nin Durban'da neredeyse tek müzakere kozu olarak elinde tuttuğu Fon'un yapısıyla ilgili sorun, büyük ölçüde gelişmekte olan ülkelerin tercihleri doğrultusunda çözüme bağlanmış oldu. Gelişmekte olan ülkelerin uygulayacağı azaltım ve uyum önlemlerinin finansmanında kullanılmak üzere 2020'ye kadar yılda 100 milyar dolarlık kamu ve özel sektör kaynağının harekete geçirilmesi amacıyla oluşturulan Fon, 2012 yılında çalışmaya başlayacak. TK'nın rehberliği altında ve ona karşı sorumlu olarak çalışacak olan Fon, toplanan kaynakları oluşturulacak çeşitli finansman pencereleri kanalıyla kullanılabilecek. Gelişmekte olan ülkelerin ulusal düzeydeki strateji ve planlarına dayanarak hazırlayacakları projeler için yapacakları başvurular, belirlenecek kriterlere göre değerlendirilip, uygun bulunanlar desteklenecek. Özel sektörün Fon'a doğrudan başvurusu mümkün olmayacak; ulusal yetkili otoritelerin onayından geçme koşulu aranacak.

Sözleşme'nin yeni mali mekanizması haline gelen Fon'un en önemli eksiği kuşkusuz henüz belirli bir kaynağının bulunmaması. Bu anlamda, Fon şu anda boş bir banka hesabı gibi. Gelişmiş ülkelerin Fon'u kamu kaynaklarından destekleme konusundaki isteksizliği alternatif (yaratıcı) kaynaklara yönelmeyi zorunlu kılıyor. Bu bağlamda, hedefteki ad-

reslerden ilki, hava ve deniz taşımacılığı kaynaklı emisyonlar anlamına gelen "Bunker Salımları". Konferans sırasında üzerinde durulan deniz taşımacılığına salım vergisi/harcı konularak elde edilecek kaynağın Fon'a aktarılması seçeneği IMO tarafından da güçlü bir olasılık olarak görülüyor.

İklim Değişikliğinde Yeni Bir Tarz-ı Siyaset: İndaba ve Ubuntu

Tüm bileşenleriyle değerlendirildiğinde Durban Paketi'nin, Konferans'ın sembolü olarak seçilen ve ilk kez görenleri nasıl tanımlayacakları konusunda kararsız bırakan Afrika'ya özgü **Baobab** ağacına benzediği söylenebilir. Baş ağacı getirilerek kökleri göklere uzanan dalların yerini almış gibi duran haliyle gerçeküstü bir tabloda Afrika bozkırına düşmüş izlenimi uyandıran Baobab ağacı, sembolize ettiği Konferansın sonuçlarını yorumlama çabasına da rehberlik edebilir. Pek çok çıktısıyla iklim rejiminde ileri doğru atılmış bir adım olarak görülen Konferans, ne yazık ki çözüm bulma sorumluluğunda olduğu asıl soruna dönük bir karar üretmedi. Yaprakları olmayan ağacın dibine, ilerde yeşermesi umuduyla bir miktar cansuyu dökmüş oldu sadece. Bu ağacı ayakta tutacak olursa, BMİDÇS kapsamında yürüyen çok taraflı sürece güvenin teyit edilmesi. Durban, Kopenhag sonrasında alevlenen müzakerelerin karar alma kabiliyeti olan daha dar katılımlı başka bir mecraya taşınması tartışmasını şimdilik söndürmüş görünüyor. Hızlı karar alınabilecek fakat prosedürel eşitliği sağlaması şüpheli bu tür az üyeli forumların, sorumlularla zarar görenlerin aynı olmadığı, iklim değişikliği gibi küresel ortak bir sorun için hakça sonuçlar doğurmayacağı ortada. Bu açıdan Durban'ın asıl başarısı, iklim müzakerelerini şimdilik kendi meş-

ru zemininde tutmayı sağlaması. İklim değişikliği müzakerelerinde her Taraflar Konferansı'nın kendine özgü bir hikayesi olduğu ve konferans başkanlığını yürüten ülkenin bu hikayede önemli bir rolü bulunduğu izleyenlerin malumudur. Bu bağlamda, Güney Afrika'nın "dışlayıcı olmayan, açık, saydam" bir yaklaşımla taraflar arasında ve uzlaşmaz pozisyonlar karşısında benimsediği dengeli tutum, tüm eksiklerine rağmen, ulaşılan sonucun ortaya çıkmasında etkili oldu. Güney Afrika kendi kültürünün ve geleneklerinin unsurlarını taşıdığı Konferans yönetimiyle, kendi içinde de farklılar barındıran Kuzey ve Güney'in beklentilerini buluşturmaya çalıştı. Bu yöndeki en önemli araç da önce delegasyonların katılımıyla, ikinci hafta da bakanlar düzeyinde gerçekleştirilen "indaba" oturumları oldu. Bir Zulu terimi olan indaba Afrika katılımcı demokrasisinin geleneksel uygulama yöntemlerinden biridir ve "ubuntu" felsefesine dayanır: "Ben, sen sen olduğun için, benim". İndaba topluluk üyelerinin topluluğu

Ünlü gazeteci-yazar Mark Lynas, Durban'daki görüşmeleri twitteriyle "dışarıyla" paylaştı.

ilgilendiren ortak sorunları konuşmak, düşünmek ve çözmek amacıyla akıl ve vicdanlarıyla bir araya geldikleri forumlar olarak tanımlanabilir. Bu tanımla küresel toplumu ilgilendiren ortak ve yakın bir tehdit olan küresel iklim değişikliği sorununu ve alınacak ortak önlemleri görüşmek için indaba gibi küresel bir foruma ihtiyaç olduğu kesin. Ancak tanımda da vurgulandığı gibi, böyle bir forum ancak ortak yarar uğruna ulusal çıkarların bir yana bırakılmasıyla işlevsel olabilir. Aksi halde, ulusal çıkar maksimizasyonu arayışı, küresel ortak olan atmosferin trajedisine sonuçlanacaktır.

Sanal İklim İndabaları Meydan Okuyor

Durban'daki İklim İndaba'larının uluslararası toplumun ortak trajedinin önüne geçmesine yol gösterecek bir bilgelik örneği sunmadığı ama sürece yardımcı olduğu açık. TK-17'yi bir Afrika Konferansı haline getirme çabası yanında, Kopenhag'ın tekrarlanmasını engelleme amacına da hizmet eden indaba toplantıları, Güney Afrika taksi-dolmuşunun (Ülkede toplu ulaşımın yaklaşık %63'ü taksi-dolmuşlarla yapılmaktadır)

varışa ulaşmasına yardım etmiştir. Ancak Konferans'ın asıl kararlarının olağan sürenin yaklaşık iki gün aşılmasından sonra ve ancak gayri resmi oturumda alınabilmiş olması indaba'nın bir müzakere forumu olarak işlevini sorgulanır hale getirdi. Üstelik sorunun özüne değil, kimin neyi yapmayacağına odaklandığı açık olan indaba müzakerelerinin ubuntu felsefesinden uzak düştüğü anlaşılıyor. "İçeridekiler"e dahil olan gazeteci-yazar Mark Lynas'ın içeride yapılan "pazarlıkları" twitter aracılığıyla "dışarıdakiler"le paylaştığı mesajları bunun göstergelerinden biridir.

Durban'ın BM iklim konferanslarına getirdiği yeni dinamiklerden biri de Mark Lynas'ın indaba toplantısından gönderdiği tweet'ler örneğinde olduğu gibi, "iki alem"i, yani resmi süreçle sivil toplumun etkileşim kanalı olarak sanal ortamın oynadığı rol. Fiziksel varlıkları, yan etkinlikleri ve doğrudan eylemleriyle konferans sürecinin parçası olan sivil toplum örgütleri, sanal ortamda kendi iklim indaba'larını kurarak, saydamlık ve hesap verebilirlik konusunda sürece tam anlamıyla bir meydan okuma örneği sergiledi. Sonuç olarak, Durban Konferansı BMİDÇS ve Kyoto sürecini sakınmış ama ona yeni bir yön vermiş oldu. ○

Kaynaklar

Climate Action Tracker, 2011, *After Durban: Risk of delay in raising ambition lowers chances for 2°C, while heading for 3.5°C*, http://climateactiontracker.org/assets/publications/briefing_papers/CAT_Durban_update_2_20111211.pdf.

EEA, 2011, *Approximated EU GHG inventory: early estimates for 2010*, <http://www.eea.europa.eu/publications/approximated-eu-ghg-inventory-2010/approximated-eu-ghg-inventory-early>.

Todd Stern, "Durban: An Important Step Forward in Combating Global Climate Change", *Huffington Post*, 12.16.2011, http://www.huffingtonpost.com/todd-stern/durban-climate-talks_b_1153721.html.
UNEP, 2011, *Bridging the Emissions Gap*, UNEP.

Durban'da, Konferans'ın sembolü olan Baobab ağacının dibine, ilerde yeşermesi umuduyla bir miktar cansuyu dökülmüş oldu sadece.

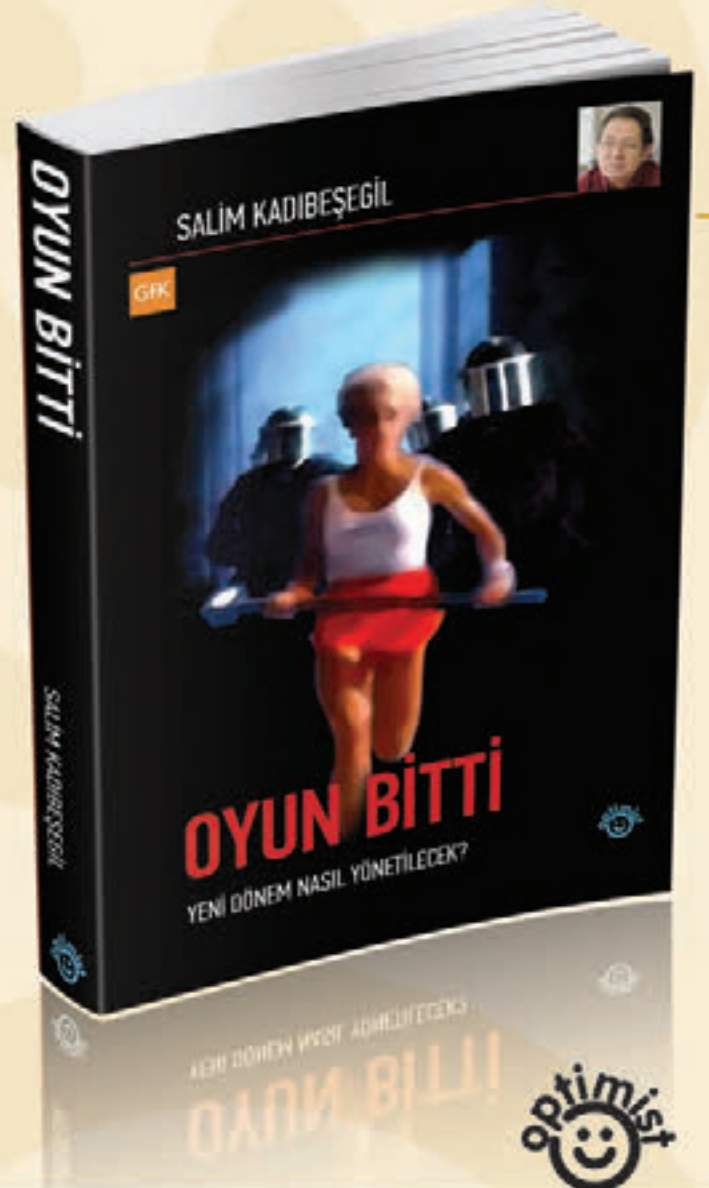
Salim Kadıbeşegil son kitabıyla **Optimist Yayınları** arasında

Hangi okullarda okuduğumuzun, hangi şirkette ne kadar ücretle çalıştığımızın artık bir önemi yok. Yarınlarımıza güvenle bakmak için yüzyılın en acil sorularına yanıt aramamız gerekiyor.

Taşlar yerine oturmaya
başlarken, yaşam ile
kendiniz arasındaki
düğümüleri gözden geçirmek
için doğru yerdesiniz!

Ç Ü N K Ü

OYUN BİTTİ

Monbiot'nun Floş Royal'i:

İklim Değişikliği İnkârcıları TapON

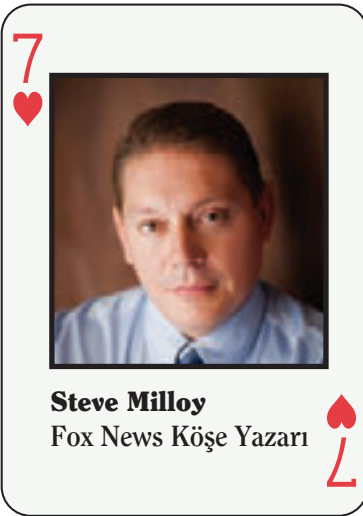
İklim değişikliğinin bilimsel gerçekliğini inkâr politikaları giderek hafifliyor. Birleşmiş Milletler ve NASA'nın da birtakım çevreci kurumların maşası olduğunu inkâr etmek giderek zorlaşıyor. Ama geçtiğimiz ay, kendi alanında gayet önemli bir yayın organı olan Forbes sayfalarında sinsi bir inkârcının, bu işin ve Amerikan Neoconlarının kalesi olan Heartland Institute'un "çevre politikaları uzmanı" James Taylor'ın arzı endam etmesi, konunun hâlâ gündemden kalkmadığını gösterdi. Biz de bunun üzerine George Monbiot'nun "İklim İnkârcılarının Flaş Royali" yazısını hatırladık ve sizinle paylaştık...

 Başak GÜNDÜZ

Çek Cumhuriyeti'nin sağcı cumhurbaşkanı Klaus, **Vaclav Havel** tarafından "**gangster kapitalizmi**"nin elebaşı olmakla eleştirildi. Klaus kendisini "dünyanın en önemli inkârcısı" olarak tanımlıyor. Gerçi Vikont Monckton'ın (aşağıya bakınız) buna itirazı olabilir. Klaus, ABD Kongresi'ne "insan kaynaklı bir iklim değişikliğinin, tüm dünyadaki insan emeğini ve kamu politikalarını çarpıtan en tehlikeli argümanlardan biri olduğunu... ve Komünizmin yerini hırslı bir çevrecilik tehdidinin aldığı" açıkladı. İklim değişikliğinin, insan davranışlarından değil, çeşitli dışsal ve içsel doğal süreçlerden (değişen solar aktivite gibi) kaynaklandığını söylüyor.

Klaus, iklim değişikliğinin "tüm dünyayı etkileyen yeni bir tehlikeli beyin yıkama dalgası" olmasından duyduğu endişeyi dile getiriyor ve şöyle diyor: "**Küresel ısınma velveleciliği** özgürlüğümüze meydan okuyor. **Al Gore** da bu hareketin liderlerinden biridir."

Steve Milloy'ın, Fox News'de haftalık yazdığı "Junk Science" (Çöp Bilim) başlıklı bir köşesi var ve burayı, diğer konuların yanı sıra, pasif sigara içiciliğinin tıbbi etkilerini belgeleyen veya iklim değişikliğinin gerçekleştiğini gösteren çalışmaları aşağılamak için kullanıyor. Fox'un, Milloy hakkında verdiği bilgiler şu şekilde: "Steven Milloy, JunkScience.com sitesini yayınlıyor ve Özgür Girişim Eylem Fonu'nu (Free Enterprise Action Fund) yönetiyor. Kendisi, bir 'çöp bilim' uzmanıdır ve Rekabetçi Girişim Enstitüsü'nde misafir öğretilendir". Ancak, uzun süre tütün şirketi **Philip Morris**'in paralı savunuculuğunu

yaptığından ve yönettiği sözde halk tabanlı hareketin **Exxon Mobil**'den fon aldığından burada bahsedilmiyor.

Yayınladığı web sayfası, anaakım medyaya yolu düşmüş neredeyse her çeşit iklim değişikliği inkârının ana deposu haline geldi. Milloy, "özel ve çoğunlukla da gizli bir gündemi yürütmek için kullanılan hatalı bilimsel verilere ve analizlere" karşı mücadele ettiğini iddia ediyor. Bu tanımlama kendi çalışmalarının güzel bir özeti gibi.

Sammy Wilson'ın Kuzey İrlanda Çevre Bakanı olarak atanması bir tür eşek şakası olarak görülüyordu. Ama artık bu şaka komikliğini kaybetti. Wilson, **AIDS**'in pancar ve limon suyuyla tedavi edilebileceğini iddia eden Güney Afrika eski Sağlık Bakanı **Manto Tshabalala-Msimang**'in yeri doldurmuşa benziyor.

Wilson, çevreciliğin "histerik bir sahte din" olduğunu ileri sürüyor: "İklim değişikliği doğal ve 'kontrolümüzün ötesinde' bir süreçtir. Bu nedenle **Kral Canute** tarzı beyhude bir çabayla onu durdurmaya çalışmak yerine, kaynakların, iklim değişikliğinin sonuçlarına adapte olmak için kullanılması gereklidir." Histerik sahte din bakanının bu iddiasından ne olursa olsun vazgeçmeye niyeti yok gibi görünüyor.

Michaels, Channel 4'ün “*Büyük Küresel Isınma Dolandırıcılığı*” belgeselinde başrolü oynuyordu. Kendisi ABD medyası tarafından da düzenli olarak kullanılıyor çünkü konuyla ilgili bilimsel geçmiş olan, az sayıdaki birkaç in-karcıdan biri.

Michaels şöyle diyor: “Konu küresel ısınma olunca gerçeğin uygunsuz olduğu açık. Kurgu olan sadece **Gore**’un filmi değil. Kongre’nin ve Başkan’ın açıklamaları da öyle.”

Bir elektrik şirketinin dışarı sızan yazışmaları, Michaels’ın iklim değişikliğine karşı kamu davası açması için kömüre dayalı enerji üretimi yapan şirketlerden en az 100 bin Dolar aldığını gösteriyor ancak kendisi bunu ortaya koymaya o kadar istekli değil gibi. Michaels, diğer para kaynaklarının da kamuya ifşa edilebileceğini görünce, 2007’de iklim değişikliğiyle ilgili bir davada yaptığı uzman tanıklıktan çekildi.

Prof. Pat Michaels
Cato Enstitüsü

Christopher Monckton
Margaret Thatcher’ın eski danışmanı

Akademik eğitimini klasik dönem üzerine yapmış olan Brenc-hley Vikontu Monckton şöyle diyor: “Politikacılar, bilim adamları ve bürokratlar, bilimden ziyade Aziz John’a yaraşır bir şekilde, incilvari seller, kuraklıklar, salgınlar ve toplu ölümler içeren bir tehdit uydurdular.”

Monckton, Sunday Telegraph’ın web sayfasında yayınlanan ve BM’i bilimsel dolandırıcılıkla suçlayan uzun bir yazısıyla gündeme geldi. Bu yazı, sözde bilimsel denklemler ve hesaplamalarla

duydu ama hepsi de gerçek bilim adamları tarafından anında birer palavra olarak geçersiz kılındı.

Bilimsel iddialarına meydan okuyan bazı kişileri hakaret davası açmakla tehdit etmiş olsa da henüz böyle bir şey gerçekleşmedi. Lordlar Kamarası’nda hiç koltuğu olmadı ama buna rağmen iki ABD senatörüne yazdığı tehdit mektubunda “Birleşik Krallık parlamentosunun Lordlar Kamarası’nın bir üyesi” olduğunu iddia ediyordu.

Pek de olası görünmeyen diğer kahramanlıklarının yanında, iddiasına göre **Falkland** Savaşı’nın kazanılmasından da kendisi sorumluydu. İklim bilimi ve kendi geçmişi hakkındaki bu görkemli açıklamaları, bazı çevreciler arasında **Vikont Monckhausen** lakabıyla anılmasını sağladı.

Bir Alaskalı’nın iklim değişikliğini inkâr etmesi, bir Suudi Arabistanlı’nın kumu yok sayması gibi bir şey. Peki, o bunu yine de yapabiliyor mu? Hem de nasıl! Keskin gözlü vali, hicivcilerin söylediğine göre, evinden Rusya’yı görebilmektedir ancak eriyen

permafrostu (donmuş toprak), küçülen buzulları ve yok olan deniz buzunu, evinin daha yakınında olmalarına rağmen göremediği aşikâr.

Başkan yardımcılığı kampanyasında sarf ettiği, “İklim değişikliğinin insan kaynaklı olduğunu düşünmüyorum” sözleriyle **John McCain**’i utandırmıştı. Deniz buzunun hâlâ varolması nedeniyle **kutupayısının** tehlike altındaki türlerden biri olarak sınıflandırılmasını reddetti ancak aynı buzun yok olmak üzere olduğu gerekçesiyle de Kuzey Buz Denizi’ni petrol sondajına açma planları yapıyor. İklim değişikliğine karşı bu çelişkili duygularının Alaska’nın önemli bir petrol bölgesi olmasıyla bir ilgisi olabilir mi? Hem de nasıl!..

Sarah Palin
Alaska Valisi

Görünüşe bakılırsa Mel P (Gerçekten Korkunç Baharat) yeryüzündeki bilim adamlarının yarısının bir dizi büyük komplonun içinde olduğuna inanıyor. Christopher Booker (aşağıda) gibi o da sadece iklim değişikliğini değil, evrimci bilimin tüm genel kurallarını reddediyor. Ayrıca **KKK aşısının** (kızamık-kızamıkçık-kabakulak aşısı) **otizme** yol açtığına dair tezi de azimle savunuyor. Fikirlerini şöyle açıklıyor: “Küresel ısınmanın insanoğlunun hatası olduğu teorisi, kusurlu bilgisayar modellemelerine, sözde bilimsel verilere ve Batı karşıtı bir ideolojiye dayanan büyük bir sahtekarlıktır... Batı dünyasının iyi niyetli kamuoyunun büyük bir kesimi de bu bir avuç yalana ve propagandaya inanıyor.” Ayrıca şöyle bir iddiası da var: “Karbon di-

Melanie Phillips
Daily Mail Köşe Yazarı

oksit, çoğunluğu su buharından meydana gelen atmosferin nispeten çok küçük bir bölümünü oluşturuyor.” Durum böyle olsaydı, hepimizin **solungaçlara** ihtiyacı olurdu.

Oklahoma Senatörü James Inhofe, ilk 10'a giren iklim değişikliği inkarcılarından bir tanesi. Inhofe, Oklahoma'nın kıdemli senatörü. Cumhuriyetçi Partinin **Neanderthal** trendinin öncülüğünü yapıyor ve kampanya parasının büyük bölümünü **fosil yakıt şirketlerinden** topluyor.

2003'te Senato'da yaptığı **İklim Değişikliği Bilimi** başlıklı bir konuşmasında şöyle diyordu: "Küresel ısınmaya insan ürünü emisyonların yol açtığını iddia etmek asılsızdır ve güvenilir bilimsel verilere dayanmamaktadır. İnsan kaynaklı küresel ısınma hikayesi, tüm bu histeri, korku ve düzmece bilimle beraber, Ame-

rikan halkına karşı yapılmış en büyük oyun olabilir mi? Kulağa kesinlikle öyle geliyor."

Çevrecileri şu sözlerle tanımlıyor: "**Üçüncü Reich**, Büyük Yalan benzetmesini kullanabilirim... Bir şeyi tekrar tekrar söylerseniz, insanlar sonunda ona inanır. Onların stratejileri de işte bu." Ayrıca ABD Çevre Koruma Ajansı'nı da **Gestapo**'ya benzetiyor. Korkunç olan şey ise, Inhofe'nin 2006 yılına dek Senato'daki Çevre ve Bayındırlık Komitesi'ne başkanlık etmiş olması.

Booker'ın, **Sunday Telegraph**'da yazdığı bir köşesi var. Bu köşe, iklim değişikliği, evrim, asbest, hız kameraları ve Avrupa Birliği hakkında öyle çok yanıltıcı iddiayla dolu ki hepsini ortaya dökmek için bir ansiklopedi gerekir.

En ünlü iddiasını Şubat 2008'deki bir köşe yazısında yaptı. Bir önceki Eylül'de şunları yazmıştı: "Deniz buzunu örtüsü küçülerek, kaydedilmiş en düşük seviyesine ulaştı. Ancak ABD Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi tarafından rapor edilen son uydu verileri bazı nedenlerle küresel ısınma savunucularının o kadar da ilgisini çekmiyor... Kuzey yarımküredeki deniz buzunu alanına ait grafikte, 2007'nin başından Ekime kadar buzun 13 mkm²'den 4 m'e düştüğü ve bugün neredeyse yeniden 13 mkm²'ye geri döndüğü gösteriliyor."

Bu noktayı güçlendirmek için de, buzun Eylül ve Ocak ayları arasında aslında genişlediğini gösteren grafiği yeniden yayınladı. The Sunday Telegraph ise kış ile yaz arasındaki farkı söyleyemeyen biriyle çalışmaya hâlâ devam ediyor. İklim değişikliği inkarcılarının prestijli ödülüne onun onuruna **Christopher Booker** adı verildi

Bir zamanlar kendisi de bir çevreci ve ünlü bir televizyoncu olduğundan David Bellamy tüm dünyada iklim değişikliği inkarcılarının maskotu olarak kullanılıyor. Pek çok maskot gibi o da sevimli, tüylü ve görünüşe bakılırsa mantıklı düşünme becerisinden yoksun. Küresel ısınmanın "zırvalık" olduğunu, "küresel ısınmanın var olduğunu iddia edenlerin yalan söylediğini, karbondioksitin temel faktör olmadığını" ve "İsviçre, Zürih'teki Dünya Buzul İzleme Servisi tarafından gözlenen 625 buzuldan 555 tanesinin 1980'den beri büyümekte" olduğunu ileri sürüyor. (Dünya Buzul İzleme Servisi buna "**tam bir saçmalık**" şeklinde karşılık verdi).

Bellamy ayrıca, küresel ısınmaya insanlığın yol açtığına inanmadığını söylediğinden beri TV programı yapmasına da izin verilmediğini iddia ediyor. Bu çok garip çünkü TV programı yapmayı 1994'te bırakmıştı. En azından 2000 yılına kadar ana akım iklim bilimini destekleyen açıklamalar yapıyordu ve bunun aksi yönündeki ilk açıklamasını 2004'te yaptı. Ama komplo teorisi daha da ileriye gidiyor. "**Teletubbies**'te bir rüzgâr türbini olduğunu fark ettiniz mi?" diye soruyor Daily Express'te, "Bu **bilinçaltı reklamcılığı** değil midir?"

Güneşin Önündeki 10 Temel Engel

Ateş UĞUREL, www.solarbaba.org

Güneş enerjisi, hiç olmadığı kadar basının gündeminde son aylarda, Enerji Bakanımız Sayın Taner Yıldız bile artık konuşmalarının bir bölümünde mutlaka güneş enerjisinden bahsediyor, hatta geçen hafta Enerji Verimliliği fuarında dernek standımızı ziyaret ederek: “Güneş enerjisini desteklemek için bir reklam filminde bile oynamaya hazırım” dedi. Umarım bakanımız sözünde durur ve kamu spotu şeklinde yayınlanacak güneş enerjisi tanıtımlarında kendisini görme şansımız olur. Peki, tablo bu kadar tozpembe mi?

Pek tabii ki değil. Ben de klasik ve sıkıcı “2011 yılı nasıl geçti, 2012 nasıl olacak, eklemek istedikleriniz” başlıklı bir yazı yazmak yerine, oturdum, Türkiye’nin güneş enerjisi konusunda neden bir türlü gerekli atılımı yapamadığını ve bu sektörün önündeki 10 temel engeli sizler için özetlemeye çalıştım.

(1) Diğer Tüm Enerji Türleri

Ülkemizde ve dünyada tüm enerji kaynakları birbiriyle rekabet halindedir. Enerji çeşitliliğinin Türkiye ve dünya için gerekliliği tartışılan bir konu değil artık. Ancak bu enerji havuzu içinde her kaynak, kendi miktarını artırmak ve diğer enerji türlerinin daha az talep görmesi için legal veya illegal her tür eylemi yapıyor. Bunun en ilginç örnekleri akademi ve bilim dünyasında görülüyor. Örneğin 30 yıldır nükleer enerji karşıtı yüzlerce makale yazmış kişiler, inanılmaz bir dönüşle birdenbire nükleer enerjinin en büyük destekçisi konumuna geliyorlar. Türkiye’de güneş enerjisinin önündeki en büyük engellerden biri doğalgaz sektörü ve termik santrallerdir. Petrol, doğalgaz ve kömürle hayatlarını idame eden tüm kişi ve şirketler, güneş enerjisine engel olmak

için ellerinden gelen her tür çabayı göstereceklerdir. Bu pek Türkiye’ye özel bir durum da değildir.

(2) Ankara

Güneş enerjisi aslında hem bürokrasi tarafında, hem de tüm partiler tarafından heterojen bir şekilde desteklenmekte, yani Ankara’da görüştüğüm her tüzel kişilik içinde bu enerji türüne hem destek veren var, hem köstek olan. Var olan bilgi kirliliği bu ayrışmayı iki yönde de körüklüyor. Daha önceki yazılarımı

takip eden okurlar artık biliyorlar ki, Türkiye’de üç farklı güneş enerjisi uygulaması olacak:

a) Hiç elektriği olmayan yerlerde güneş enerjisinden elektrik üretimi (bu seçenek zaten şu anda herhangi bir şekilde kanunlara, yönetmeliklere tabi değil).

b) Elektriği olan, ama lisans başvurusu yapmak istemeyen, büyük yatırımcı olmayan şahısların/kurumların kendi elektriğini sağlamak veya mikro ölçekte satış yapmak için lisanssız elektrik üretim yönetmeliğinden yararlanarak (500kW altı kurulu güç) uygulama yapması.

c) 4-5MW ve üstü kurulu güce sahip sistemler kurmak isteyen enerji şirketlerinin arazi geliştirip, akabinde güneş ölçümlerini yapıp ve en sonunda da yapılacak muhtemel yarışma sonucunda eğer kazanırlarsa lisanslarını almaları sonucu yapılacak büyük güneş enerjisi santralleri. Bu yasal metinleri bir boş zamanınızda okursanız korkarsınız, “Neme lazım güneş yatırımı, ben paramı bankaya yatırıyorum ay sonu faizimi alırım temiz temiz” dersiniz pek muhtemelen. Pek de haksız değilsiniz, Türkiye’de ilk defa bir enerji kaynağına 600MW yatırım limiti getirildi, dünyada hiçbir ülkede olmayan bir uygulama ile de güneş enerjisi potansiyelinin ölçüm zorunluluğu kanuna eklendi. Bu da yetmedi, bir de başvuruların yarışmaya tabi tutulacağı açıklandı. Devletimizin hemen çıkmasını istediği bir kanun için ne kadar süre harcadığını, gönüllü olmadan çıkardığı bir kanun için ne kadar süre harcadığıyla karşılaştıran değerli okurlar gerekli mesajı kendileri alacaktır. Bu konuyu sayfalarca uzatmam mümkün, ama tek bir örnek yeterli olacaktır sanırım. Temiz enerjiye destek vermek isteyen bir hükümetin en rahat yapacağı eylem bakanlar kurulunun tek bir toplantısı kapsamında olan (en azından bir süreliğine geçerli olacak) KDV indirimidir, Ülkemizde

dondurulmuş hayvan spermasının KDV’si %1, güneş panelinin KDV’si %18’dir.

(3) Türk Girişimciler

Türk işadamlarının tüm başarısında sadece kendisi, tüm başarısızlıklarında ise sadece devlet sorumludur. Yakın bir geçmişte adını sanını bilmediğimiz güneş paneli üreticileri ile beş yıldızlı otellerde şatafatlı “Ben güneş enerjisi işine girdim” kutlamaları yapan şuursuz girişimcilerin pek çoğu aynı hızla ortadan kayboldu. Bu sözde girişimciler o dönemde enerji bakanlığından fahiş denilebilecek miktarlarda teşvik oranları talep ediyorlardı, ne bir vizyonları vardı, ne yerli üretim çabaları ne de uzun vadeli bir güneş enerjisi stratejileri. Tek istedikleri en kısa zamanda köşe dönmektir. Neyse bu kişi ve kurumların çoğu bir süre sonra ortadan kayboldu, çünkü artık mevcut güneş enerjisi sistem maliyetleri ile verilen teşvikler ancak uzun vadeli düşünen yatırımcıların bu sektörde barınmasını mümkün kılacaktır. Şimdi benzer formatta yatırımcılar, bir süre sonra

verilecek güneş enerjisi santrali lisansları öncesinde yine peyda oldular. Bu sefer hedef Konya’daki tüm tarım arazilerini kapatmak.

(4) Sektörün Kötü Adamları

Yukarıda kısaca değindiğim girişimci arkadaşların bir bölümü sektörde iş yapmaya devam ediyor ve maalesef hem sektörün kendisine, hem de potansiyel güneş enerjisi müşterilerine büyük zararlar veriyorlar. Bunlara müdahil olmak da kolay değil, çok rahatlıkla uluslararası konferanslarda bile boy gösterip “Artık güneş enerjisi kömürden daha ucuzdur” şeklinde saçma sapan, gerçekte uzaktan yakından alakası olmayan sunumları çok büyük rahatlıkla yapabilmektedirler. Burada konferans-fuar yetkililerine, organizasyon komitelerine büyük görevler düşmektedir, bu tip kişi ve kurumları en azından sunum yapmalarını, bildiri sunmalarını engellemeleri hepimizin yararına olacaktır. Uygulama tarafı ise çok daha vahimdir, güneş panelinin bir kâğıt üzerine fotokopi görselini alıp KOSGEB’den “Ben yerli güneş pa-

neli üretiyorum” diyerek ArGe desteği almaya çalışanlar; müşteriye “Güneş sisteminiz 3 yılda amorti eder, 33 yıl bedava elektrik üretirsiniz, fazlasını komşunuza satarsınız” diyenler; panellerden çıkan kabloları yara bandıyla yapıştıranlar; yanına fazla yaklaştığımızda tetanos olabileceğiniz paslı ayak sistemleri üzerine güneş paneli takmaya çalışanlar bu trajikomik tablonun ufak bir bölümünü oluşturuyor. Fiyatların bir süredir düşmesi ve düşecek olması bu vahim tabloyu daha da tehlikeli hale getirecektir. Uygulama standartlarının belirlenmesi, denetlenmesi ve müşteri tarafından da kontrol edilmesi 2012 ve sonraki yılların en acil eylemlerinden biri olmalıdır sektörde.

(5) Yetersiz Sivil Toplum Örgütlenmeleri

Türkiye’de temiz enerji konusunda birçok sivil toplum örgütü kurulmuş ve kurulmaktadır. Ancak bizlerin klasik hastalığı olan “koltuk yapışması” burada da hemen karşımıza çıkmaktadır, vereceğiniz en ufak bir kimliğe şaşılacak şekilde bağlanan bu kişi ve kurumlar sektörün önünü tıkamaktadır. Üstelik “title” arzettiğiniz bu kişiler hiç de sorumluluk almak istemezler. Birileri en sonunda görev alır, işini gücünü bırakıp zaman harcar, para harcar sektörün gelişimi için. Ancak bu göreve başladıktan kısa bir süre sonra sorumluluk almayanların hemen hemen hepsi sorumluluk alan kişiyi eleştirmeye başlar. “Peki o zaman gel, bu görevi sen yap” dersiniz, aldığımız cevap çok klasiktir: “Yok sen yap ama ben sorumluluk almadan seni eleştireyim, ama sahip olduğum koltuk ile de hava basayım sektörde”.

Bu tablo herhalde çok tanıdık gelmiştir size. Sosyal medyanın en çok kullanıldığı, dünyada en çok genel müdürün olduğu ülkenin Türkiye olması şaşırtıcı değil, tüm sosyal

yükümlülüklerimizi twitter’da 140 karakter ile yerine getirip rahatlıyoruz. Elini taşın altına sok, hadi biraz sokağa çıkalım dediğinizde arkanızda kimseyi göremiyorsunuz. Halbuki temiz enerji konusunda Türkiye’de faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin nihai hedefi, başta üyelerinin sürdürülebilir gelir seviyelerine ulaşacağı bir sektör yaratmak olmalıdır. Kurumsallıktan henüz çok uzak olan bu dernekler, acilen bünyelerine büyük, tecrübeli, ulusal ve uluslararası yenilenebilir enerji şirketlerini ve STK’larını katarak onların ekonomik gücünden ve deneyimlerinden yararlanıp, istenilen güce ve etkiye ulaşmak için gerekli eylem planlarını hayata geçirmelidir.

İki, üç kişinin çalıştığı şirketlerin oluşturacakları örgütlenmeler, Türkiye güneş enerjisi sektörünün istenilen yere gelmesinde maalesef önemli bir rol oynayamazlar. Bir de galiba bu derneklere pek ihtiyaç kalmadı günümüzde, artık örgütlenmeler çok daha hızlı ve güçlü bir şekilde sanal platformlarda yapılabiliyor, bana kalsa ben dernekler masasına bağlı bir kurum kurmaktansa, tüm bu sivil toplum örgütlenmesini bir facebook/linkedin/twitter profilinden çok daha etkin olarak yapardım (Hatta yaptım bile).

(6) Bilgisiz ve Öyle Kalmakta Israrlı Müşteri

Bir başka sorun da güneş enerjisi sistemini çatısına, bahçesine, arsasına kuracak olan otel, alışveriş merkezi, ev, fabrika vs. sahibi son kullanıcı ve yatırımcıdır.

Eğer bir şirket size 25 yıl boyunca kesintisiz elektrik sağlamayı taahhüt ediyorsa, hem o şirket hem de önerdiği teknoloji hakkında biraz

araştırma yapmakta sonsuz fayda vardır. 2-3 saatlik bir google mesaisi bile oldukça fayda sağlar. 17 yıllık güneş enerjisi maceramda aynı güçteki ve özellikteki bir sistem için A firmasının 20 bin Euro, B firmasının 40 bin Euro, C firmasının 80 bin Euro teklif verdiğine çok kez şahit oldum. Bu durum hâlâ devam ediyor, dolayısıyla bu sektördeki bilgi sahibi bir avuç insan bilgilendirme çalışmalarına devam ederken, en azından kurumsal müşterilerin de bu konuda bir ön çalışma-araştırma yapmasında büyük fayda olacaktır. Zincirin zayıf halkalarını elemekte müşterilere de büyük görev düşmektedir önümüzdeki 2-3 yıl içinde.

(7) Finans Sektörü

Türkiye’deki birçok finans kurumu hâlâ bir güneş paneli gördüğünde “Bu ne kadar su ısıtıyor, ben de geçen yıl yazlığımı taktım çok memnunum, bize ne ihtiyacınız var ki?” şeklinde tepki verebiliyor. Dolayısıyla güneşten elektrik üretildiğini bilmeyen ve acilen eğitilmesi gereken bir kesim de uygulayıcı firma ile müşteri arasında uzun vadeli finans (5-10 yıl arası) sağlayacak kurumlar.

Pek tabii ki hiç bir finansçı, anlamadığı, bilmediği bir sistemi risk olarak finanse etmek istemeyecektir, bu da ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Çünkü birçok yurtdışı fonun Türkiye’de kullanımında Türk banka ve finans kurumları aracılık sağlıyor ve bu kurumların konuya vakıf olmamaları yine güneş enerjisi

icci 2012®

ufi
Approved
Event

18.

Uluslararası **Enerji ve Çevre**
Fuarı ve Konferansı

25-26-27 Nisan 2012
İstanbul Fuar Merkezi - 9-10-11. Salonlar / Türkiye

Organizasyon

sektörel
FUARCIK

www.icci.com.tr

"BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR"

sektörünün istenilen büyüme oranlarına ulaşması için bir engel oluşturuyor. Bunun üzerine şu anda tüm dünyada yaşanan finans krizi de, hem bu tip yatırımların azalmasına hem de faizlerin artması nedeniyle müşteri tarafında güneş enerjisinin cazibesini bir miktar yitirmesine yol açabilir.

(8) Dağıtım Şirketleri

Düşünüyorum, düşünüyorum bulamıyorum. Bir türlü mevcut kanun ve yönetmeliklerle bir dağıtım şirketinin neden güneş enerjisini desteklemesi yönünde bir istek duyması gerektiğini bulamıyorum. Şu anda 500kW altı yönetmelikle (bence devrim niteliği taşıyor, EPDK'da kim buna destek vermişse alnından öpmek lazım) bir sürü yatırımcı 600MW limiti olan güneş enerjisi santrallerini beklerken, bu yönetmelikle çok rahat (sadece teorik olarak çok rahat tabii ki) 1200 MW mertebesine ulaşmak mümkün.

Ancak kurulacak her bir güneş paneli, dağıtım şirketinin, o kadar daha az elektrik satması anlamına gelmektedir. Üstelik de denetim ve başvuru gibi bir sürü idari konunun sorumluluğu da tamamen, bu işten en ufak bir maddi çıkarı olmayan, ancak bir süre sonra ciddi bir maddi zararı olacak dağıtım şirketlerinin üzerinde. Ben dağıtım şirketi olsam, kendi bölgede kendi elektriğini temiz enerji kaynaklarından elde etmek isteyenlerin işini hiç kolaylaştırmam, bir sürü de bürokratik engel çıkarırım karşılarına.

(9) Fiyatlar

Güneş enerjisinin önündeki en büyük engel olarak hep yüksek fiyatlar gösterildi uzun seneler boyunca. Halbuki sistem ömrünün çok uzun olması, sosyal ve bakım-işletme maliyetlerinin yine sifıra yakın olması hesaplandığında, birçok enerji türünden ucuz olduğu ortadaydı, ancak ilk yatırım maliyetinin yüksek-

liği bu faktörleri sürekli gölgeledi. Ocak 2012 itibariyle ulaştığımız ortalama 1,5 EUR/W'lık sistem maliyetleri ise yepyeni bir döneme girdiğimizi gösteriyor. Zaten bu fiyatlara erişildikten sonra birden bire dünya ölçeğinde de büyük oyuncular sahneye girmeye başladı. GE dünyanın en büyük güneş paneli üretim tesislerinden birini kuracağını açıkladı; Fransız petrol devi TOTAL Sunpower şirketini satın aldı; Samsung firmasının ise şu andaki dünya lideri Suntech firmasını satın almak için girişimlere başladığı konuşuluyor. Pek muhtemelen 3-4 yıl içinde cep telefonu-bilgisayar-elektronik sektöründeki dev firmalar pazarın büyük bölümünü domine ediyor olacak.

(10) Çarpık Yapılaşma

Hiç kimse farkında değil, çatılar büyük bir potansiyel oluşturuyor güneş enerjisi için diyoruz, ancak hem çatıların hem de binaların genel du-

rumu içler acısı Türkiye'de. Küçük ve orta ölçekteki tüm uygulamaların yapılacağı yer olan bir binanın güneşe en yakın bu kesimi, genelde müteahhidin parasının bittiği veya azaldığı döneme denk geldiği için burada çok büyük sorunlar bizi beklemekte. İzolasyonu olmayan, statik olarak üzerine bir kedinin bile çıkmaktan korkacağı, bazen de üstü soğutma ekipmanları, güneş kolektörleri ve onlarca çanak uydu anteni ile kaplı çatılarda, güneş elektriği sektörü kendisine nasıl bir uygulama ve montaj alanı bulacak çok merak ediyorum. Galiba bu durumda esas hedef, kentsel dönüşüme tabii tutulacak ve yeni yapılacak binalar olacak. Yeter ki bu binaların mimarları gerekli çalışmalarını önceden yapsınlar. Binaların çatıları güneş paneli montajına uygun yönlendirme ve eğimle yapılsın ve güneşlenme hakkı mutlaka imar planlarında kendisine yer bulsun. ○

YEŞİL İŞ® 2012

GREEN BUSINESS

ekim 2012

swissôtel THE BOSPHORUS
İSTANBUL

Yeşil İş 2012 de
sürdürülebilir ürün ve
hizmetleriniz ile
siz de yerinizi alın!

2 gün

Türkiye'nin güçlü
sürdürülebilirlik platformu

“Çimlere Basmayın” dan
“Çimleri Ekmeyin” e!

XERISCAPE

Şöyle halı gibi uzayıp giden yemyeşil çimler gözümüzü gönlümüzü okşuyor olabilir ama o peyzaj için harcanan su miktarı hakkında bir fikriniz var mı? Tam bir su canavarı olan monokültür çim alanlar yerine, bölgenin iklimine ve havasına uygun bir peyzaj tasarlanamaz mı? Elbette tasarlanabilir ve zaten tasarlanmış da. 1980’lerde Amerika’nın kurak bölgelerinde başlayan Kurakçıl Peyzaj veya asıl ismiyle Xeriscape, daha az su, zaman ve enerji harcayarak çok güzel ve doğal peyzajlar oluşturmanın mümkün olduğunu gösteriyor. Çevre dostu belediyelerimizin dikkatine!

 Hatice BÜYÜKGÖZ, peyzaj mimarı, Sarıyer Belediyesi

Park, bahçe ve yeşil alanların, kentin gürültü ve kirliliğinden uzaklaşıp biraz olsun nefes alabilmemize olanak sağlayan en önemli sosyal yaşam alanlarımız olduğunu söyleyebiliriz herhalde. Kentsel yaşam için böylesine büyük önem taşıyan mekanların varlığını sürdürülebilmesi de en iyi şekilde bakımına bağlı. Ama bu bakımın en önemli maliyetlerinden biri de su. Küresel iklim değişikliği ve küresel ısınma nedeniyle temiz su kaynaklarına erişimin giderek zorlaştığı ve daha da zorlaşacağı düşünüldüğünde, kentsel peyzajın sürdürülebilirliği üzerine tekrar eğilmemiz gerektiği açık. Yani bir yandan yeşil alanları korur ve artırırken, bir yandan da su kaynaklarının korunmasını sağlayabilmek gerekiyor. İşin iyi tarafı bu konuda çalışmalar uzun süre önce başlamış; bir hayli de yol alınmış.

Suyun en az düzeyde kullanılmasıyla, su kaynaklarının ve çevrenin korunmasını ilke edinen nitelikli peyzaj düzenlemelerine, “**Kurakçıl Peyzaj Düzenlemesi**” veya dünyada bilinen ismiyle “**Xeriscape**” deniyor. “Kuru” anlamına gelen Yunanca “**Xeros**” ile “**peyzaj**” anlamına gelen İngilizce “**Land-scape**” sözcüklerinden geliştirilen “Xeriscape”le, susuzluğa dayanıklı bitki türleri kullanılarak su kullanımı minimum düzeyde tutulabiliyor.

Kurakçıl Peyzajın Doğuşu...

Aslında hikâye, 1950’li yıllardan sonra, nüfus artışı ve sanayileşme sonucu su tüketiminin artması ve su kaynaklarının sınırlı olduğunun anlaşılmasıyla başlıyor. Ve tabii hemen suyun etkin kullanımına yönelik çeşitli su stratejileri geliştirilmeye başlanıyor. Yeşil alanların sulanmasın-

da, “Su-Etkin Peyzaj Düzenlemesi” (Water-Efficient Landscaping) genel başlığı altında “Suyun Akılcı Kullanımı” (Water-Wise, Water-Smart), “Az Su Kullanımı” (Low-Water) ve “Doğal Peyzaj Düzenleme” (Natural Landscaping) ortaya çıkıyor. Ve en sonunda bu yaklaşımların daha da geliştirilmesiyle, 1981 yılında Amerika’nın **Colorado** eyaletinde “Kurakçıl Peyzaj Düzenleme” ya da tüm dünyada bilinen ismiyle “Xeriscape” ortaya çıkıyor.

İlk kez, Amerika Birleşik Devletleri’nin Colorado eyaletinde Denver su departmanında kullanılmaya başlanan Xeriscape aynı bölgede bugün de yoğun olarak uygulanıyor. Colorado eyaletinin, Pueblo bölgesinde, Xeriscape yöntemlerine göre düzenlenmiş olan bir bahçe yaklaşık 13 bin metrekare alan kaplıyor. Bu bahçede, bitkiler

Pampas otu, dağ muşmulası, zakkum, mahonya, spiria, inci çalısı, kartopu, nar, kaya sarmaşıkları, kazayağı, dam koruğu ve berberis gibi bitkilerle kurakçıl peyzaj ilkelerine göre düzenlenen Sarıyer Belediyesi’ne ait park, ülkemizde ilk örnek olma özelliğini taşıyor.

Mustafa AYRA

Adım Adım Kurakçıl Peyzaj

1- Planlama ve Tasarım: Peyzaj düzenlemesi yapılacak alanda, iklimsel koşullar, mevcut bitki örtüsü, arazi eğimleri, toprağın yapısı gibi konuların dikkate alınması gerekir. Öncelikle yapılan envanter çalışmasıyla mevcut bitki türleri tespit edilir. Mevcut bitkiler belli bir gelişme göstermiş olduğundan ilave bakım gerektirmeyecektir. Bu nedenle korunmalarına özellikle dikkat edilir. Bitkilendirmede kullanılacak bitki türlerinin, bölge bitki örtüsünden seçilen susuzluğa dayanıklı türler olmasına dikkat edilmelidir.

Bahçemizde su seven bitkilerden de kullanmak istiyorsak kuzey kısımlarda düşünebiliriz. Bu kısımlar güneye oranla daha az kuraktır bu yüzden su seven bitkiler için daha uygundur. Su seven bitkilerin sulanması için yağmur ve kar suyunu depolayıcı çözümler, mevsimsel kuraklık yaşanan bölgelerde iyi bir çözüm olacaktır. Suya ihtiyaç duyan bitkiler, yağmur sonrası toplanan sudan yararlanmak üzere plana konulabilir.

2- Çim Alanlarının Azaltılması: Çim alanlar çok sulama gerektirdiğinden, çime mümkün olduğunca az yer vermek, bunun yerine çayır ya da yer örtücü bitki türleri kullanmak faydalı olur. Örneğin **Dam Kuruğu** (sedum sp), **Buz çiçeği** (Aizoaceae) gibi su gereksinimi çok az olan yer örtücülerin kullanılması su tüketimini azaltacaktır.

3- Doğal Bitki Örtüsüne Uygun Bitki Türleri Seçilmesi: Bitkilendirme yapılan alanda, doğal bitki örtüsünden veya bölgeye başarıyla uyum sağladığı denenmiş dayanıklı bitki türlerinden tercih edilmelidir. Doğal ortamındaki bitki türlerinin dayanıklılığı yabancı bitki türlerine göre fazla olacağından az su, az tarımsal ilaç, az bakım yeterli olacaktır. Bu sayede tarımsal ilaçların toprağı zehirlemesinin önüne geçilerek yeraltı sularımız da kirlenmekten kurtarılacak, aynı zamanda su tüketimi minimum

düzeyde tutulmuş olacaktır. Kuraklığa dayanıklı bitki türlerinden şifalı, hoş kokulu bitkiler veya meyve bahçeleri şeklinde temalı bahçeler oluşturmak mümkündür. Örneğin **lavanta, biberiye, zeytin, adaçayı, mercanköşk, okaliptüs** gibi bitki türlerini kullandığımızda kuraklığa dayanıklı güzel kokulu bahçeler ortaya çıkar. Yine, zeytin ve kocayemiş bitkileriyle susuzluğa dayanıklı meyve bahçeleri oluşturabiliriz. Hatta meyveleri ile kuşları cezbeden bazı türlerle (**mahonya, ateş dikeni, dağ muşmulası**) bahçemizdeki sevimli misafirlerimizi çoğaltabiliriz.

4-Toprak Analizi: Toprak analizi, toprak çeşidine uygun bitki türleri seçilmesi bakımından çok önemli. Bitkinin sağlıklı gelişebilmesi, topraktaki besin elementlerinden faydalanabilmesi ile orantılıdır. Bu nedenle, planlama yapılan alanda, toprak analizi yapılarak topraktaki besin elementlerinin düzeyi, toprağın çeşidi, niteliği tespit edilir ve bu doğrultuda toprağı iyileştirme çalışmaları yapılır. Bitki dikimleri yapılmadan toprak islah işlerinin tamamlanmış olması gerekir. Toprağın yapısını iyileştirmek için doğal gübreler tercih edilmelidir. Bahçeden temizlenen ağaç yapraklarının ve evsel sebze atıkları gibi organik atıkların bahçe içerisinde açılan bir çukura gömülmesi doğal gübre üretimi için, kolay uygulanabilen bir yöntemdir.

5- Etkin Sulama: Sıcaklık, bağıl nem, rüzgâr, güneşlenme süresi, bitki su tüketimini etkileyen faktörlerdir. Bilinçsizce yapılan sulamalar su tüketimini artırmakla birlikte bitki köklerine, dolayısıyla bitkiye zarar verir. Aşırı sulamanın neden olacağı

su akışı, böcek ilaçları gibi kirleticileri su kaynaklarına taşıyabilir. Sulama yöntemlerinde su kayıplarına neden olan yağmurlama, tazyikli sulamalar yerine damla sulama sistemleri daha uygundur. Aksi takdirde bir miktar su, toprak yüzeyinden akıp gitmekte ve bir kısmı da, güneş ve rüzgâra açık topraklardan buharlaşmaktadır. Damlama sulama sistemi, özellikle ağaç, çalı, çiçekler ve yer örtücüler için uygundur. Ayrıca, eğimli arazilerde teraslama (kademe) yapılması su kayıplarını önleyeceğinden tercih edilen bir yöntem olmalıdır.

6- Malçlama: Malçlama, bitki kök çevresinde uygun sıcaklık-nem koşullarını sağlamak, toprak nemini muhafaza etmek amacıyla toprağın uygun malzemelerle kaplanmasıdır. Malçlama ile buharlaşma en aza indirilerek daha fazla miktarda suyun toprakta tutulması, toprak nem ve sıcaklığının kontrol edilmesi sağlanmış olur. Malçlamada kullanılan malzemelerden en fazla bilinenleri ağaç kabuğu yongaları, odun talaşı, çam ibreleri, fındık ya da ceviz gibi meyvelerin kabukları, kuru yaprak, saman v.b. gibi küçük boyutlu çakıl ve ince kıyılmış budama artıklarıdır. Malç tabakasının, suyun bitki köklerine ulaşmasını engellemeyecek kalınlıkta uygulanmasına da dikkat etmek gerekir.

7-Uygun Bakım: Kurakçıl bahçelerin kalitesini sürdürebilmesi için bakımının uygun yöntemlerle düzenli olarak yapılması gerekir. Bahçedeki zararlılarla tekniğine uygun mücadele yapılması, bitkilerin uygun şekilde budanması, sulamanın gece saatlerinde yapılması önemlidir.

1000 Dönümde 408 Ton Su Tasarrufu

Bazı araştırmalar bu yöntemle düzenlenen bahçelerle, %20-60'lara varan oranda su tasarruf edildiğini ortaya koyuyor. Çim alanların yoğun olduğu, su tüketimi yüksek bitkilerin kullanıldığı kurakçıl olmayan bir bahçe ve kurakçıl düzenlenmiş bir bahçe üzerinden, konuyu kabaca örneklendirelim.

İstanbul şartlarında, çim sahaların günlük su tüketim ihtiyacı, su kayıpları da dikkate alındığında 6 litre/m² olarak kabul edilir. (İstanbul belediyeleri tarafından hazırlanan yeşil alanların bakımları teknik şartnamelerinde esas alınan değer.)

Kurakçıl olmayan bahçede yıllık harcanan su miktarını bulalım; Öncelikle, çim alanlar yılda kaç gün sulanır bunu hesaplamalıyız. Sulamalar İstanbul mevsim ortalamaları nedeniyle 15 Nisan - 30 Ekim arasında, 15 Nisan-15 Mayıs arası üç günde bir, 15 Mayıs-15 Eylül arası her gün, 15 Eylül-30 Ekim arası üç günde bir olarak yapılır. Yani yıllık sulama gün sayısı ortalama 120

kurak, yarı kurak şeklinde su ihtiyacındaki farklılıklara göre bölümlere ayrılmış durumda. Bu durum sulama esnasındaki su kayıplarını azaltıyor. 240'm üstünde çok yıllık ve yer örtücü bitki, 15 süs çimi, 35 çalı, 30 ağaç tür ve varyeteleri kullanılmış olan bu bahçe, Kurakçıl Peyzaj için neredeyse bir müze niteliğinde. Tam da bu yüzden yoğun ilgi görüyor; çeşitli turlar düzenleniyor ve haftanın yedi günü ziyaretçilerine hizmet veriyor.

Türkiye Kendini Su Zengini Zannediyor

Ülkemizde ise bu konudaki hassasiyetler, sıcaklıkların çok yüksek geçtiği 2007 yılından sonra oluşmaya başladı. Ne yazık ki bu tarihe kadar, kendimizi su zengini sanıyorduk; ancak son yapılan araştırmalar kişi

gündür. 1000 m² çim alanda; günde 1000 m² x 6 litre: 6000 litre yani 6 ton su harcanır. Yıllık sulama gün sayısı 120 olduğu için kurakçıl düzenlenmeyen bu bahçede yıllık su tüketimi; 6 ton x 120 gün: **720 ton'dur.**

Aynı bahçeyi kurakçıl bahçe düzenleme prensiplerine göre düzenleyelim. Örneğin 1000 m² çim alanı 150 m²'ye indirelim kalan 850 m²'yi sedum gibi az su tüketen yer örtücülerle kuraklığa dayanıklı çalı veya ağaç gibi bitki türlerinden düşünelim.

150 m² x 6 ton x 120 gün: 108 ton /yıl (kurakçıl bahçedeki çim için harcanan yıllık su miktarı)

850 m² x 6 litre x 40 gün: **204 ton** (850 m² kurakçıl bitkilerden oluşan kısım için yıllık sulama gün sayısı 40 alınmıştır. Bu bahçeler için normal çim alanlara göre 1/4 oranında az sulama yeterli olur.)

204 ton + 108 ton: **312 ton.** Böylece 720 ton yıllık su tüketimi 312 tona iner. Aradaki fark **408 ton** bir yıl içerisinde bu bahçede yapılan sulama için kazancımız olur.

başına düşen miktar açısından neredeyse "su fakiri" bir ülke olduğumuza işaret ediyor. Ancak ne yazık ki Kurakçıl Peyzaj çalışmalarıyla ilgili bilinen ilk çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, Çevreye Değer Veren Aktiviteleri Destekleme Derneği'nin (SAVE) 2009 yılında açtığı ekolojik park tasarım yarışması sonucunda gerçekleşti. Alsancak-Karavas'ta Kurakçıl Peyzaj prensiplerine göre düzenlenen park, 300 metrekare alandan oluşuyor.

Bu konudaki ikinci adımsa, 2011 yılında İstanbul'un Sarıyer ilçesinde atıldı. **Sarıyer Belediyesi** bünyesinde yer alan bir parkta, Xeriscape bahçe tekniklerini uyguladık. 800 metrekare yeşil alana sahip bu parkta, daha önceden var olan bitkileri korunmuş; ilave bitkilerse bitki örtüsüne uygun, susuzluğa dayanıklı bitki türlerinden seçilmiştir. Defne, sophora, oya, pampas otu, dağ muşmulası, yayılıcı ardıç türleri, zakkum, mahonya, spiria, inci çalısı, kartopu, nar, duvarları saracak şekilde kaya sarmaşıkları, kazayağı, dam kuruğu, berberis gibi bitkiler su isteklerine göre gruplandırılmış, çim yerine susuz kaldığında ölmeyen, dayanıklı ça-

Kekik, sedum, ardıç, mavi çim ve zeminde malç kullanılmış Xeriscape örneği...

ULUSLARARASI YEŞİL BİNALAR ZİRVESİ

20-21 ŞUBAT 2012
SWISSOTEL THE BOSPHORUS, İSTANBUL

- BÖLGESEL YEŞİL BİNA KONSEYLERİNDEN YAKLAŞIMLAR • ENERJİ VERİMLİLİĞİ FİNANSMANI - ÖRNEKLER VE STRATEJİLER
- ÇEVRECI (YEŞİL) POLİTİKALAR VE YEŞİL EKONOMİ • VAROLAN BİNALARIN YEŞİL BİNALARA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ
- YEŞİL BİNALARDA YAŞAM VE GELECEĞİN ŞEHİRLERİ • İŞ MODELİ OLARAK ÇEVRECI İNŞAAT MALZEMELERİ
- ÇEVRE İÇİN TALEP OLUŞTURMA • SOSYAL KONUTLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIM • YAPI MALZEMELERİNDE ÇEVRE ETİKETLERİ

breglobal

Urban Land
Institute

KATILIMLILAR

BİLGİ
ORTAĞI
REIDIN

KURUMSAL
YAYIN ORGANI
ekoYapı

FINANS PLATİN EKOİQ yeşilbina

Gayrimenkul
TODİ

XXI

KONFERANS KAYIT
VE BİLGİ İÇİN:

Özgencil Organizasyon A.Ş.
0212 241 70 84 - 0212 241 70 85
ozgencilorg@superonline.com

www.cedbik.org

yır örtüsü minimum düzeyde kalacak şekilde kullanılmıştır. Malç olarak ağaç kabuğu kullanılan parkta, bitki türlerine bağlı olarak su tüketimi önemli ölçüde düşmüş durumda. Parkın kaybolmayan yeşilliğiyle kent içinde sürdürülebilir yeşil alanlara güzel bir örnek olmasını amaçlandı.

Siteler, Parklar, Yeşil Binalar

Kent estetiğinde yetki merci olan belediyelere ve yeşil alanlarda önemli söz sahibi peyzaj mimarlarına aslında oldukça önemli roller düşüyor. Peyzaj tasarımları yaparken kısa ömürlü, doğayı sömüren düzenlemeler yerine uzun ömürlü doğaya katkı sağlayan kalıcı ve akılcı düzenlemeler yapılabilir. Öncelikle, farklı bitki kullanma eğiliminden kurtulup, bölgeye uygun, kanaatkâr bitki türlerine yönelmek gerekiyor. Türkiye bitki çeşitliliği açısından

zengin bir ülke. Bu çeşitlilikle güzel bitkilendirmeler yapmak mümkün. Üstelik bitkiler kendi koşullarında daha güzel form yapar ve sağlıklı gelişir.

Peyzaj düzenlemelerinde, Xeriscape tekniklerine yönelmek, su tüketimini azaltarak doğaya katkı sağlamak açısından önemli olduğu gibi uzun ömürlü, sürekli yaşayan bahçelere sahip olmak açısından da çok önemli.

Diğer taraftan, ülkemizde özellikle büyükşehirlerde, enerji verimliliğini amaçlayan, **LEED** ve **BREEAM** gibi uluslararası sertifikalara sahip "**Yeşil Binalar**" giderek yaygınlaşıyor. Yağmur sularını depolayan, ayrıca lavabo ve banyo sularını arıtarak bahçe sulama suları elde etmeyi başaran bu yapıların bahçe düzenlemelerine aynı ekolojik mantıkla yaklaşmadığını görmek insanı şaşırtıyor. Bu mekanların bahçe düzen-

İstanbul, 14 Milyon Ton Su Kazanabilir!

İstanbul'da, bakımı zor alanlarda, özellikle de karayollarının kenarlarında ara ara susuzluğa dayanıklı bitki türleri kullanıldığını görebiliyoruz. Ancak aynı bölgelerde tam zıttı bir durum olarak, yoğun mevsimlik çiçekleri, çim alanlar ve su tüketimi yüksek bitkileri de görmemiz, bu düzenlemelerin Xeriscape disipliniyle ele alınması gerektiğini düşündürüyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluğundaki yeşil alan yaklaşık 35.457.000 metrekaredir. Peki, 35.457.000 metrekare yeşil alanın Xeriscape tekniklerine uygun düzenlendiğini kabul edersek, ne kadar su tasarruf edebiliriz: Bu teknikle düzenlenen bahçelerdeki su tüketim kazancımızı, 1000 m² alan için yıllık yaklaşık 400 ton olarak hesaplıyoruz. O halde;

35.457.000 m² x 400/1000: 14.182.800 ton yıllık kazanç.

Suyun maliyetindeki yıllık kazançsa: 14.182.800 ton x 4,58 TL: **64.957.224 TL**

Yeşil Çatılarda, çim yerine dam kuruğu (Sedum spp.) gibi kurakçıl yerörtücülerinin kullanılması büyük su tasarrufu sağlıyor.

Güneydoğu Colorado Su Doğal Koruma Bölgesi Xeriscape Uygulaması.

lemelerinde su tüketimi yüksek çim alanların ve bitkilerin kullanılması ilginç bir tezat. Halbuki Kurakçıl Peyzaj uygulamalarının kullanılmasıyla, tasarruf ve sürdürülebilirlik hedefli bu yapılar ile bahçesi arasında amaç birliği ve uyumluluk sağlanabilir.

Sonuç olarak, Xeriscape bahçe düzenlemeleriyle su, zaman ve para tasarrufu yapabiliriz. Su kıtlığı her an kapımızı çalabilir; dolayısıyla Kurakçıl Peyzaj uygulamalarının yaygınlaşması için hızla harekete geçmekte fayda var. Tabii ki görev hepimizin: Site yöneticilerinin, bahçeli ev sahibi yurttaşların ve geniş yeşil alanların sorumluluğunu taşıyan yerel yöneticilerin... ○

Ülkemize Uygun Kuraklığa Dayanıklı Bazı Bitkiler

Hazine Çiçekleri

Yer Örtücüler

Hazine çiçekleri (Gazania spp.)
Dam kuruğu türleri (Sedum spp.)
Cezayir menekşeleri (Vinca spp.)

Çalılar

Kadın tuzluğu (Berberis spp.)
Dağ muşmulası türleri (Cotoneaster)
Pampas otu (Cortoderia seloana)
İğde türleri (Eleagnus angustifolia)
Koyunkıran (Hypericum calycinum)

Ardıç türleri (Juniperus spp.)
Ağaç minesini (Lantana spp.)
Zakkum (Nerium oleander)
Ateş dikenini (Pyracantha spp.)
Fırça çalısı (Callistemon citrinus)
Biberiyeyi (Rosmarinus officinalis)
Lavanta (Lavandula off.)
Erik yapraklı kartopu (vibirnum prunifolium)
Keçisakalı (Spiria vanhouttei)

Pampas otu

Gülübrişim

Ağaçlar

Ova akçaağacı (Acer campestre)
Gülübrişim (Albizzia julibrissin)
Dişbudak (Fraxinus americana)
Erguvan (Cercis siliquastrum)
Oya ağacı (Lagerstroemia indica)
Mabet ağacı (Ginkgo biloba)
Saplı meşe (Quercus pedunculata)
Alıç (Crataegus spp.)
Japon pagoda ağacı (sophora japonica)
Çitlembik (Celtis orientalis)
Ilgın türleri (Tamarix spp.)

Sarılıcılar

Gelin duvakları (Bougainvillea spp.)
Orman sarmaşığı (Hedera helix)
Hanımeli türleri (Ionicera spp.)
Amerikan sarmaşığı (Parthenocissus tricuspidata)

Yeşil Reklama Güvenilebilir mi?

 *Dilara DOLU KÖKSAL,
MA, Bahçeşehir Üniversitesi*

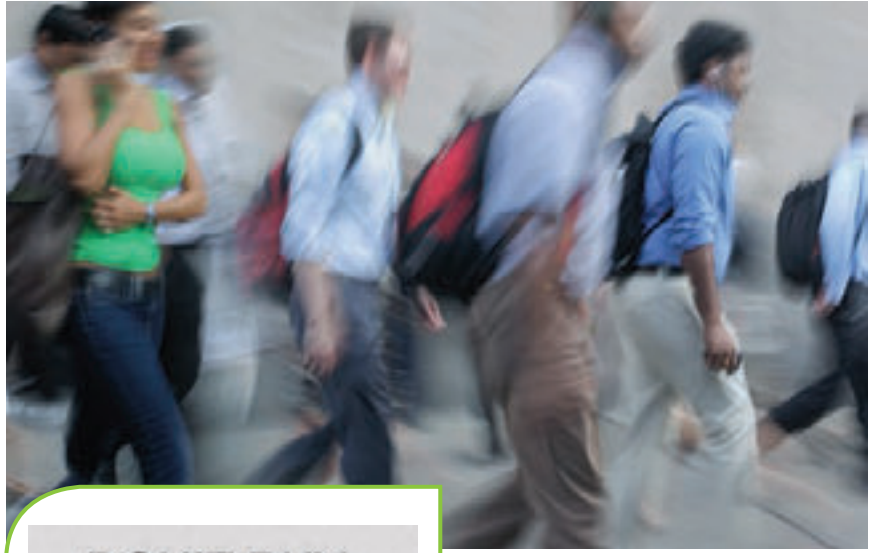
Reklamın iyisi kötüsü olmaz derler. Peki, “yeşili” olur mu? Olur tabii ama etkisi ne kadardır? En çok kimleri cezbeder? Bu ve benzeri sorular, Bahçeşehir Üniversitesi Reklamcılık ve Marka İletişimi Yönetimi bölümünde bir teze konu oldu. İlk elden “Yeşil reklamlara güven sorunu var ama tüketici yeşil ürüne büyük ilgi duyuyor” diyebiliriz.

Dünyanın geleceği ve kaynakların sürdürülebilirliği konusundaki endişeler, 1960'lı yıllardan itibaren çevre sorunlarını önemseyen ve tüketim alışkanlıklarını bu endişeler doğrultusunda değiştiren yeşil tüketicilerin ortaya çıkmasını sağladı. 1980'lerin sonlarında ise çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve endişe hızlı bir yükselişe geçti ve buna paralel olarak, çevreci iddiaların yer aldığı yeşil reklamların sayısında ciddi bir artış yaşandı. Ancak bu artış, yanlış ve yanıltıcı iddiaların yer aldığı, yeşile boyanmış reklamların da artmasına neden oldu. Bu durum da beraberinde tabii ki, yeşil reklamların inandırıcılığı ve güvenilirliği sorununu getirdi.

Günümüzde artık, tüketicilerin çevre ve kaynakların sürdürülebilirliği konusundaki endişelerinin, satın alma kararlarını etkilediği açık bir gerçek. Kendilerini ve çevresel duyarlılıklarını tüketicilere anlatmak için yeni ve farklı stratejiler geliştirmek zorunda olan işletmeler ise, yeşil reklamları daha fazla kullanmayı tercih ediyor. Peki, yeşil reklam nedir?

Yeşil reklam, işletmenin ve ürünün doğa dostu olduğunu ve çevre için tehdit oluşturmayan ürünler ürettiğini vurgulayan reklamlar olarak tanımlanabilir. Bu nedenle reklamda, yeşil renk, eko-etiket gibi unsurların yanı sıra üretimin çevreye zarar vermeyen yollarla yapıldığı, doğa dostu, yenilenebilir veya geri dönüştürülmüş hammadde kullanıldığı gibi ibareler bulunur.

Journal of Advertising dergisinde yayınlanan Subhabrata Banerjee ve arkadaşlarına ait makalede (*Shades of Green*), "Yeşil reklamın açıkça ya da ima yoluyla bir ürün ya da hizmet ile biyo-fiziksel çevre arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, bir ürün ya da hizmete dikkat çekerek ya da çekmeyecek yeşil yaşam tarzını savunmak veya kurumsal çevresel sorumluluk imajını ortaya koymak gibi özellik-

"Bu ceket almayın!". Bu ilan, tüm ürünlerinin karbon izlerini ifşa etmesi ve sürdürülebilirliği merkezine alan faaliyetleriyle ünlü outdoor markası Patagonia tarafından, New York Times'da, çılgın Noel alışveriş günlerinin resmi başlangıcı olan Black Friday günü, New-York Times'ta yayınlandı. Treehugger'da yayınlanan bir makalede, bu reklamın ana mesajı şöyle özetleniyor: "Sizden daha az satın almanız ve bu ceket veya herhangi bir şeye para harcamadan önce düşenmenizi rica ediyoruz. İhtiyacınız olmayan bir şeyi almayın. Doğanın yeniden yerine koyabileceği bir dünyayı 'yeniden' hayal edin."

lerden bir ya da birkaçını barındırması gerektiği" ifade ediliyor.

Yeşil reklamlar üzerine yapılan pek çok akademik çalışma, tüketicilerde bu reklamlara yönelik belirgin bir güvensizliğin olduğunu kanıtıyor. Yine, *Journal of Advertising*'de yayınlanan Les Carlson ve arkadaşlarına ait bir başka makale (*A Content Analysis of Environmental Advertising Claims*) ise yeşil reklamların sadece yüzde 40'ının kesin olarak doğru, yüzde 42'sinin belirsiz ve muğlak, yüzde 18'nin ise eksik ve yalan iddialar içerdiğini gösteriyor. Yeşil tüketimi savunan yeşil reklamların, aynı zamanda çevrecilerin doğal olarak karşı olduğu tüketimi, daha fazla teknolojiyi ve daha fazla ekonomik büyümeyi de savunması (teşvik etmesi) bu reklamlara olan güvensizliğin bir nedeni olarak düşünülebilir.

Gençlerin Yeşil Reklam Algısı

Peki, Türkiye'de yeşil reklamlara güven ne durumda? Bu konuda Bahçeşehir Üniversitesi, Reklamcılık ve Marka İletişimi Yönetimi bölümünde yaptığım "Çevrecilik ve Yeşil Reklama Yönelik Güven" başlıklı yüksek lisans çalışmasının bu konuda, özellikle gençler açısından oldukça ilginç bilgiler ortaya koydu-

Coca-Cola ve wwf işbirliğiyle Filipinler’de gerçekleştirilen bu yeşil reklam panosu, canlı çay bitkileriyle oluşturulmuş. Önemli miktarda karbon emilimi sağlayan reklam, içeriği kadar biçimiyle de yeşil ve inovatif.

Reklamların Bir İnanırcılık Sorunu Var Gibi...

Reklama ve reklam veren firmaya güven soruları incelendiğinde, “Çevreci reklamlar çevre sorunlarına dikkat çekmektense, onları sömürü olarak kullanıyor” ifadesine, anketi cevaplayan kişilerin yüzde 34,3’nün katıldığı görülüyor. Katılımcıların yüzde 41,3’ü ise “Çevreci reklamlar aldatıcıdır” ifadesiyle aynı görüşte. Öte yandan “çevreci reklamlar güvenilirdir” ifadesine olumlu yönde katılanların oranı ise sadece yüzde 27,6. Son olarak “Çevreci reklamlar reklamı yapılan ürünle ilgili doğru bilgi verir” ifadesine bakıldığında ankete katılanların yüzde 28’inin olumlu yönde cevap verdiği görülüyor.

Ankette yer alan dikkat çekici bir kaç soru ve cevap ise şöyle: Katılımcıların yüzde 62,9’u çevreci amblem taşıyan paketlerdeki ürünleri tercih ediyor. Ankete katılanların yüzde 35,3’ü şu an kullandıkları ürün ve hizmetleri doğa dostu olarak tanıtılan ürün ve hizmetlerle değiştirmeyi düşünüyor. Üstelik bu ürünler için daha fazla para ödemeye razı olanların oranı da yüzde 40,6.

ğunu söyleyebilirim. Tez çalışması kapsamında, Bahçeşehir ve Marmara Üniversiteleri’nde eğitimine devam eden 161 erkek ve 233 kadın olmak üzere toplam 394 lisans ve yüksek lisans öğrencisiyle yapılan anket çalışmasıyla, yeşil reklama yönelik tutumu oluşturan faktörleri belirlemeye çalıştık. Çalışmada ayrıca bu faktörler cinsiyet ve gelir durumu gibi bazı demografik unsurlarla da karşılaştırıldı.

Araştırmada, yeşil reklama yönelik tutumu oluşturan faktörleri, yeşil reklama ve reklam veren firmaya güven, reklama yönelik genel tutum ve reklam algısı olarak tanımlanıyor. Bu faktörlerden biri olan yeşil reklama ve reklam veren firmaya güven soruları için katılımcıların verdikleri cevaplar ise, yeşil reklama yönelik güvenin pozitif yönde olmadığını gösteriyor.

Yeşil Reklamlar, Kadınlar Üzerinde Daha Etkili

Yeşil reklama yönelik tutumu oluşturan faktörlerin -reklama ve reklam veren firmaya güven, reklama yönelik genel tutum, reklam algısı- ortalamalarına bakıldığında cinsiyete göre de anlamlı farklarla karşılaşıyor. Araştırmaya ait bulgular, kadınların yeşil reklama yönelik ilgilerinin

erkeklerden yüksek olduğunu gösteriyor. Kısacası cinsiyet, yeşil reklam stratejisi geliştirilirken dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur. Araştırmadan yeşil reklamların, kadınlar üzerinde daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkıyor. Diğer bir sonuç ise yeşil reklamların yüksek gelir grubundan (aylık 5000 TL ve üzeri) olan kişilerde daha etkili olduğu.

Pazarlamanın yeşilleşmesi, iletişim faaliyetlerinden biri olan reklamın da yeşilleşmesi anlamına geliyor. İşletmeler artık, çevreye duyarlı tüketicilere, ürünlerini tanıtmak ve dikkatlerini çekmek için yeşil reklam gibi, yeşil iletişim stratejilerinden faydalanıyor. Öte yandan bu gibi reklamlarda aldatıcı ya da yanlış iddiaların kullanılması, diğer bir deyişle **Yeşil Badana** (greenwash) dikkat edilmesi gereken önemli bir sorun. Yanlış ve yanıltıcı reklamlar tüketicilerin reklama ve reklam veren firmaya güvenini olumsuz yönde etkileyebilir. Yalnızca reklamın yeşilleşmesi yeterli değil. Firmanın doğaya gerçekten zarar verip vermediğinin açık bir şekilde belgelenmesi; ürünlerinin ve üretim şekillerinin yanı sıra kullandığı hammadde ve dağıtım kanallarının da yeşilleşmesi gerekiyor. ○

Başarısız Teknolojiler Müzesi

Zwentendorf Nükleer Santrali

Bir bisiklet yolculuğunda karşınıza, terk edilmiş bir nükleer santral çıksa ne yaparsınız? Ya bu santral tek bir gün bile faaliyet göstermemişse? Dr. Cüneyt Başbuğu, Avusturya'da pedal çevirirken karşısına çıkıveren Zwentendorf Nükleer Santrali'nin hikayesini EKOIQ okurlarıyla paylaşıyor.

 Cüneyt BAŞBUĞU

Yazın, Almanya'da bulunan Passau'dan Viyana'ya, Tuna Nehri boyunca yaptığımız bisiklet turunun son gün etabında, değişik bir yapının önünden geçtik. Yeşilliklerin içinde, kendini hemen gösteren 100 metre uzunluğunda bacasıyla Zwentendorf Nükleer Santrali. Daha doğrusu adı "nükleer santral" ama hiçbir zaman çalıştırılmamış, Avusturya yakın tarihinin bir dönemini simgeler biçimde Tuna Nehri kıyısında, gelen geçen nehir gemilerini, yürüyüşçüleri ve biz bisikletçileri selamlıyor.

Benzer beş santralle birlikte, yapımına 1972'de başlanmış. Bir milyar euro'ya mal olduğu söyleniyor. Tek başına, Avusturya'nın elektrik gereksiniminin %10'unu karşılamak üzere planlanmış. Viyana'ya, sadece 40 kilometre uzaklıkta.

Yoldan geçenin ilgisini çekmemesi olanaksız. Beş gündür pedal çeviriyoruz, bu kıyılarda benzer başka bir yapı çıkmadı karşımıza. Hemen önünde, Tuna ile arasında çok hoş bir kafe var. Mola vermek ve devasa binayı tanımak için güzel bir fırsat. Kafenin hemen arkasında yükseliyor ana bina ve üzerinde bugünkü sahibi olan grubun adı var; EVN. Grup, santrale başka bir işlev kazandırmak için çabalıyor. Genel Müdür Dr. Buchard Hofer, 2009 yılında,

ironik bir davranışla binaya 1000 fotovoltluk güneş enerjisi paneli yerleştirmiş.

Santrallerin yapımı sona yaklaşırken, tüm Avrupa'da olduğu gibi, Avusturya'da da yeşilci grupların, nükleer enerji karşıtı eylemleri yoğunluk kazanıyor. Başını, eski bir sosyal demokrat olan Freda Meissner-Blau'nun Avusturya çevrecileri, yaygın eylemler gerçekleştirerek, nükleer santral yapımını engellemeye çalışıyorlar. En başta gelen savları, nükleer santrallerin çevreye verdikleri kirliliğin yanı sıra, Viyana'ya olan uzaklığının sadece 40 kilometre olması. Dünyada, yoğun yerleşim yerlerine bu kadar yakın planlanmış başka santral yok. Başbakan Bruno Kreisky, halktan gelen zorlamalar karşısında, santraller için referanduma gitme kararı veriyor. Referandum kararını verirken, çoğunluğun kendisini destekleyeceğinden emin olduğunu daha sonra itiraf ediyor. 5 Kasım 1978'de yapılan referanduma katılanlar, çok az bir oy farkıyla da olsa, nükleer santrale karşı çıkıyorlar. Hayır diyenler %50.47 oy alıyor.

Ne Yapmamalı?

Sonrası karışık. Santral tek bir gün bile çalıştırılmıyor. Yerel yönetimler, Avusturya hükümeti, binanın geleceğinin ne olacağına karar vermeye çalışıyorlar. İki yıl önce, güneş panelleri yerleştiriliyor. Binanın anti-nükleer, çevreci gruplara açık bir konferans merkezi olması öneriliyor bir dönem. Yine, kimyasal atıkların saklanması için bir depo olması düşünüyor. Getirilen en ilginç öneri ise, santralin, BAŞARISIZ TEKNOLOJİLER MÜZESİ'ne dönüştürülmesi. Her iki yöne doğru, önünden geçecek bisikletçiler, mola verecek ve dünyanın daha temiz ve yaşanması için ne yapılmaması gerektiğini görecekler.

Tuna Nehri kenarındaki molamızı bitirip, tekrar yollara düşmemiz ge-

Bugün santralin, Başarısız Teknolojiler Müzesi'ne dönüştürülmesi öneriliyor. Böylece, önünden geçecek bisikletçiler mola verip, dünyanın daha temiz ve yaşanması için ne yapılmaması gerektiğini görecekler.

rek. Kırk kilometre sonra, Viyana sınırlarına varmış olacağız. Önümüzde, Karadeniz'e doğru akan nehir, beş ayrı nehrin, 17 ülkenin ve kıyısında yaşayan 170 milyon insanın atıklarını taşıyor. Kentlerden çöpler, çiftliklerden böcek ilaçları, kimyasallar karışıyor sularına. Özellikle, eski sosyalist düzenlerin yıkılmasından sonra, Tuna kirliliği-

nin azaltılması için oldukça fazla girişim yapılmış. Eski teknolojiyle çalışan, atıklarını Tuna'ya boşaltan fabrikalar birer birer kapatılmış. İki bin sekiz yüz elli kilometre uzunluktaki nehrin kıyısında sadece Zwentendorf değil, çok daha fazla başarısız teknoloji müzesi olacak bina var aslında. Her birinin hikâyesi de ayrı... ○

Bir Rüzgâr Serüvencisi

Metin Atamer

Metin Atamer, Türkiye’de rüzgâr enerjisi üzerine yatırım yapan ilk işadamı olarak biliniyor. Rüzgârla ilgili ilk meslek birliklerinden biri olan Rüzgâr Enerjisi ve Su Santralleri İşadamları Derneği’nin de (RESSİAD) kurucusu. Tabii bizim memleketimizde ilklere imza atan her birey gibi bu işin sefasını sürmek yerine cefasını çekiyor. Şu sıralar RESSİAD’ın genel sekreterliğini yürüten Metin Atamer konuyla ilgili tecrübelerini, Yeni İnsan Yayınevi tarafından basılan “Rüzgârın Hikâyesi” isimli kitabında topladı. Türkiye’de rüzgârın geleceği konusunda da oldukça karamsar olan Atamer, içini EKOIQ dergisine döktü.

 Balkan TALU

 Özgür GÜVENÇ

Bildiğimiz kadarıyla rüzgâr enerjisi üzerine yatırım yapma fikrini size ilk defa oğlunuz veriyor. Üstelik o sıralarda kendisi de henüz 18 yaşında. Bize biraz detay anlatır mısınız?

Evet, oğlum o sıralarda henüz lise sondaydı. 18 yaşındaydı ve kardeşiy-le 1990'ların başında Danimarka'ya gitmişlerdi. Orada rüzgâr enerjisine yönelik çok yoğun bir yatırım olduğunu görmüşlerdi. Türkiye'de bu yönde bir ihtiyaç var mı yok mu henüz bilmiyorduk ama İsviçre'de yaşayan bir arkadaşımın aynı anda iş değiştirmeyi düşünüyorduk. Arkadaşıma bu projeyi anlattığımda onun da aklına yattı. O kadar yattı ki bir hafta sonra "ben istifa ettim" diye beni aradı. Hâlbuki benim daha hiçbir hazırlığım yoktu. Türkiye'de nerede rüzgâr türbini kurulabilir diye bir araştırma yapmamıştık. İstifa eden arkadaşımınla beraber 1991 yılında Interwind isimli bir şirket kurduk ve ilk araştırmalara başladık. İlk olarak İçişleri Bakanlığı'na gittik. Bakanlıktan Türkiye'deki köy

adlarının listesini istedik. "Gizli bilgidir veremeyiz" dediler. Sonradan anladık ki bire bir doğaya bakmak gerekiyor. Mesela bir noktadaki bir ağaca baktığımız zaman yaprakları iriyse bilin ki o ağaç hem güneşi hem de yağmuru alabiliyor. Bizler de ağaçlara baktığımızda ağaç şekillerinin rüzgâr yönüne göre biçimlendiğini fark ettik. Sonra da en kısa aralıklarla bayrak tüketen benzin istasyonlarının nerede olduğunu araştırdık. Sonunda Hatay'da aradığımızı bulduk. Rüzgâr sert estiği için en çok bayrak siparişinin o bölgede tekrarlandığını fark ettik. Son olarak da Türkiye'nin her yöresinde değişik bir yönden esen rüzgârı tek tek tespit etmek gerekiyordu.

Siz o dönem bürokrasiyle de epey bir boğuşmak zorunda kaldınız herhalde...

1993 yılında Ankara'da düzenlenen önemli bir enerji forumunun sadece üç gündem maddesi vardı: Hidroelektrik santraller, kömür santralleri ve nükleer enerji. Ben daha ilk gündenden itiraz ettim. "Yenilenebilir kaynaklar listeye eklenmezse gündem tamamlanamaz. İleride, yenilenebilir kaynaklar, şimdiki kaynakların yerini alacak" dedim. Baktım ki bireysel olarak etkili olamıyorum bir sivil toplum kuruluşu örgütlenmesine gittik. RESSİAD da böyle ortaya çıktı. Sonuçta devletin karşısına bir STK olarak çıktığımızda, sonunda gene bildiklerini okusalar da, sizi bir oturup dinliyorlar. Öte yandan şunu da belirtmem lazım ki, biz Cumhuriyet'i kurmuşuz, hilafeti kaldırmışız falan ama kurduğumuz meclis hiçbir zaman millete ait olmamış. Yirmi yıldır bu işle uğraşıyorum, "Neredesin" diye sorarsanız başladığım yerdeyim derim.

"1993 yılında Ankara'da çok büyük bir enerji forumu yapıldı. Sadece üç tane gündem maddesi vardı: Hidroelektrik, kömür santralleri ve nükleer enerji. Ben daha ilk gündenden itiraz ettim, 'Yenilenebilir kaynaklar listeye eklenmezse gündem tamamlanamaz' dedim"

Yıllardan beri beklenen Yenilenebilir Enerji Kanunu (YEK) nihayet çıktı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Daha önce 4628 Sayılı EPDK Kanunu çıkarılmadan önce bizler çağrıldık. Üç ay boyunca gece gündüz beraber çalıştık. Bu kanun İngiltere'de hazırlanmış olan "feed in tariff" düzenlemesinin birebir kopyasıydı. Biz buna karşı çıktık. Enerji piyasasında sadece devlet yok, özel sektör de var ama EPDK içinde onları temsil eden bir temsilci yok. Bizler sektörü temsil eden STK'ların EPDK yönetimine üye sokabilmesini önerdik ki bizim sorunlarımız da konuşulsun. EPDK'nın esas işlevi enerji piyasasını yönetmekti. Hâlbuki EPDK daha sonra yönetmelikler vasıtasıyla ener-

Anemon Rüzgâr Enerji Santrali

ji piyasasını planlama işine soyundu. Şu anda da daha çok planlama işiyle uğraşılıyor.

Bundan üç dört sene önce 5346 sayılı kanun çıktığında biraz sevindik, çünkü 5,85 eurocent gibi bir teşvik de veriliyordu. En son yeni çıkan kanunda ise bu teşvik 7 dolarcent oldu. Bu şekilde tenzili rütbe yapılmış oldu. Bir de şöyle bir şey oluyor: Ben mesela 38 değişik noktaya direk diktim. İlk olarak Çeşme Alaçatı’da santral yaptım. O türbinler, dönemin en fazla enerji üreten türbinleriydi ama şimdi 44 metre yüksekliğinde 650 kw’lık türbinler demode oldu ve ben bunları değiştiremiyorum, çünkü Danıştay onaylı imtiyaz sözleşmesi olduğu müddetçe bir değişiklik yapamıyorsunuz.

Çeşme Alaçatı projesinin gerçekleştirilmesinden biraz bahsedebilir misiniz?

Biz o santralin yapımında da epey sorun yaşadık. Sürecin başında bir demecim üzerine Metin Uca beni sabah programına çağırdı. Sürekli karşılaştığımız engellerle ilgili verdiğim demeç şuydu: “Anayasa’nın 169. maddesinde tabi kaynakların devlete ait olduğu, bu kaynakların kullanımı için devletten izin alınması gerektiği söyleniyor. İyi ama hava da doğal kaynak. Ben şimdi nefes almak için kâğıt mı imzalayacağım” demiştim. O maddeyi sonra değiştirdiler. İzne suyu ve yeraltı kaynaklarını dâhil ettiler; havayı açıkta bıraktılar. Bizim bu işi yapabilmek için önümüzde duran hukuki engelleri aşmamız altı ayımızı aldı. Altı ay demek, bir ömür demek. Sözleşmeyi bakana imzalattık, Danıştay’a gidecek. Günlerden çarşamba, evrak pazartesiye kadar bekleyecek. Rica minnet sözleşmenin Danıştay’a o gün gitmesini sağlayabildik. O zamanın 11. Dairesi’ne gittik. 37 tane hâkimin imzası gerekiyor. Hafta yedi gün, ben altı gün oradayım. Adamlar bıktı benden ama

“Osmanlı’da sefere çıkılacağı zaman önce akıncılar yolu açarmış, esas ordu arkadan gelirmiş. Ben kendimi bu işte bir akıncı olarak görüyorum”

ben direndim. Çünkü iş o sırada ya olacaktı ya da olmayacaktı. Seçim yaklaşıyordu ve seçimler yapılabitiene kadar bu sürecin bitmesi gerekiyordu. Başka bir zaman benim bu dosyayı onaylatmam mümkün değildi. Hâkimlerin hepsi Ankara’da da değil. Diyelim bir tanesi İzmir’de. Haftada bir gün uğrayacak da dosyayı görecektim, imza atacak. Kafaya koydum, başkana çıkacağım. Sabah erkenden başkana çıktım. Ben ısrar edince dosya açıldı. Bakıldı ki 17 tane imza var, ortaya çıktı ki yarı-

sından fazlasının imzalaması yeterli. Dosya imzalandı, santralleri altı haftada kurduk. Ben o sırada imzalamasaydım adli tatile girildiği için altı ay daha kaybedecektim.

Türkiye’de hukuksal düzenlemelerin sürekli değişmesi de, gerçekten ciddi bir sorun...

Bir gün oturdum, bugüne kadar bizde çıkmış enerji kanunlarının maddelerini döktüm. Ha bire kanun değiştirmişiz. Almanya toplam dört maddelik bir Yenilenebilir Enerji Kanunu çıkarmış ve bir daha hiç değişiklik yapmamış. Adamlar şimdi enerjilerinin önemli bir kısmını yenilenebilir kaynaklardan sağlıyor.

Bir de Hatay’da gerçekleşmeyen bir projeniz olmuş galiba...

Evet, Hatay’da bir tekstil fabrikasının sahibi olan Razık Bey bize fabrikada bir santral kurulup kurulamayacağını sordu. Biz çalışmaya başladık ama elimizde sadece iki türbin için izin vardı. Razık Bey, 22 tane istiyordu. Hatta gitti, o bölgedeki arazinin tamamını satın aldı, ama sorun arazide değildi. Mevzuat, daha fazla pervane dikmemize izin vermiyordu. Yoksa istediğiniz kadar arazi satın alabilirsiniz. Razık Bey bu sefer “Ben iki tane pervane için yatırım yapmam” dedi, projeden vazgeçti.

Gerçekten inanılmaz sorunlar yaşamışsınız...

Osmanlı’da sefere çıkılacağı zaman önce akıncılar yolu açarmış. Esas ordu arkadan gelirmiş. Ben kendimi bu işte bir akıncı olarak görüyorum. Şimdi arkadan gelen yatırımcılar “biz rahatladık” diye düşünüyorlar ama yanılıyorlar. Hem güneşin hem de rüzgârın teşvikini dolarcent’e bağladılar. Üstelik rüzgârın payını da düşürdüler. Ben ileriye dönük böyle fiyatlarla yatırım yapmak istemem; başkasının isteyeceğini de pek sanmıyorum. ○

www.ecologyizmir.com

EKOLOJİ

İZMİR 2012

12-15 NİSAN

İzmir Uluslararası Fuar Alanı - Kültürpark / İZMİR

DESTEKLEYENLER

ORGANİZASYON

İZFAS / İZMİR FUARCILIK HİZMETLERİ KÜLTÜR VE SANAT İŞLERİ TİC. A.Ş.

Şair Eşref Blv. No:50 35230 Kültürpark / İZMİR • TEL: 0(232) 497 10 00(pbx) • FAX : 0(232) 497 10 22 • 23 • www.izmirfair.com.tr • info@izmirfair.com.tr

ASDF FUARCILIK LTD ŞTİ

Çiftlik Cad. No:2/B Kavacık - Beykoz / İSTANBUL • TEL: 0(216) 433 31 45 • FAX: 0(216) 433 34 46 • www.asdf.com.tr • asdf@asdf.com.tr

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR

U2'nun muhalif vokalisti Bono'nun çevreci markası Edun; Hollywood yıldızlarının "yeşil tasarımcısı" Linda Loudermilk; ünlü tasarımcı Vivienne Westwood'dan "eko tavsiyeler" ve Hatice Gökçe'den organik çamaşır tasarımları, dünyaca meşhur KeepCup kupaları bu sefer çevre dostu rock'çılara hitap ediyor: **Rocker...**

Edun; Made in Africa

Bu haber çok ünlü bir müzisyenle ilgili. "İyi de müzisyen haberinin trend köşesinde ne işi var?" demeyin. Bahsi geçen isim U2'nun, dünya meselelerine ziyadesiyle duyarlı muhalif, aktivist vokalisti Bono olunca, disiplin başlıkları anlamını yitirebiliyor. Bundan önce Live Earth konserlerinde aktif olarak mesai harcayan **Bono**, eşi **Ali Hewson**'la birlikte 2005 yılında kurduğu Edun markasıyla insanlığı moda sektöründe de "adil" olmaya çağırıyor. Edun kâr amacı gütmeyen bir marka. Markanın bütün ürünleri Afrika'da, Afrikalılar tarafından yapılıyor.

Üstelik Edun'un faaliyet alanı sadece üretim ve satış da değil. Kenya'da ilkokul öğrencileriyle "**kendi dünyanı çiz**" temalı tişörtler yapıp, bu tişörtlerden elde edilen geliri okullara bağışlamışlar. Ayrıca 2008'de Uganda'daki pamuk üreticilerine eğitim ve destek vermek amacıyla **Uganda Pamuk Girişimi**'ni (CCIU) kurmuşlar. Bono tok sesiyle seslendirdiği şarkılar bir tarafa, sadece böyle alelade bir moda girişimini bu kadar dalı budaklı bir sosyal sorumluluk projesine dönüştürmeyi başardığı için bile alkışın en şiddetlisini hak etmemiş mi sizce de?

Lüksün de Ekonomiği Olur mu?

Linda Loudermilk adını ilk kez, geçen sayılarda dergimizde röportajı yayımlanan trend stratejisti **Jody Turner** vesilesiyle duymuştuk. Turner, ABD'de çevreci olduğunu kanıtlamak isteyen tüm ünlülerin **Loudermilk**'in tasarımlarıyla kırmızı halıda tur attıklarını söylemişti. Bir merakla yaptığımız, Loudermilk'le ilgili kısa bir araştırma, yepyeni bir kavramdan haberdar olmanızı sağladı: Ekonomik lüks. Olur muymuş? Olurmuş; Loudermilk'in Luxury eco™ markasında vücut bulmuş. Loudermilk'in Luxury eco™'daki kıyafetleri için kullandığı tanım da ilginç: "Dünyanın kurtuluşu için savaşılan savaşçıların üniforması". Markanın vermek istediği mesajı şöyle: "*Eko*" keskindir, yüksektir, eğlencelidir, şakacıdır, feminendir (ya da değildir), çok havalıdır. *Ürünlerimizin hepsi adil iş standartlarında üretildi. Tekiz. Yolculuğa katlı, müesseseni sars!*

Çevreci misin? Havlu Giy O Zaman!

Tasarımcı Vivienne Westwood sadece saçlarıyla değil, ilginç açıklamaları ve pek yapılmayan işlere imza atmasıyla da “marjinal” sıfatını sonuna kadar hak ediyor. Moda ve çevre ilişkisinin en çok sorgulandığı dönemde Westwood küresel ısınmayla mücadelede ekvator ormanlarını kurtarmak için **Cool Earth** isimli STK’ya yaklaşık 2,86 milyon lira gibi cömert bir bağış yaparak meslektaşlarının arasından sıyrılmış, hatta onlara öncülük etmişti. Moda dünyası şimdi de Westwood’un bayağı enteresan bir demeciyle şaşakalmış durumda: “Kazak giyeceğinize havlu giyin, hence çok şık. Ya da kocanızın boxer’ına kemer takın.” Giysi tasarlayan bir insandan bunları duymak gerçekten şaşırtıcı, ama söz konusu Westwood olunca şaşırma eşiğini biraz daha yükseklerle çekmek gerekiyor, zira kendisi bununla da yetinmeyip bir tavsiye daha vermiş: “Çevreyi düşünüyorsanız, en az altı ay boyunca hiç alışveriş etmemeyi deneyin!”

Rock Aşkına!

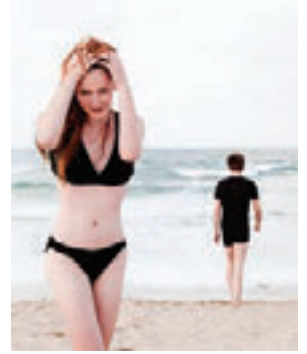
Rüzgârı henüz Türkiye’ye vurmadıysa da, dünyanın pek çok ülkesinde yeni bir çılgınlık başladı: KeepCup bardakları. Plastikten kağıda, her türlü materyalden elde edilen ve diğer bardaklara oranla daha çevre dostu olan rengarenk bardakların son serisinin konsepti ise “Rocker” yani rock’çı. Bu eğlenceli ve son serisi itibarıyla asi kupaların doğum yeri Avustralya. Tüm dünyada 900 binden fazla KeepCup satılmış. Satılan bu KeepCup’larla en az 50 bin ağacın kâğıt makinelerinden kurtarıldığı, 8 bin ton kupanın çöpten dönüştürüldüğü ve her yıl 100 milyon atıl kupanın dönüştürülmeye devam ettiği belirlenmiş. Kaynakların son derece hoyratça tüketildiği günümüzde bu yaklaşım son derece marjinal

ve isyankar olması itibarıyla rock’çılara da “pek yaraşır” görünüyor. KeepCup’ın çilgin renklerle bezenmiş Rocker serisini üretmesi o nedenle çok isabetli olmuş. Türkiye’de yaşayanların renkli objelere ne kadar meraklı olduğu düşünülürse, firmanın, ürünlerini en kısa zamanda Türkiye’de de görücüye çıkarması yine isabetli bir karar olur. Beklemedeyiz!

Hatice Gökçe’den Çevre Dostu Çamaşır Koleksiyonu!

Malum, Türkiye’de moda “feminen” iş! Tasarım denince akla evvela kadın geliyor. Markalar kadın koleksiyonlarına ağırlık veriyor. Velhasıl, erkekler giyim kuşam ve trendler konusunda bir hayli ihmal ediliyor. “Ne olacak bu erkeklerin hali?” diyerek konuya el atan ve bu alandaki boşluğu dolduran en önemli isimlerden biri ise tasarımcı Hatice Gökçe. Gökçe bu kez hem kadınlar hem erkekler için hazırladığı organik çamaşır tasarımlarıyla yine Türkiye’de pek yapılmayan bir işe imzasını çakıyor. **Doreanse** çamaşır için organik pamuk ipliği kullanarak hazırladığı Doreanse by Hatice Gökçe Organic koleksiyonu sınırlı sayıda üretilmiş. Hazır Sevgililer Günü de yaklaşırken, hediye seçenekleri arasına bu çevreci çamaşır da ekleyin deriz. Haklı olarak, “bu koleksiyonu nerede bulurum” diye sorarsanız; YKM Cevahir Mecidiyeköy, YKM Galleria Bakırköy, YKM Mersin Forum, Doreanse Beyazıt ve elbette Hatice Gökçe’nin kendi butiği, bu şık ve çevreci tasarımlara ulaşabileceğiniz adresler.

BM, yaz aylarında kıtlık ilan edilen Somali için insani yardım kampanyası başlattı. Kampanyada, BM ve sivil toplum örgütlerinin **Somali**'deki şartların düzeltilmesi amacıyla uygulamaya koyacağı projeler için gerekli olan 1 buçuk milyar doların toplanabilmesi hedefleniyor.

Dünya Sağlık Örgütü'nün sırtmayla ilgili raporuna göre, geçen yıl **sırtma** nedeniyle çoğu Afrika'da, 655 bin kişi öldü. Ölenlerden yüzde 86'sı beş yaşın altındaki çocuklar...

İnsani yardım kuruluşu **Oxfam**, iklim değişikliği ve artan gıda fiyatları yüzünden, Orta Afrika'da 9 milyondan fazla insanın açlık tehlikesiyle karşı karşıya olduğu uyarısında bulundu. Kuruluş, **Moritanya**, **Nijer** ve **Çad** gibi ülkeleri tehlike bölgesinde saydı.

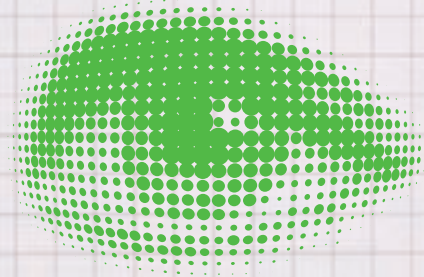
Artvin'in **Şavşat** ilçesinde kış uykusuna yatmayan **ayılar**, ilçe halkına dert oldu. Şavşatlılar ayıların özellikle arı kovanlarına dadanmasından şikayetçi... İlçeli arıcılar, devletin arıcılara sahip çıkmasını ve ayılara karşı önlem almasını istedi.

Almanya'da 2010 yılında bir kişinin ortalama 450 kilogram çöp ürettiği açıklandı. 50 kilogramlık çöpün, 197 kilogramını evde ortaya çıkan her türlü çöp ve ev eşyası oluştururken, 143 kilogramını kâğıt, ambalaj veya cam, 107 kilogramını organik atıklar ve 2 kilogramını da, boya atıkları ile pillerin oluşturduğu bildirildi.

İstanbul, Kumkapı'da yapılan trol denetiminde, denizin dibinde çok sayıda trol ağı ve yaklaşık 60 adet trol kapağı bulundu. **Trol avcılığının** yasallaşması gerektiğini savunan balıkçılarsa ekiplere tepki gösterdi.

Küresel ısınmaya dikkat çekmek için Ankara'dan yola çıkan **Gürkan**

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Kumkapı'da 60 adet trol kapağı ele geçirildi; artık Türkiye'nin de hortumları var; İsrail'de arı popülasyonu küçülüyor; Ankara'da dokuz ayı dumandan zehirlendi; Seattle'da naylon poşet kullanmak yasaklandı...

 Gözde İVGİN

Genç, 11 ülke ve 950 şehri bisikletle gezdi. Yolculuğunu Japonya'da noktalayan Genç, 11 ayda 12 bin 500 km yol katetti.

Brezilya'da federal mahkeme, Amerikalı petrol şirketi **Chevron**'u, petrol kuyularından birinde yaşanan sızıntı nedeniyle 10,5 milyar dolar tazminata mahkûm etti. Kararda ayrıca, Chevron'dan faaliyetlerini durdurması istendi.

Kanada, İklim Zirvesi'nin bitişinden

iki gün sonra Kyoto Protokolü'nden çekileceğini açıkladı. Anlaşmadan çekilecek ilk ülke olan Kanada'nın Çevre Bakanı **Peter Kent**, gerekçe olarak Kyoto Protokolü'nün ülkesine maliyetini gösterdi.

Japonya'da Mart ayındaki büyük deprem sonrası Tsunaminin vurduğu **Fukuşima** Nükleer Santrali'nde soğutma çalışmasının tamamlandığı, sızıntının kontrol altına alındığı duyuruldu. Uzmanlar ise sızıntının etkilerinin onlarca yıl devam edeceği konusunda hemfikir...

Burdur'un merkeze bağlı **Büğdüz** beldesinde sulama pompaları için belediyeye 200 bin lira elektrik faturası gelince, belediye yönetimi 280 bin liralık proje hazırlayıp, beldeye güneş tarlası kurmayı kararlaştırdı.

Doğduğu Almanya'nın Kara Ormanlar bölgesinden, Karadeniz'e kavuştuğu Romanya'ya kadar on ülke ve 2800 kilometre yol kat eden **Tuna** nehri, tehlike sinyalleri veriyor.

Filipinler'i vuran tayfun ve sel felaketi, 1250'yi aşkın kişinin ölümüne yol açtı.

Çevre Bakanlığı, bozuk bilgisayar, cep telefonu, ömrünü tamamlamış televizyon ve buzdolaplarını ücretsiz olarak evlerden toplama kararı aldı. Söz konusu hurdaların bilinenin aksine durdukları yerde bile **kanserojen** etkilerinin olduğu belirtildi.

ABD'nin en büyük kentlerinden **Seattle**'da naylon poşet kullanmak yasaklandı.

Amerikan Ulusal Meteoroloji Dairesi, 2011 yılında kar fırtınaları, kasırgalar, sel ve kuraklık gibi her türlü afette, Amerika'da tarihi rekorlar kırıldığını açıkladı.

Fransa Sağlık Bakanlığı bir firma-

nın silikonlarından taktiran 30 bin kadına, ameliyatla **silikonlarını** çıkarttırması uyarısında bulundu. Sanayi tipi malzemeyle üretilen silikonların, kansere yol açması ihtimalinden korkuluyor.

Hindistan'ın kuzeyini vuran soğuk hava dalgası, 39 kişinin ölümüne yol açtı. **Macaristan**'da da, Ekim başından Aralık sonuna kadar 200 kişinin donarak öldüğü açıklandı.

Artık Türkiye'de de hortumlar görülmüyor. Uzmanlara göre, önümüzdeki yıllarda bu tür afetler daha sık yaşanacak, can ve mal kayıplarına neden olacak. İTÜ Meteoroloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, son 10 yılda, doğal afetlerin yüzde 33 oranında arttığını söylüyor.

Fukuşima santralindeki nükleer felaketin ardından, santrali işleten Japon şirketi TEPCO, mağdurlara ödenecek tazminatlardaki artışı karşılayabilmek için hükümetten 9 milyar dolar ek yardım talep etti.

Çevre Mühendisleri Odası'nın araştırmasına göre, Sinop ve Mersin'de yapılacak nükleer santrallerde bir kaza olması halinde 300 kilometre çevresinde olan yerler de etkilenecek. Sinop'ta kaza olması durumunda Ankara, Samsun etki alanı içerisinde, ayrıca İstanbul da etkilenme riski taşıyor.

Ankara'da sirk hayvanlarının tutulduğu belediyeye ait barınakta çıkan yangında dumandan zehirlenen **9 ayı** öldü.

İsrail'de dünya arı popülasyonunun hızla düşmesi nedeniyle bir konferans yapıldı. Konferansta yayınlanan bir raporda, son 5 yıl içerisinde toplu arı ölümlerine bağlı olarak bal üretiminin yüzde 20 oranında düştüğü açıklandı.

Sevinç Erdal İnönü Vakfı tarafından sürdürülen **MAREM Projesi**'nin sonuçları açıklandı. Proje lideri Levent Artüz, "Marmara Denizi deniz formülüyle açıklanabilecek bir deniz değil. Bunun dışında isterseniz **fosseptik** deyin. Deniz olarak nitelenemeyecek bir su kütlesi" dedi.

Adalar Belediyesi'nde **naylon poşet** kullanımı yasaklandı.

Doğayı Koruma Örgütünün yaptığı araştırma, Akdeniz'de çok sayıda balığın yokolmaya başladığını ortaya çıkardı. Akdeniz ve Ege'de sık rastlanan "**orfoz**" da, kırmızı listedeki balıklar arasında yer alıyor.

Mahkemeler Aralık ayı içinde, 5 ilde **9 HES projesi** için iptal ve durdurma kararı verdi.

Ekvator'da temyiz mahkemesi, petrol devi **Chevron**'un, Amazonları kirlettiği gerekçesiyle, 18,2 milyar dolar tazminat ödemesi kararını onadı.

Elazığ'ın Mollakendi Beldesi'nde elektriklerin kesilmesi sonucu havalandırma sistemi çalışmayan tavuk çiftliğindeki **22 bin tavuk** havasızlıktan öldü.

Türkiye'deki 24 milyon buzdolabının yaklaşık 15 milyonunun enerji verimliliği düşük ürünler olduğuna dikkat çeken Türkiye Beyaz Eşya

Sanayicileri Derneği Başkanı Özcan Aydılek, bunların A+ türleri ile değiştirilmesi halinde **Keban Barajı** kadar tasarruf sağlanabileceğine dikkat çekti.

Duke Üniversitesi bilim insanları, Plos ONE dergisinde yayımlanan makalelerinde, küresel ısınma nedeniyle buz oluşmadığı ve mevcut buz eridiği için Kanada'nın doğu sahillerinde fok yavrularının hayatta kalamadığını açıkladı.

Yeni Zelanda'da yaklaşık 3 ay önce karaya oturan petrol yüklü gemi, ikiye bölündü. Boşaltma çalışmalarına rağmen hala geminin deposunda bulunan 385 ton petrolün denize sızmasına karşı önlem alınıyor. Kaza, **Yeni Zelanda** tarihinin en büyük çevre felaketine yol açmıştı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca verilecek idari para cezalarını artırdı.

İstanbul'a 3. Köprü yapımını da içeren **Kuzey Marmara Otoyolu ihalesi**, şartname alan 18 firmadan hiçbirinin teklif vermemesi üzerine iptal edildi. Hükümet projenin öz kaynaklarla yapılacağını açıkladı.

NASA'nın son çalışmasına göre, 2100 yılında Kanada'nın **Alberta, Manitoba, Saskatchewan** ve kuzey bölgeleri büyük bir ekolojik değişime uğrayacak. Bu alanların küresel ısınma nedeniyle en savunmasız sıcak noktalar olduğu belirtilen çalışmada, yaşanacak ekolojik değişimden birçok bitki ve hayvan türünün yok olacağı vurgulandı.

Kaynaklar:

NTV, DW Türkçe, Anadolu Ajansı, Bianet, AP, Reuters, Bugün Gazetesi, BBC Türkçe, CNN TÜRK, Milliyet, Radikal, Haaretz, Al Jazeera, İhlas Haber Ajansı, Cihan Haber Ajansı, Atlas Dergisi.

Doğa Bir Hak Öznesi Olamaz mı? Ekolojik Anayasa

Editör: Mahmut Boynudelik

Katkıda Bulunanlar: Yüksel Selek - Ömer Madra - Burcu Akyüz - Ayşe Bilge Dicleli - Ayşen Candaş- Yücel Sayman- Mehmet Horuş - Ayhan Bilgen - Yakup Okumuşoğlu - Levent Korkut - Serkan Köybaşı
Yayınevi: Yeni İnsan Yayınevi, 2011

Çok farklı bileşenlerin bir araya gelmesiyle oluşan Ekolojik Anayasa Girişimi, bir yılı aşkın süredir anayasa tartışmalarına “ekoloji”nin de bir gündem olarak dahil olması için çaba sarf ediyor. Gelinen noktada Girişim’in elinde birikenler, bir kitapçık haline getirildi ve kamuoyunun bilgisine sunuldu. Bu arada Girişim adına Mahmut Boynudelik, Oya Ayman ve Mehmet Horuş, 2 Ocak 2012’de TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu’yla görüştü ve Anayasa konusundaki önerilerini dile getirdi. **Ekolojik Anayasa için başlangıç maddesi** önerileri şöyle: “**Bu Anayasa, dünyayı gelecek kuşaklardan emanet aldığı bilinciyle doğayla uyum içinde yaşamaya söz veren Türkiye vatandaşları tarafından yazılmıştır.**” Böyle bir anayasamız olsa hiç fena olmaz diyenleri, Girişim’le ilişki kurmaya davet ediyoruz.

Doğanın Düzeni Değişiyor Kritik Eşik

Yazar: Taner Aksel

Yayınevi: Cinius Yayınları, 2011

“**Doğada** bir şeyler değişiyor ve bu değişim doğanın kendi düzeninden kaynaklanmıyor.” **Taner Aksel Kritik Eşik** kitabına bu sözlerle başlıyor. 100 yıl sonra, 200 yıl sonra olması beklenen felaketler günümüzde yaşamaya başladı. *Kritik Eşik* önce yaşanan tehlikenin boyutuna dikkat çekiyor ve gelecek senaryoları kuruyor. Ama çalışmanın en ilginç yönlerinden biri, yapıların deprem davranışı, ekonomik kriz ve iklim değişikliği arasındaki gerçekten çok ilginç bağları örneklere ortaya koyması. Yapıların deprem davranışları konusunda uzman bir inşaat mühendisi olan Taner Aksel’in şu sorusu bile, kitabı merak etmek için yeterli: “Deprem, ekonomik kriz, Paskalya Adası, **Sumatra gergedanı** ve Konya Ovası’nın suyu arasında nasıl bir ilişki var?”

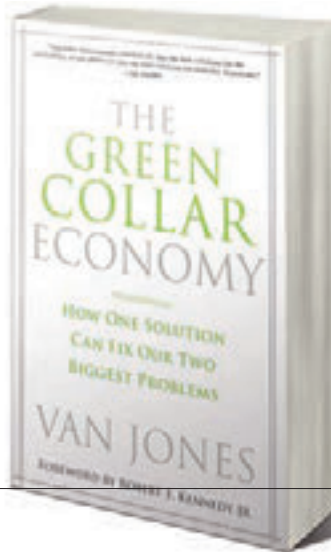

Dünyanın Bütün Yeşil Yakalılarını Birleşin Yeşil Yakalı Ekonomi

Yazar: Van Jones

Yayınevi: Harper Collins, 2011

Anthony Kapel Van Jones’u biz daha çok kısa adı olan **Van Jones** olarak biliyoruz. Yeşil iş dünyasında Van Jones adını 2009 yılında ABD Başkanı Barack Obama’nın Yeşil İş Danışmanı olarak duyurdu. Bu yüzden Van Jones’un *Yeşil Yakalı Ekonomi* (Green Collar Economy) adıyla bir kitap yazmış olması çok da sürpriz değil aslında. Diğer taraftan Amazon’daki okur eleştirilerine baktığımızda “Katrina kasırgası sonrası ırk ayrımcılığı yapan memur-

lardan bize ne kardeşim” gibi yorumlar da görüyorsunuz. Ama Van Jones aynı zamanda bir sivil haklar avukatı ve yeşil iş konularına biraz daha bütüncül bakan bir araştırmacı. O yüzden, plastiğin zararlarını anlatırken toplumsal eşitsizlik konularına da girmekten çekinmiyor sonuçta. Bu yüzden Van Jones’u yakından tanıyanlar aslında onun kitlesel bir hareket başlatmak istediğini, esas hedefinin, tek derdi ucuz yemek almak olan yoksulların organik sebzeye üç kat fazla para ödememesi olduğunu biliyorlar ve Yeşil Yakalılar Ekonomisi’ni bu yüzden ideal bir kaynak olarak anıyorlar.

MSG ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

Akredite ölçüm ve analiz hizmetleriyle, çevrenin ve sanayicinin yanında.

İleri teknoloji ve hassasiyet gerektiren ölçüm analiz çalışmalarını, yasalar ve yönetmeliklerin ışığında, ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak yapan MSG Çevre Analiz Laboratuvarımız, pek çok analizin yanı sıra, katı atık ve atık yağ analizlerinde uzmanlaşmış, TS EN ISO/IEC 17025 kapsamında akreditasyon çalışmalarını tamamlamış ve 24 Ekim 2011 tarihinde TÜRKAK tarafından akredite edilmiştir.

MSG

Entegre Geri
Kazanım ve
Enerji

MERKEZ

Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100-102 Kat:16 D:60 Esentepe - Şişli 34394 İSTANBUL
Tel: +90 (212) 356 69 00 Faks: +90 (212) 212 58 00

MSG ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

Hacıseremet Batakdere Mevkii, Velimeşe - Çorlu TEKİRDAĞ Tel: +90 (282) 674 55 44 Faks: +90 (282) 674 55 47

www.msgenerji.com • info@msgenerji.com

ENERJİYİ VE
EMEĞİ KORUYAN

eKO
KREDİ

Şekerbank

Doğa
için
güzel
haber

Şekerbank, EKOkredi kapsamında, uluslararası kuruluşlardan sağladığı 70 milyon EUR ve 25 milyon USD kaynakla sayıları 24 bini bulan birey, esnaf, küçük işletme, KOBİ ve çiftçiyi enerji tasarrufuyla tanıştırdı, 1 milyon tondan fazla CO² emisyonu salınımını engelledi. Enerji verimliliğinin finansmanında Türkiye'nin öncü bankası Şekerbank, yeni kaynaklarıyla emeği ve doğal kaynakları korumaya devam ediyor...